

Tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 4/2013

MUSTAT JOUTSENET

Mikä muuttaa maailmaa seuraavaksi?

EDUSKUNNAN

TULEVAISUUSVALIOKUNNAN

KIRJOITUSKILPAILU

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta järjesti kaikille avoimen kirjoituskilpailun, jonka aiheena oli tulevaisuuden mustat joutsenet. Ne ovat yllättäviä käännteitä ja asioita, jotka muuttavat maailmaa ja vaikuttavat ihmiskunnan kehitykseen. Raati valitsi lähetetyistä teksteistä palkittaviksi neljä parasta, joiden lisäksi tähän kirjaan valittiin julkaistavaksi 16 kirjoitusta.

Palkitut kirjoitukset käsittelevät muun muassa energiapulaa, Afrikan tulevaisuutta, järjestäytynyttä rikollisuutta ja Aasian roolia maailmanpolitiikassa. Niiden kirjoittajat ovat Terhi Raumonen, Milla Pyy, Jukka Sipilä ja Sinipetra Paatola. Tämä kokoelma sisältää lisäksi raadin jäsenten artikkeleita mustista joutsenista, tulevaisuutta käsittelevästä kirjallisuudesta ja kilpailuun lähetetyistä kirjoituksista.

**EDUSKUNTA
RIKSDAGEN**

MUSTAT JOUTSENET

MIKÄ MUUTTAA
MAAILMAA
SEURAAVAKSI?

EDUSKUNNAN TULEVAISUUSVALIOKUNNAN

JULKAISUJA 4/2013

© Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta
sekä artikkelien ja novellien kirjoittajat

Eduskunnan kumppanina tämän teoksen valmistamisessa
on toiminut Kustannusosakeyhtiö Tammi

ISBN 978-951-53-3487-9 (SID.)

ISBN 978-951-53-3488-6 (PDF)

PAINETTU EU:SSA

Mustat joutsenet -kirjoituskilpailu

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan kaikille avoimeen kirjoituskilpailuun Mustat joutsenet – Mikä muuttaa maailmaa seuraavaksi? tuli 132 kirjoitusta, joista raati valitsi palkittavaksi neljä. Niiden lisäksi valittiin tähän kirjaan julkaistavaksi 16 kirjoitusta, joista neljä on ruotsinkielistä.

Raati valitsi voittajiksi kirjoitukset, jotka käsitelivät muun muassa energiapulaa, Afrikan tulevaisuutta, globaalia oikeudenmukaisuutta, järjestäytyntä rikollisuutta ja Aasian roolia maailmanpolitiikassa. Neljä opintomatkalahjakortilla palkittua työtä ovat:

1. TERHI RAUMONEN:

KOSKA MEILLE TULEE VALOT

Entä jos olemme jatkossa täysin riippuvaisia Afrikan tuottamasta energiasta ja luonnonvaroista, ja afrikkalaiset alkavatkin muistella sitä, mitä me olemme heille viime vuosikymmenien aikana ja sitä ennen tehneet? Ilkikurinen ja poleeminen teksti vakavasta aiheesta, taitava sekoitus suolaa ja sokeria. Hillittyä sarkastista huumoria.

2. MILLA PYY: KUOLEMAN ENKELI

Viime vuosikymmenien trendien jatkuminen voi synnyttää maailman, jota hallitsisivat järjestäytyneet rikollisjärjestöt ja niiden kanssa liittoutuneet teknologian valmistusta dominoivat suuryhtiöt.

Kolmannen sijan jakoivat kaksi toisiaan täydentävää näkökulmaa Aasian maailmanpoliittisesta noususta:

3. JUKKA SIPILÄ: SAVIPELTOJEN CHINA TOWN

Kaikki voi muuttua Kiinan nousun takia nopeammin ja totaalisemmin kuin kukaan olisi uskonut, ja

osa muutoksista on täydellisiä yllätyksiä ihmisten enemmistölle. Globaali iso muutos ja ahdistus on jalkautettu taitavasti suomalaisten arkeen.

3. SINIPETRA PAATOLA:

LOHIKÄÄRME TUHKAMERESSÄ

Jatkuva tuhkasade lamaannuttaa Euroopan. Globaali talousjättiläinen Aasiasta käyttää tilannetta hyväkseen. Tarina kerrotaan koskettavasti yksinhuoltajaäidin näkökulmasta.

RAATI

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Päivi Lipponen

Kustannuspäällikkö Hannu Harju, Kustannusosakeyhtiö Tammi

Professori Sirkka Heinonen, Tulevaisuudentutkimuksen seura ry

Tutkija Irma Hirsjärvi, Suomen tieteiskirjoittajat ry

Kirjailija Risto Isomäki

Kriitikko Pasi Karppanen, Turun Science Fiction Seura ry

Tutkimus- ja kehittämisjohtaja Jyrki Kasvi, Tietoyhteiskunnan
kehittämiskeskus ry

Valiokuntaneuvos Paula Tiuhonen, tulevaisuusvaliokunta

Kirjailija Maarit Verronen

Sisällys

Taidetta, tiedettä ja osallistamista	II
<i>Päivi Lipponen</i>	
Mustien joutsenten tanssi	15
<i>Sirkka Heinonen</i>	
Koska meille tulee valot	35
<i>Terhi Raumonen</i>	I palkinto
Kuoleman Enkeli	49
<i>Milla Pyy</i>	II palkinto
Savipeltojen China Town	59
<i>Jukka Sipilä</i>	III palkinto
Lohikäärme tuhkameressä	71
<i>Sinipetra Paatola</i>	III palkinto
Suprajohdekausi	
Katkelma tietosanakirja-artikkelista	86
<i>Lea-Maaria Borg</i>	
Rauha ja turvallisuus!	94
<i>Milka Hakkarainen</i>	
Luomuluupistokkaat ja pernaviljelmät	III
<i>Terttu Hanhikoski</i>	

Katastrofin jälkeen	120
<i>Raija Heimonen</i>	
Inkorporation	
Den nya geopolitikens uppkomst och följder . .	130
<i>KG Johansson</i>	
Siemen itää!	150
<i>Heikki Koponen</i>	
Rakastan sinua, lisääine Ei609	158
<i>Ville Lindgren</i>	
Kaiken kopioiminen on mahdollista	170
<i>Jukka Liukkonen</i>	
ID – Instantaneous Device eli	
Välitön Kommunikointilaite	184
<i>Sami Mäkinen</i>	
Turing-identiteetti	198
<i>Harri Mökkönen</i>	
Seuraava media internetin jälkeen?	
Se on jo täällä	210
<i>Petteri Numminen</i>	
Svanungar	215
<i>Solveig Olsson-Hultgren</i>	
Hälsningar från hårddisken	222
<i>Ina Sohlberg</i>	
Symbios	241
<i>Ulla Svanström</i>	

Ruostetaivas	261
<i>Erkki Viskari</i>	
Mustat joutsenet	277
<i>Venla Väisänen</i>	
Mikä yllätti, mikä yllättäen puuttui?	288
<i>Paula Tiihonen</i>	
Mustat joutsenet tuomarikonkarin silmin	294
<i>Pasi Karppanen</i>	
Suuri kieltäytyminen muutoksen agenttina	305
<i>Irma Hirsjärvi</i>	

Päivi Lipponen
Tulevaisuusvaliokunnan pj.
Kansanedustaja, FT, MBA

Taidetta, tiedettä ja osallistamista

Kasvatetaanko tulevaisuudessa lihaa laboratoriossa? Tulostetaanko printterillä ihmisen osia tai soluja suoraan kehon sisään? Mitä tapahtuu kun internet astuu ulos tietokoneista ja matkapuhelimista ja sulautuu osaksi huonekaluja, rakennuksia, autoja? Entä jos kodistasi tulee virtuaalinen ja niin että jääkaappi, lattia, huonekalut ja vaatteet alkavat kommunikoida keskenään sisältäen palvelujärjestelmän? Helpottuuko elämäsi, kun henkilökohtainen virtuaalikonseptti Kalle auttaa kaikessa ja voi puhua vaikka eteisen pöydän kautta sinulle?

Poistuisiko yksinäisyys, jos ruokailuhuoneen seinä olisi näyttöruutu ja koko suku voisi syödä sunnuntaipäivällistä yhdessä, vaikka kodit sijaitsisivat eri puolilla Suomea saati maailmaa? Uudet läpimurrot auttavat arkea, mutta synnyttävät myös uusia uhkia. Syvenevätkö sosiaaliryhmien erot, polarisoituuko yhteiskunta ja kestäkö ympäristö?

Tulevaisuuden ennustaminen on vaikeata. Innovaatiot syntyvät törmäyskohdissa. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta yhdistää science fiction kirjallisuutta ja tulevaisuustutkimusta, jotta edessä odottavat yllättävät ja mahdottomat läpimurrot löytyisivät.

Taloustieteilijä Nassim Taleb on todennut, että maailmaa muuttavat eniten hyvin epätodennäköiset ja odottamattomat asiat. Vielä muutama sata vuotta sitten tiedemies poltettiin roviolla, jos hän totesi maan olevan pyöreä ja kiertävän aurinkoa.

Tulevaisuusvaliokunta järjesti kirjoituskilpailun niille, jotka haluavat jäädä historiaan edelläajattelijoina. Ihmisinä, jotka näkivät tulevaisuuden ennen muita.

Maailmaa muuttavat tapahtumat voivat sattua luonnossa, teknologiassa, politiikassa, kulttuuris-

sa, ihmisten tavoissa, käyttäytymisessä, arvoissa ja asenteissa. Keksinnöt, kuten höyrykone, rautatie, polttomoottori, kemianteollisuus, ovat muuttaneet maailmaa. Viimeisin suuri mullistus on ollut mikrotietokoneen ja tietoverkkojen synty. Se on vaikuttanut työhön, ihmissuhteisiin, lähes kaikkeen meidän elämässämme ja meidän aikamme.

Mikä muuttaa maailmaa seuraavaksi? Vaikutukset voivat olla myönteisiä tai kielteisiä. Millainen maailma on ja millaista elämä on tulevaisuudessa? Kirjoituskilpailun nimi, Mustat joutsenet, viittaa yllätyksiin. Kukaan ei uskonut sellaisia lintuja olevan olemassa, kunnes 1600-luvulla Australiasta löytyi mustien joutsenten laji. Valiokunnan tavoite on laajentaa ihmisten osallistumista politiikan tekoon ja päätöksenteon ennakointiin. Perinteisesti olemme valiokunnassa kuulleet tutkijayhteisön asiantuntijoita. Yhtä tärkeää on kuitenkin kuulla ihmisten arvoja ja kokemusten kautta jalostunutta osaamista.

Tämä oli innoittaja kirjoituskilpailun järjestämisessä: halusimme yhdistää taidetta ja tiedettä sekä

osallistaa ihmiset laajasti mukaan työhömmme ajatushautomona.

Haluan kiittää tulevaisuusvaliokunnan puolesta kaikkia kirjoituskilpailuun osallistuneita sekä kilpailun raatia. Toivon mielenkiintoisia lukuhetkiä teille, jotka olette kiinnostuneita tulevaisuuskysymyksistä ja haluatte vaikuttaa siihen, että tulevaisuus olisi toivotun kaltainen. Kaikki novelleissa esitetyt keksinnöt ja teknologiat tullaan VTT:n toimesta keräämään yhteen tutkimusmateriaaliksi.

Novelleista on nyt koottu perinteinen kirja ja myös PDF, jonka jokainen suomalainen voi ladata ilmaiseksi verkosta. Olkoon se ensimmäinen e-kirja omassa nettikirjahyllyssäsi. Toive on, että koulut ottavat kirjan osaksi oppimateriaaliaan. Kirjasta on tarkoitus valmistaa myös eduskunnan lahjakirja, näyteikkuna suomalaisesta osaamisesta ja luovuudesta. Kirja myös käännetään, jotta viesti leviää kansainvälisesti. Samalla sen käyttö mahdollistuu oppilaitosten kieltenopetuksessa.

Osallistumalla voi vaikuttaa tulevaisuuteen!

Prof. Sirkka Heinonen
Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto

Mustien joutsenten tanssi

Mitä mustat joutsenet oikein ovat tulevaisuusajattelussa? Mistä ne lehahtavat lentoon? Mitä ne merkitsevät? Mitä hyötyä niiden tarkkailusta on?

Tulevaisuudentutkimuksessa mustilla joutsenilla (*black swans*) tarkoitetaan **harvinaisia, yllättäviä ja odottamattomia tapahtumia**. Näillä epätodennäköisillä tapahtumilla on kuitenkin toteutuessaan erittäin suuria vaikutuksia kaikkialle yhteiskuntaan. Kolmas kriteeri mustalle joutsenelle on se, että niihin pyritään keksimään selityksiä, joiden valossa tapahtuma vaikuttaisi vähemmän satunnaiselta ja ennustettavammalta kuin olikaan.

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta etsii ajatuksia, näkemyksiä ja visioita siitä, mihin maailma on menossa ja millaista elämä tulevaisuudessa on. Tulevaisuutta voi hahmottaa maisemana, jossa on havaittavissa merkkejä tulevaisuuksien kehkeytymisestä. Paradoksaalisesti tulevaisuus on olemassa jo tässä ja nyt – mielikuvina, toiveina ja uhkina. Tulevaisuus tehdään nykyhetken päätöksillä eli sen siemenet on jo kylvetty tämän päivän maaperään. Tulevaisuuden kehkeytymisestä – suunnista ja kehityskuluista – on myös nähtävillä merkkejä nykytodellisuudessa. Tällaisessa ennakkoinnissa on tärkeää luodata eritasoisten ”tulevaisuusmerkkien” kirjoa: megatrendeja, trendejä, heikkoja signaaleja JA mustia joutsenia. Ennakointityössä on aiemmin keskitytty megatrendien ja trendien luotaamiseen ja vaikutusanalyysiin. Toisin sanoen kiinnitetty huomiota etenkin jatkuvuuksiin ja niiden voimistumiseen.

Muutama vuosikymmen sitten tulevaisuudentutkimuksen alalla virisi kiinnostus ennakoida jatkuvuuksien ohella ja sijaan nimenomaan epäjatkuvuuksia. Tällöin keskeiseksi nousi tavoite tunnistaa heikkoja signaaleja – merkkejä orastavista ja mah-

dollisesti voimistuvista ilmiöistä. Tällaiset ilmiöt saattoivat nousta nimenomaan vastareaktioina yleisille suuntauksille. Samanaikaisesti alettiin kiinnittää huomiota villeihin kortteihin (*wild cards*), jotka käsitteenä merkitsevät samaa kuin mustat joutsenet. Myös näiden eritasoisten ”tulevaisuusmerkkien” keskinäisiä kytkentöjä on tapana tarkastella tulevaisuuden ennakkoinnissa. Esimerkiksi tiettyjen heikkojen signaalien ryhmä voi antaa viitteitä mahdollisesta tulossa olevasta yllättävästä tapahtumasta – mustasta joutsenesta (villistä kortista).

Mustien joutsenten lentoon lehahtukset ja niiden aiheuttamat vaikutukset voivat olla luonteeltaan joko kielteisiä tai myönteisiä. Musta-sana ei siis viittaa negatiivisuuteen vaan yllätyksellisyyteen. Musta joutsen -termi yleistyi kiistellyn taloustieteilijän Nassim Talebin aiheesta kirjoittaman kirjan myötä. Musta joutsen -käsite ja siitä käytetty termi juontavat juurensa sen vanhan länsimaisen käsityksen murtumisesta, että kaikki joutsenet ovat valkoisia. Kuitenkin 1600-luvulla saatiin tietää Australiassa olevan myös mustia joutsenia. **Musta joutsen siis kyseenalaistaa olemassa olevan tiedon**

tason ja voi muuttaa sen kertaheitolla. Juuri hyvin epätodennäköiset ja odottamattomat tapahtumat ovatkin Talebin mukaan keskeisiä muutoksissa.

Maailmaa ja yhteiskuntaa muuttavat tapahtumat voivat toteutua millä alueella vain – luonnossa, teknologiassa, taloudessa, politiikassa, kulttuurissa, arvoissa, ihmisten välisessä kanssakäymisessä, tavoissa ja tottumuksissa, käsityksissä siitä mitä me olemme ja millaiset asiat ovat meille tärkeitä. Ne voivat olla asioita, joita ihminen aktiivisesti tekee tai ne voivat olla tahattomia seurauksia hänen toiminnastaan. Ne voivat olla myös luonnon tuloksia ja asioita, joihin ihminen ei voi vaikuttaa. Esimerkkejä tapahtuneista mustista joutsenista ovat Neuvostoliiton romahdus, Berliinin muurin kaatuminen, 11/9-terrori-iskut, Fukushima kolmi-osainen tapahtumaketju (maanjäristys + tsunami + ydinvoimalaonnettomuus) sekä sosiaalisen median vauhdittama arabikevät. Merkittäviä murroskohtia teknologian näkökulmasta ovat olleet myös saavutetut teollisuusyhteiskunnan läpimurrot: rautatiet, sähkö ja polttomoottori sekä kemianteollisuus, transistoriteknologia, viihde-elektroniikka, radio ja

televisio. Tietoyhteiskunnan läpimurtotapahtumia olivat mikrotietokoneiden ja matkapuhelimien laajamittainen käyttö, Internet ja tietoverkot, ohjelmat sekä sosiaalisen median nousu. Koko ihmiskunnan kehityksessä ja ylipäänsä henkiinjäämisessä kriittinen tapahtuma oli tulen käytön oppiminen lämmitykseen, ruoanlaittoon ja petoeläimiltä suojautumiseen.

Tarkasti ottaen on kuitenkin tehtävä ero läpimurron asteittaisen, jossain määrin yleisesti nähtävillä olleen kehittymisen ja toisaalta äkisti tapahtuvan mustan joutsenen välillä. Tällä hetkellä ei esimerkiksi ole nähtävillä saastuttamattoman, vapaasti saatavilla olevan energian käyttöä. Mikäli kuitenkin kyseinen innovaatio syntyisi, kyseessä olisi musta joutsen.

Mitä hyötyä mustien joutsenten tanssin seuraamisesta sitten on? Ennakoinnissa mustia joutsenia voidaan käsitellä monellakin eri tavalla. Voidaan vaikkapa tarkastella tapahtuneen mustan joutsenen syntyä edeltäviä asioita ja löytää sieltä selityksiä esimerkiksi heikkojen signaalien ryhmittymistä. Näin voidaan oppia tunnistamaan vastaavien

uusien mustien joutsenten tapahtumiseen johtavia tilanteita.

Toinen ja kiintoisa tulevaisuusajattelua stimuloiva lähestymistapa on **ennakoida ennakoimatonta** – eli tunnistaa ja ennakoida mahdollisesti lentoon lähdössä olevia mustia joutsenia. Tämä lähestymistapa on eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan kirjoituskilpailun ytimessä, ja sitä voidaan hyödyntää myös esimerkiksi tulevaisuusverstaissa, jolloin mustien joutsenten tunnistaminen ja analyysi on oma metodinsa. Tulevaisuudentutkimuksessa on ennakoitu lentoon lehahtaviksi mustiksi joutseniksi muun muassa seuraavia ilmiöitä: Internetin äkillinen ja totaalinen romahdus, pitkä ja kattava sähkökatkos, jokin uusi pandemia, kyky ladata tietoa suoraan aivoihin, todellisuutta täydellisen uskottavasti mallintavien 3D-virtuaalitekniologioiden kehittäminen sekä uudenlaisten, erityisesti Internetiin ja sosiaaliseen mediaan pohjaavien uskontojen synty.

Mustat joutsenet lentävät vauhdilla todennäköisyysajattelun ohi: ne on nähtävä epävarmuustekijöiden tihentyminä ja tulevaisuuden mahdollisuuksina. Mustat joutsenet ovat täysin vastakkaistenkin

tapahtumien potentiaalia – ne eivät kumpua nykyhetken varmuusasetelmista. Uusien mustien joutsenten tanssahtelua ei havaita ellei käyttöön oteta mielikuvitusta ja lähes mahdottomienkin tapahtumien visiointia.

Tämän kirjan lukija voi kiinnittää huomiota siihen, missä määrin ja miten omaperäisesti mustien joutsenten tulevaisuustarinoissa kuvataan odottamattoman, epätodennäköisen ja yllättävän tapahtuman syntyä, luonnetta sekä vaikutuksia.

Ensi silmäyksellä musta joutsen on jotain yllätyksellistä, ehkä shokeeraavaakin ja se tapahtuu odottamatta. ”Yllätys” on kuitenkin vielä todennäköisyyttäkkin subjektiivisempi kategoria. Se riippuu henkilön maailmankuvasta eikä sen vuoksi sovellu hyvin mustan joutsenen kriteeriksi. Tästä huolimatta kysymys ”Mikä saattaisi yllättää sinut?” on hyvä lähtökohta mustien joutsenten tunnistamiseen. Yllätyksen elementti usein häviää kun ryhdytään tarkempaan analyysiin.

Eräällä tavalla edellä esitetty määritelmä nakertaa mustien joutsenten käsitteen todellista arvoa. Kun niitä luonnehditaan matalalla todennäköisyydellä

ja suurella vaikutuksella, eräs keskeinen seikka jää huomioimatta: Mustat joutsenet eivät järkytä vain siksi että niillä on dramaattisia vaikutuksia yhteiskuntaan, vaan shokki syntyy myös siitä, että ne eivät sovi tavanomaiseen ajattelutapaamme. Ne eivät vastaa ajatusmallejamme asioiden normaalista kehittämisestä. Ne haastavat konseptit, joiden avulla hahmotamme maailmaa ja saattavat ne jopa naurunalaisiksi.

Mustat joutsenet ovat ”mentaalijäristyksiä”, jotka muuttavat tulevaisuuden maisemaa. Mustat joutsenet iskevät kuin salama kirkkaalta taivaalta. Tämä on niille yhteinen piirre. On kuitenkin olemassa luonteeltaan hyvinkin erilaisia mustia joutsenia. Esimerkiksi läpimurto huippulämpötilan superjohdavuudesta generoi erilaisia vaikutuksia kuin säteilysavusumupaniikki. Uusi pandeeminen tauti kehittyi eri tavoin kuin Golf-virran häiriintyminen. Poliittiset mullistukset noudattavat erilaisia malleja kuin geneettisesti muokatun organismin leviäminen. Mustien joutsenten systematisointiin ja luokiteluun voidaan käyttää erilaisia näkökohtia ja kriteerejä. Ne voidaan luokitella karkeasti sen mukaan,

onko kyseessä luonnonkatastrofi, ihmistoiminnasta tahattomasti lehahtava musta joutsen tai tietoisesti singottu musta joutsen (ks. alla oleva kohta ”aihe”).

Mustien joutsenten parvet

• **Aihe.** Mustat joutsenet voidaan jaotella ryhmiin, joita ovat esimerkiksi luonnonmullistus tai ihmisen tahattomasti tai tahallisesti aiheuttama tapahuma. On eroteltava lisäksi tekniset mustat joutsenet kuten fuusioenergia tai itsestään tietoisiksi tulleet robotit vaikkapa poliittisista mustista joutsenista kuten terroristihyökkäyksistä, vallankumouksista tai salamurhista.

Kirjoituskilpailussa oli useita tyypillisiä mustia joutsenia luonnonmullistusten kategoriasta: meteori, tulivuoren tuhkakilvi – jopa jatkuvasti tai vaan harmaama tuhkakilvi – tai öljyn loppuminen. Tahallisesti ihmisten aiheuttamia mustia joutsenia oli puettu terrorismin tai mafian kaapuun. Sotilasdiktatuurin nouseminen maailmanhallintaan ja vesivarojen myrkyttäminen on yönmusta joutsen.

Toinen hyytävä musta joutsen syntyi radioaktiivisesta laskeumasta parinsadan ydinräjähdysten jälkeen Kiinan, Koreaan, Intian, Yhdysvaltojen, Israelin ja arabimaiden tempauduttua sodan synkkään syleilyyn. Parin päivän sisällä miljardeja kuoli välittömästi ja lukemattomat muut välillisesti kylmään, nälkään ja tauteihin. Muutamat onnekkait pakenivat viljalaivoilla Marsiin ja säilyttivät sivilisaation rippeet. Yllättävä ja tahallisesti – ei kuitenkaan pahansuopuudesta kummuten – yhden ihmisen aiheuttama musta joutsen oli humoristisesti kuvattu rekkakuskin kiihkeän pakkomielinen harrastus ja halu lisätä Suomen lajistoa.

Tahattomia mustia joutsenia näkyy kirjoituskilpailun sadossa harvakseltaan. Suurin osa oli joko luonnon mullistuksiin liittyviä tai ihmisen omalla toiminnallaan katalysoimia tapahtumia tai tapah-
tumaketjuja. Tahaton musta joutsen voi syntyä vastareaktion. Maallistumisen saturaationa yllättäen kansansuosioon nousee uskonnollisuus ja nimenomaan pohjolan kristillisyy.

Monet mustista joutsenista koskivat teknologian kehitystä. Oli avaruushissejä ja lentäviä ha-

meita. Kuuhun ja Marsiin on päästy – pakoon tai teknologiakehityksen palkitsemana. Tekoälyä ja älykoneita on apunamme, mikä ei kuitenkaan ole luonteeltaan musta joutsen - yllättävä tapahtuma, koska niitä jo useilla on käytössään. Ehkä sen sijaan nanorobottien ja tekokohtujen laajamittainen käyttöönotto olisi mullistuksellista. Digitaalisormukset ja silmämunahautomot saavat mielikuvituksen laukkaamaan. Entä aiheuttavatko nokattomat ja paperiakulla toimivat autot riittävän dramaattisia vaikutuksia liikenteeseen ollakseen musta joutsen? Ikuista elämää saatiin solukemias hidastamalla, jolloin elimistö säilyi ikuisesti nuorena regeneroitumisen avulla. Uusiutuvat energiamuodot ja geotermiset lähteet syrjäyttivät täysin fossiiliset polttoaineet. Toisaalta energiantarve kytkettiin kansansairauksien ehkäisyyn velvoittamalla kansalaiset tuottamaan sähköä urheilemalla. Jopa riemusta ja naurusta opittiin varastoimaan energiaa naurukerille ja myös kuun vetovoimasta saatava energia on valjastettu kennoihin. Eräässä mustassa joutsenessa on vetytalous noussut valtaan. Synteettiset materiaalit ja nanotekniikka on hallussamme.

Ihmisen ja koneen symbioosissa elektrodit psyke-cinema-kamerasta kytketään tarvittaessa ihmisen päähän. Toisaalla kuvattiin mikrotietokone jokaisen ihmisen kehoon istutettuna arjen toimintoja helpottamassa. Eräässä kirjoituksessa uudesta mullistavasta mielenpuhdistuskeinosta saatiin vetävä vientituote Lähi-Itään verisiä sotia ehkäisemään. Koulutuksen saralle kehitettiin airschool kehitysmaiden asukkaiden opetukseen – terveydenhuoltoa ja kaivon kaivamista opitaan ilmaan piirtyvän ki-deplasman avulla. Tyypillinen musta joutsen – tietoverkkojen totaalinen kaatuminen – saikin aikaan sosiaalisen innovaation: läsnäolon. Ensimmäistä kertaa modernin ajan historiassa ihmiset näyttivät sen ansiosta elävän samassa ajassa ja paikassa toistensa kanssa.

Viestintä valovuosien päähän tai jopa tulevaisuuteen tuli mahdolliseksi Välittömän Kommunikointilaitteen avulla. Median kentässä telefonin ja television jatkeena täydellisen mullistuksen toi sotalassovelluksista yleiseen käyttöön levinnyt telepatia.

Työelämän osalta kuvattiin mustana joutsenena Suomen läpikotaista automatisoitumista. Työlle ra-

kentunut yhteiskuntajärjestelmä oli suljettu tiiviisti historian kansien sisään. Toinen työelämän musta joutsen puolestaan kuvasi tilannetta, jossa jokainen on yrittäjä ja vastuussa omasta toimeentulostaan.

Sosiaalisia innovaatioita mustien joutsenten muodossa oli myös kuvattu. Rikoksista rankaisemisen sijaan siirryttiin hyvistä teoista palkitsemiseen. Dystooppisia sosiaalisia mustia joutsenia mahtui myös kirjoituksiin. Paluu kastijärjestelmään olisi yhteiskuntaa järjestyttävä yllättävä tapahtuma: kolmen kastin (kauniit ja täydelliset, keskiluokka sekä orjuutetut) käyttöönotto perustuisi ihmisten alistamiseen ja ulkoisten ominaisuuksien pohjalta tapahtuvaan luokitteluun.

Merkille pantavaa on, että kirjoituskilpailussa synkästäkin aiheesta kuvattu musta joutsen saattoi sisältää huumoria ja positiivisia piirteitä. Lisäksi joukossa oli mustia joutsenia, jotka kuvasivat yllättäen valoisaksi muuntunutta maailmaa. Mikronesian liittokunnan viestissä 12.5.2412 huokui harmonia. Rakkautta, välittämistä ja elämän suojelemista pidettiin tärkeimpinä ominaisuuksina kenelle tahansa. Vastaavaa valoa loistava musta joutsen syn-

tyi, kun ihminen alkoikin pohtia elämän tarkoitusta uudelleen ja havaitsi, että onni ja ilo ei tulekaan ulkopuolelta vaan hänestä itsestään. Kerskakulutuksen sijaan keskittyminen ihmisiin, inhimillisyyteen, yhdessäoloon ja lähimmäisten auttamiseen eli asioihin, jotka ovat elämän tarkoitus kuvattiin mustaksi joutseneksi. Sitä se toteutuessaan todella olisikin, kuvauksessa tosin musta joutsen liihottelee enemmänkin tavoitteena kuin yllättäen iskevänä tapahtumana, joka karkottaa pahuuden, sairaalloisen kilpailun ja materian haalimisen. Valaistunein musta joutsen näkyi ihmisen eettisen tietoisuuden ja toisen kohtaamisen nexuksessa – evoluutiomatkamme karismaattisuuteen kietoutuneena käännekohtana. Musta joutsen onkin se, että uusi ajatus jo asuu meissä ja saa aikaan nopean arvomuutoksen: välittämisen etiikka avaa sydämemme pyhän ja aidon kohtaamiseen.

• **Vaikutusalue.** Rajoittuuko mustan joutsenen vaikutus yhteen tiettyyn elämänalueeseen, yhteen toimialaan, yhteen alueeseen vai ei? On eroteltava globaalit mustat joutsenet (esimerkiksi asteroidin

maahan iskeytyminen) seudullisista, kuten ilmastomuutoksen odottamattomista seurauksista tietyllä alueella. Toimialakohtaiset mustat joutsenet, kuten uusien vaarallisten aineiden tunnistaminen (esimerkiksi asbestikriisi), on erotettava koko kansantalouteen vaikuttavista villeistä korteista.

Kirjoituskilpailussa globaaleja mustia joutsenia lehahti lentoon muun muassa demokratian äkillisestä luhistumisesta. Tämä oli seurausta fundamentalistimaiden väkivaltaisesta Euroopan valtaamisesta ja kirkon ja valtion yhteen kytkemisestä. Euroopasta muodostui yksi valtava teokraattinen huntujen valtio. Salamurhien kausi räjäytti liikkeelle turvapaikanhakijoiden muuttoaalton.

Nimenomaan Suomeen kohdistui suuri maahanmuuttoaalto toisessa mustan joutsenen kuvauksessa Keski-Eurooppaan iskeytyneen meteorin johdosta. Siinä 17 miljoonaa ihmistä jäi vaille kotia ja selviämismahdollisuuksia. Dramaattiset vaikutukset Suomeen näkyivät haasteessa käynnistää asuttaminen noin kolme kertaa suuremmalle ihmismäärälle kuin sodan jälkeisessä Suomessa. Tämän mustan joutsenen vaikutusten kuvauksessa oli mielenkiin-

toisasti positiivisia piirteitä. Esiin nousi esimerkkejä kekseliäisyydestä pärjätä katastrofin keskellä. Samalla syntyi suvaitsevaisuuden ilmapiiri ja uusia yhteisöllisiä toimintatapoja.

Alueellinen musta joutsen lehahti lentoon nimenomaan paikallisuudesta: pohjoisuus nosti Suomen menestyksen kärkeen. Pohjoinen luottamus muodostui tavaramerkiksi ja laadun takeeksi, jolla oli kysyntää maailmalla. Eräässä toisessa kirjoituksessa Ruotsi, Suomi ja Norja nousevat Pohjoisen territorioiksi.

Kiina oli useissa kuvauksissa mustan joutsenen selässä – niin hyvässä kuin pahassa. Kiinan valta vyöryy Suomeen, joka ensimmäisenä Euroopan maana otti kiinalaisen kalenterin käyttöön ja kallistui kungfutselaisuuteen. Venäjää käsiteltiin muutamissa kirjoituksissa. Vaikutusalueeltaan laajin musta joutsen oli paralleelimaailmoissa liikkuminen.

Laajalti tuotantorakenteen mullistava musta joutsen voi nousta 3D-tulostimien yleistyttyä kaikkialle: esineiden, huonekalujen, ruoan ja elektronikan lisäksi tulostamisen kohteet voivat yltää jopa ihmiskehon varaosiin. Tällainen itseorganisoitu-

va tulostaminen korostaa vapaata ja luovaa suunnittelua. Ennen kaikkea se on ilmentymä kolmannelle teolliselle vallankumoukselle, jossa hajautettu tuotanto liudentaa tuottajien ja kuluttajien roolin ja kotitalouksista tulee jälleen tuotantopisteitä.

• **Uskottavuus.** Mustat joutsenet ovat määritelmän-
sä mukaan melko epätodennäköisiä. On kuitenkin
arvioitava, onko musta joutsen erittäin epätoden-
näköinen vai yksinkertaisesti vain ei kovin toden-
näköinen. Toinen ero, jolla on enemmän psykolo-
gista painoarvoa on se, että eräät mustat joutsenet
ovat uskottavia, koska ne sopivat maailmanku-
vaamme kuten esimerkiksi useimmat luonnonka-
tastrofit. Toiset mustat joutsenet puolestaan eivät
ole uskottavia – ne sotivat intuitiotamme ja talon-
poikaisjärkeämme vastaan olematta kuitenkaan ab-
soluuttisesti mahdottomia. Metodologisesta näkö-
kulmasta katsottuna kannattaisi ottaa huomioon
myös mahdottomina pidetyt mustat joutsenet, kos-
ka parhaimmillaankin häilyvä rajanveto mahdolli-
sen ja mahdottoman välillä perustuu tietyllä hetkel-

lä saatavilla olevaan tietoon sekä tarkkailijan henkilökohtaiseen maailmankuvaan.

Lähes mahdottomaltakin tuntuva musta joutsen voi lähemmän tarkastelun jälkeen muuntua mahdolliseksi tiettyjen edellytysten ja edeltävien tapahtumien ansiosta. Ikuinen elämä mustana joutsenena täyttää epätodennäköisyyden kriteerin. Voiko sitä ajatella uskottavana mahdollisuutena ja jos voi, niin millä edellytyksillä?

- **Aikatähtäin.** Voidaan erottaa musta joutsen, jolla on välittömiä vaikutuksia, kuten useimmilla katastrofeilla, sellaisesta mustasta joutsenesta, jolla on tietty kehkeytymisaika. Jälkimmäisessä tapauksessa vaikutukset näkyvät keskipitkällä ja pitkällä aikatahtäimellä, kuten esimerkiksi tieteellisten läpimurtojen kohdalla.

Kilpailussa mustan joutsenen lehahtuksen aikaväli vaihteli laajalla skaalalla. Vuodesta 2017 tähän ulottui 2500-luvulle ja jopa suprajohdekaudelle 3200-luvulle, jolloin energiavirtaamamme hipoi Andromedan galaksin lukemia. Positiivinen maailman kulttuurin musta joutsen sai jälkitekollistuneel-

la ajalla voimansa ekosiististä teknologiasta, joka oli huipussaan vuonna 2300.

Vuonna 2555 meluavan työkoneen, liikennevälineen tai laitteen käytöstä rankaistiin ankarasti. Musta joutsen oli oivallus hiljaisuuden merkityksestä ihmisten ja ekosysteemien eheyttäjänä. Hiljaisuuskapasiteetti nousi arvostetuksi resurssiksi ja sitä ilmentävät alueet terapeutin matkailun kohteiksi.

Lopuksi

Kaiken kaikkiaan mustien joutsenten bongailussa on kyse tulevaisuusajattelun kehittämisestä ja tulevaisuustietoisuuden syventämisestä. Mitä rohkeammin, avoimemmin ja pidemmälle luotaamme tulevaisuuden vaihtoehtoisia – myös lähes mahdottomilta vaikuttavia – kehityskulkuja ja tapahtumia, sitä enemmän kartutamme tulevaisuusosaamis-
tamme – kykyä valmentautua tulevaisuuden varalle riskejä minimoiden ja tilaisuuksiin proaktiivisesti tarttuen.

KIRJALLISUUTTA

HEINONEN, SIRKKA & RUOTSALAINEN, JUHO (2011). *Anticipation and Interpretation of Black Swans as a Learning Process – Lessons of A volcanic Ash Cloud*, pp 180-190. TEOKSESSA AUFFERMANN, B. & KASKINEN, J. EDS: SECURITY IN FUTURES – SECURITY IN CHANGE. PROCEEDINGS OF THE CONFERENCE ”SECURITY IN FUTURES – SECURITY IN CHANGE”, 3.-4 KESÄKUUTA 2010, TURKU.

iKnow ERA Toolkit (2011). MANCHESTER UNIVERSITY.
[HTTP://COMMUNITY.IKNOWFUTURES.EU/PG/FILE/
POPPER/VIEW/11926/IKNOW-ERA-TOOLKIT-2011](http://community.iknowfutures.eu/pg/file/popper/view/11926/iknow-era-toolkit-2011)

POSNER, KENNETH A. (2010). *Stalking the Black Swan. Research and decision-making in A World of Extreme Volatility*. COLUMBIA UNIVERSITY PRESS 267 P.

SHOEMAKER, PAUL J.H. (2002). *Profiting from Uncertainty. Strategies for Succeeding No Matter What the Future Brings*. NEW YORK, 267 P.

STEINMÜLLER, KARLHEINZ (2008). *Wild Cards – Preparing for the Unpredictable*. TEOKSESSA TAN HONG NGOH & HOO TIANG BOON (EDS). THINKING ABOUT THE FUTURE. STRATEGIC ANTICIPATION AND RAHS. SINGAPORE, P. 81 – 93.

TALEB, NASSIM NICHOLAS (2007). *The Black Swan. The Impact of the Highly Improbable*. SUOMENTANUT KIMMO PIETILÄINEN: MUSTA JOUTSEN. ERITTÄIN EPÄTODENNÄKÖISEN VAIKUTUS.

Terhi Raumonen

Koska meille tulee valot

– Aika vaikuttavaa.

Sen sanoi toinen virkamiehistä, Niemistö. Pertti Katainen ei väittänyt vastaan, mutta tunsu voimistuvaa ahdistusta. Niemistön äänessä oli ollut yllätystä ja ihailua. Kinshasan kansainväliseltä lentokentältä alkanut automatka oli tarjonnut ihmeteltäväksi suunnattomia, uutuuttaan kiiltäviä tehdaskomplekseja. Moderni teollisuuslaitos toisensa jälkeen kirkkaassa keskipäivän auringossa säkenöivän teräsverkkoaidan takana, ja toinen mokoma työmaita, joissa kypäräpäisiä rakennusmiehiä kuhi si kuin muurahaisia työkoneiden seassa.

Yksiköt olivat valtavia. Niissä työskenteli tuhansia ihmisiä. Ne tuottivat joka hetki kollikaupalla

tavaraa laidasta laitaan. Ne jauhoivat yötä päivää. Niillä oli voimaa.

Pertti Katainen kaivoi jälleen nenäliinan esiin ja taputteli hikistä otsaansa. Auto oli luksusmallia ja siinä oli tehokas ilmastointi. Silti Kongon ilmastoto rasitti pohjoisen miestä. Mutta oli mukana aimon tuskakin. Hän oli mahdottoman tehtävän edessä.

Teollisuusalueet loppuivat, ja äkkiä oltiin kaupungissa. Auto sukelsi vauhdilla tunneliin ja sieltä taas kadulle. Kuljettaja ajoi kiiltäväkylläisen pilvenpiirtäjän parkkihalliin ja pysäytti moottorin.

– Herra pääministeri, me olemme perillä.

Oltiin siis Kongon demokraattisen tasavallan energiaministeriössä. Pertti Katainen kuivasi otsansa vielä kerran, oikoi solmiotaan ja otti salkkunsa. Se oli menoa nyt.

Presidentti Aren Mukena ei piitannut turhista muodollisuuksista. Pääministeri Katainen ja virkamiehet Niemistö ja Lindgren istutettiin mukavaan sohvaryhmään, jonne oli katettu runsas virvoke-
tarjoilu. Kylmiä juomia oli joka lähtöön, ja jääpe-

dille oli aseteltu houkuttelevan näköisiä, eksoottisia hedelmiä. Katainen tyytyi aluksi lasilliseen jäävettä, mutta virkamiehet eivät kursailleet: kummatkin kassasivat lautasilleen läjät jääkylmiä, mehukkaita hedelmiä.

Mukena itse oli pukeutunut pari piirua rennommin kuin kaukaiset vieraansa. Kuuttakymmentä käyvä mies oli sonnustautunut vihreään lyhythihaiseen kauluspaitaan ja vaaleisiin kesähousuihin. Hyväryhtinen, hoikka presidentti vaikutti raikkaalta ja hyväntuuliselta, ja sai Pertti Kataisen olon entistä tukalammaksi. Afrikan ilmasto, kiristävä kravatti ja tuhoon tuomittu pyyntö, hän kirosi mielessään.

Mukena avasi kannettavan tietokoneensa läpän.

– Minun on tunnustettava, etten tiennyt teidän maastanne juuri mitään. Niinpä avustajani laativat minulle pienen tietopaketin, painottaen sellaisia asioita, joilla on merkitystä nyt keskusteltavan aiheen kannalta.

Katainen nyökytteli innokkaasti. Presidentti puhui onneksi kaunista, selkeää ranskaa, eikä hänellä ollut vaikeuksia ymmärtää.

– Sittenhän te tiedätte, että meidän teollisuutemme on kipeästi energian tarpeessa. Monia tehtaita on jouduttu ajamaan alas pelkästään sähkönpuutteen vuoksi.

Mukena nyökkäili vuorostaan Kataisen sanoille hymyillen. Hän avasi tietokoneelta diaesityksen, jonka dataprojektori heijasti vastapäiseen seinään. Ranskankielisessä tekstissä kerrattiin Suomi-nimisen valtion tunnuslukuja. Kuvituksena oli kauniita järvimaisemia, valkorunkoisia koivuja, mansikamyyjiä kesäisellä torilla.

Pääministerissä alkoi viritä pieni toivonkipinä. Ehkä oli olemassa mahdollisuus. Eihän Suomi kuitenkaan ollut mikään Belgia, jonka kanssa Kongolalla oli synkkä menneisyys. Eikä Suomi ollut Saksaan. Saksalaisten luotsaaman Desertecin kunnianhimoisena tavoitteena oli ollut vuoteen 2050 mennessä kattaa 15 % Euroopan energiantarpeesta sähköllä, joka oli tuotettu Afrikan aavikoilla. Desertec ja saksalaiset oli kuitenkin hädetty mantelelta, koska Saksa oli vuosikymmeniä rahdannut elektroniikkajätettä saastuttamaan Afrikkaa eikä ollut suostunut ottamaan asiasta vastuuta. Samal-

le mustalle listalle olivat päätyneet Sveitsi ja Hol-
lanti.

Suuret aurinkovoimalat jauhoivat nyt sähköä Af-
rikkaan. Marokosta kulkivat yhä kaapelit Espan-
jaan ja Tunisiasta Italiaan, mutta niitä pitkin siirtyi
sähköä vain marginaalisia määriä. Eurooppaan ra-
kennettu, satoja miljardeja maksanut siirtoverkko
oli tehty nimenomaan Afrikasta tuotavaa energiaa
ajatellen. Nyt se oli lähestulkoon tyhjänpanttina.

Virkamies Niemistö nielaisi meloninpalan ja piti
lyhyen puheenvuoron siirtoverkosta, joka oli mak-
sanut suomalaisille veronmaksajillekin kymmeniä
miljardeja.

– Ja meidän ilmastomme –

– On kylmä, täydensi presidentti Mukena. – Te
tarvitsette paljon energiaa myös lämmittämiseen. Te
poltatte paljon puuta, ja se alkaa loppua. Te ette ha-
lua kansanne joutuvan ahdinkoon. Minä uskoisin,
että me afrikkalaiset tiedämme siitä asiasta jotain.

Virkamiehet hymyilivät vaivautuneesti.

– Jo 2010-luvulla tiedemiehet tekivät laskelmia,
joiden mukaan silloinen peltopinta-ala olisi riittä-
nyt koko maapallon väestön ruokkimiseen, Aren

Mukena jatkoi. – Silti monessa paikassa, myös meillä täällä Afrikassa, koettiin hirvittävää nälänhätää.

Presidentti naksautteli diaesitystä eteenpäin. Esiin tuli kuvia 2000-luvun alkupuolelta: suomalaisia kodeissaan, julkisilla paikoilla, Viron-lautoilla kärräämässä tax free -alkoholia, etelänmatkoilla Välimeren saarilla ja Thaimaassa. Niemistö ja Lindgren vilkuilivat Kataista huolestuneen näköisinä.

– Asia on niin, että energianmyynnillä Eurooppaan on täällä vahva poliittinen vastustus. Mediassamme käsitellään paljon menneisyyttä, ja yksi toistuvasti esiin nouseva asia on se, että kun Afrikassa kuoltiin ruuan, lääkkeiden ja puhtaan juomaveden puutteeseen, elettiin Euroopassa yltäkylläisyydessä. Meidän on vaikea perustella, miksi myisimme sähköä teille, kun voimme käyttää sen täällä itsekin.

Pääministeri Kataisen kurkkuun oli noussut pala. Tilanne alkoi muistuttaa kiusallisesti edellistä epäonnistunutta palaveria Afrikassa. Kataisen mukana olivat tuolloin olleet ruotsalainen, norjalainen ja tanskalainen kollega. Toisella puolella pöytää oli

istunut Somalian energiaministeri Nadifa Bushra. Huomiota herättävän kaunis 52-vuotias nainen oli sonnustautunut okrankeltaiseen jakkupukuun, jota vasten hänen tumma ihonsa oli hehkunut viettelevästi.

”On totta, että meillä on parhaillaankin rakenteilla kolme suurta aurinkovoimalaa”, Nadifa Bushra oli todennut pehmeällä äänellä. ”Mutta parlamenttimme on juuri hyväksynyt strategian, jonka mukaan syntyvä energia käytetään oman teollisuutemme tarpeisiin.” Katainen oli yrittänyt sönkätä jotain suomalaisen teollisuuden akuutista energiavajeesta, ja hänen puheensa oli sekaantunut pohjoismaisten kollegoiden yhtä poukkoileviin selityksiin. He olivat olleet kuin joukko hermostuneita koulupoikia selittämässä tekemisiään rehtorille.

”Jytky”, oli Nadifa Bushra sitten lausunut kirkkaanpunaisten, täyteläisten huuliensa välistä. Pertti Katainen oli luullut kuulleensa väärin. Mutta ei, myös ministeri Bushran avustajat olivat olleet ahkeria ja tonkineet menneisyydestä kaikenlaista sellaista, joka Kataisen puolesta olisi voinut jäädä un-

holaan.” Vuonna 2011 suuri osa teidän kansastanne äänesti puoluetta, jonka mielestä teidän hyvinvointinne kuuluu vain syntyperäisille suomalaisille. Kaksi vuotta myöhemmin maahanne tulleet somalipakolaiset palautettiin puolueen kansanedustajan aloitteesta Somaliaan, vaikka turvallisuustilanne oli täällä heikko ja kuivuuden takia maatamme koetteli hirvittävä nälänhätä”, Nadifa Bushra oli ladellut, ja Pertti Katainen oli ymmärtänyt pelin olevan menetetty. Häntä oli lohduttanut tuskin ollenkaan, että muutkin Pohjoismaat jäivät nuolemaan näppejään. Ministeri Bushra oli hymyillyt säteilevästi hyvästellessään heitä ja toivonut, että Somalia ja Pohjoismaat kävisivät jatkossa kukoistavaa kauppaa, sillä Somalian vientiteollisuus oli vuosittain moninkertaistunut ja kiinnostavia tuotteita löytyisi varmasti heidänkin tarpeisiinsa.

– Te tiesitte.

Kaksi musertavaa sanaa herätti Pertti Kataisen muistoistaan. Hän ei pystynyt katsomaan Aren Mukenaa. Hän katsoi siis seiniä.

– Te tiesitte, että viljaa voisi kasvattaa tarpeeksi kaikkien maailman ihmisten ruokkimiseen. Mutta

te syötitte viljan lehmille ja sioille, koska halusitte syödä ne lehmät ja siat.

Katainen vilkaisi apua anoen virkamiehiin. Niemistön posket helottivat tummanpunaaisina. Lindgren työnsi suuhunsa suurta meloninpalaa kuin se olisi ollut maailman tärkein tehtävä. Noista kahdesta ei ollut tällä reissulla mitään apua!

Naks. Katainen pakottautui katsomaan seinälle. Sinne oli ilmestynyt kuva lihavasta, valkoisen nahkansa punaiseksi polttaneesta suomalaispariskunnasta, joka rötkötti hiekkarannalla drinkkilasi kädessä.

– Te söitte itsenne lihaviksi ja sairaiksi, eikö totta? Silloin kun me kärsimme nälkää.

– Niinhän siinä kävi, Katainen myönsi vaisusti.

– Niistä ajoista on onneksi opittu...

– Minä uskon sen, presidentti Mukena sanoi ja hymyili sympaattisesti. – Ongelma on siinä, että näistä vanhoista asioista puhutaan nyt paljon. Menneisyys on läsnä nykyajassa, tahdoimme tai emme. Tiesittekö, että viime viikolla meidän suurin tv-asemamme esitti nigerialaisen uutuusdokumentin Shellin toiminnasta Afrikassa?

– En tiennyt, Katainen mutisi lannistuneena ja löysäsi kravattiaan. Jos kyse olisi ollut vain Kongon demokraattisesta tasavallasta ja Suomesta, asiat olisivat hoituneet, hän ajatteli. Mutta Afrikassa oli tapahtunut viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana se, mitä monet – tai lähes kaikki – olivat pitäneet mahdottomana: heimoriitojen ja väkivallan hajalleen repimä manner oli järjestäytynyt ja alkanut valvoa etujaan keskitetysti.

– Shell pumppasi öljyt köyhästä Ogonimaasta, kääri muhkeat voitot ja maksoi mitä hyväksi katsoi korruptoituneelle Nigerian hallinnolle. Ogonit jäivät köyhinä saastuneeseen maahansa.

Virkamies Niemistö rykäisi.

– Muistaakseni YK:n alainen instanssi tutki niitä ympäristötuhoja, eikä löytänyt todisteita siitä, että ne olisivat olleet Shellin aiheuttamia kuin pieneltä osin.

– Niin, todisteita, Mukena hymähti. – Juuri sitä siinä dokumentissa käsiteltiin: mitä todisteille tapahtui.

– Shell oli hollantilais-brittiläinen yritys, virkamies Lindgren vinkaisi.

– Totta, Mukena myönsi. – Mutta minulla on tässä lista sen hallituksen puheenjohtajista. Jorma Ollila, onko tuttu mies?

Pääministeri Katainen nyökkäsi hitaasti ja nousi samalla vaistomaisesti ylös nojatuolista. Muut seurasivat välittömästi esimerkkiä, myös presidentti Mukena. Kaikki ymmärsivät, että palaveri oli päättymässä.

– Olen pahoillani, Aren Mukena sanoi ja kuulosti vilpittömältä. – Minä luulen, että pitäisin Suomesta ja suomalaisista. Avustajani toi minulle kuunneltavaksi Sibeliuksen musiikkia. Pidin kovasti Karelia-sarjasta.

Kohta ne taas vilahtelivat auton ikkunasta, jättiläismäiset teollisuuslaitokset.

– Olisiko pitänyt ottaa esille Martti Ahtisaari? Niemistö kysyi, kun matkaa oli taitettu tovi hiljaisuudessa.

– Ei yksi Ahtisaari kesää tee, Katainen tuhahti.
– Eikä Haavisto.

– Ei tämän voi sanoa olleen mikään suuri epäonnistuminen, Lindgren yritti psyykätä neuvottelijoita. – Tarkoitan, että eikö tämä lopputulos ollut jo

aika lailla tiedossa. Sen Somalian keikan jälkeen oli varmaan kaikille selvää, missä mennään...

– Älä muistuta minua siitä Somaliasta! Pertti Katainen tiuskaisi.

Lentokoneen vessassa hän huuhtoi kasvojaan kylmällä vedellä ja mietti, oliko vaarilla mahtanut olla urallaan tällaisia tuhoon tuomittuja tehtäviä. Entä miten vaari oli hoitanut niiden jälkeiset lehdistötilaisuudet menettämättä järkeään?

Ehkä vaarilla oli ollut paremmat hermot. Pertin kerrottiin perineen Jyrki-vaarin poikamaisen olemuksen ja tumman, vakuuttavan puheään. Miksei hän ollut perinyt hermojakin?

– Herra pääministeri, minun pitäisi oikeastaan jättää teidät tähän.

Pertti Katainen oli torkahtanut ja havahtui kulkettajan puhutteluun. Auton ikkunasta näkyi pimeää maantietä ja metsää.

– Mitä sinä pelleilet? Tästähän on minun kotiini matkaa vaikka kuinka paljon!

– Kolmisen kilometriä. Mutta auton akku näyttää, että en pääse seuraavalle latauspaikalle, jos en

nyt käänny takaisin päin. En saanut ladata täyteen Helsinki-Vantaalla, siellä oli säännöstely päällä, kuski selitti.

– No voi helvetti! Et varmasti jätä minua tänne korpeen keskellä talvea, Katainen kivahti. – Lataat autoa vähän aikaa minun kotonani, onko selvä?

– Selvä on.

He jatkoivat matkaa. Pertti Katainen yritti rentoutua – unohtaa aamulla odottavan lehdistötilaisuuden ja muistaa, että oli melkein kotona, vaimon ja lasten luona. Siellä olisi hyvä olla.

– Herra pääministeri, teidän talonne on aivan pimeä.

Kuljettajan ääni oli kireä. Pääministeri loikkasi ulos autosta.

Anniina oli lasten kanssa pihalla, he rakensivat lumiukkoja. Pihalyhdyissä paloi kynttilöitä.

– Meiltä meni sähköt, vain lämmitys on enää päällä, vaimo sanoi. – Soitin sähkölaitokselle ja he sanoivat, että viikkokiintiön maksimi on täynnä. Eivät suostuneet tekemään mitään poikkeusta.

Kuusivuotias Sirpa nyhti isänsä takinhihaa.

- Isi, koska meille tulee taas valot? tyttö kyseli.
- Isi ei tiedä, Pertti Katainen huokaisi.

Milla Pyy

Kuoleman Enkeli

Elottoman, kalpean käden muoto vangitsee katseeni, kun he kantavat naisen mustaan farmariin. Hennosti punertavat hiukset, samanlaiset kuin omani, valahtavat harmaan peitteen alta parien reunan yli ja heilahtavat tuulessa. Seuraan katseellani auton matkaa aina kadun päähän asti, kunnes se kääntyy oikealle enkä enää näe kuin pakokaasun hahtuvat ilmassa. Sen tien päässä tiedän olevan korkean piikkilanka-aidan ja muita mustissa autoissa vietyjä onnettomia. Ja lisää vietäisiin. Takanani tietokoneelta pauhaa tämän hetken ainoa sallittu radiokanava. Pysähdyn jälleen kuuntelemaan tänään jo kymmenen kertaan kuulutetut uutiset.

Eilen illalla maatamme vavahduttaneen iskun takana olleista Venäjän mafian sotilaista suurin osa saatiin kiinni, ja on nyt kuulusteltavana. Pyydämme kuulijoita ilmoittamaan mahdollisista karkurihavainnoista lähimmälle E-asemalle, tai puhelimitse radioasemallemme. Enkelit pyysivät meitä muistuttamaan, että venäläisten piilottaminen on lain mukaan rangaistava rikos.

Yön aikana Kajaanin kaupungin puolustukset murenivat, kun mafia iski arviolta parinkymmenen miehen voimin raja-asemalle ja aukaisi tulen taloja kohti. Kaupungin pohjoisosissa, Kätössä ja Kuurnassa, vapaaehtoiset käyvät läpi tuhottujen talojen jäänteitä ja etsivät selviytyneitä. Venäläiset saatiin pysäytettyä ennen jokea, ja sydänkaupunki säästyi hyökkäykseltä.

Iskun yli kolmeakymmentä uhria muistetaan huomenna Kajaanin keskustan E-asemalla. Kaatuneiden joukossa on maamme parhaimmistoan kuulunut eversti Neva, tovereidensa kesken Kuoleman Enkelinäkin tunnettu perheenäiti...

En kestä kuunnella enempää, joten pyydän veljeäni laittamaan radiota vähintäänkin pienemmälle. Mi-

nua ymmärretään kerrankin täysin ja pian melu takanani hiljenee vaivaiseksi satunnaisten vokaalien ynähdyksiksi. Huokaisen hiljaa, kun kadun toisella puolella naapurimme hymyilee surumielisen kannustavasti ja heilauttaa kättään remonttinsa lomas-
ta. Minä heilautan vaisusti takaisin ja nypin edessäni olevasta lauta-aidasta siihen uponneita sirpaleita. En voi estää kyyneleitä valumasta kasvoilleni, kun yksi hieman muita suurempi metallin palanen viiltää haavan käteeni. Käänän selkäni pölyävälle tielle ja nostan katseeni omaan kotitalooni, joka ei ole sen paremmassa kunnossa kuin muutkaan kadun talot.

Jokainen ikkuna tienpuolelta on pirstoutunut ja pieniä kiiltäviä siruja näkyy saranoiltaan potkitun oven kummallakin puolella. Nuorin veljistäni, vain kuusivuotias, käyttää kihveliä ja haravaa kuin ne olisivat maailman parhaita leluja. Vilkutan hänelle ja hän vilkuttaa iloisesti hymyillen takaisin, vaikka hänen kasvonsa ovat ruhjeilla ja liasta harmaat. Kun kättäni pidellen astelen pihatietä lähemmäs taloa, vanhempi veljeni ilmestyy isäni kanssa aukolle, jossa ennen oli keittiön ikkuna.

Hölkkään heidän luokseen ja ojennan käteni, jotta isä voi hoitaa syvän haavani. Katseeni harhailee revityistä karmeista lautaseiniin, ja voin nähdä niiden sadat luodinreiät. Tiedän, ettei sisällä ole jälkeäkään kiväärin osumista, muualla kuin pääoven kohdalla. Ihaillessani vahvistuksiamme mieleeni välähtää kuva punatukkaisesta naisesta, joka veikeästi hymyillen, miltei pirullinen ilme kauniilla kasvoillaan sulkee perässään keittiön lattian alle piilotetun turvahuoneen oven perheensä luota takaisin ulos astuessaan.

Äitini on kansallinen sankari. Muistan jo lapsuusvuosiltani hänen kertoneen taistoistaan kaikenlaisia vihollisia vastaan (arabit Lähi-idässä, amerikkalaiset Kuubassa ja niin edelleen), niin Suomessa kuin ulkomaillakin. Hän kertoi niistä aina samaan, innostuneeseen sävyyn, jota en voinut ymmärtää. Hänen silmänsä kuulsivat syvän vihreinä ja kasvonsa nuortuivat ainakin kymmenellä vuodella, kun hän kertoi, mitä olikaan rakkaan aseensa kanssa maailmalla nähnyt. Äidin lempinimi johtui varmasti siitä pistoolista.

Viime yönä hän oli aivan samanlainen.

Äiti tuli yöllä meidän, lastensa makuuhuoneeseen ja käski konttaamaan hipi-hiljaa talon läpi keittiöön. Hän itse seiso i isän kanssa ovenkarmien suojissa vahdissa, kun kirkkaat kellertävät valokiilat läpäisivät talomme etsien liikettä johon kohdistaa hyökkäys. Äiti ei näyttänyt hetkeäkään hätäntyneeltä tai huolestuneelta.

Minun aukaistessani raskasta luukkua laatoitettulla lattialla äiti asteli ääntäkään päästämättä, kuin varjo, työhuoneeseensa. Hänen tullessaan takaisin näin siivenmuotoisen kotelon heilumassa hänen kapeilla lanteillaan ja havahduin todellisuuteen: tämä ei ollut yksi niistä monista harjoituksista, joita olimme käyneet läpi tasaisesti koko vuoden.

Koettaen olla yhtä urhea kuin nainen, jonka varjo suojasi minua pahalta maailmalta, tuupin veljiäni lattian alle vievän portaikon mustuuteen. Itselleni poimin vikkelaästi keittiön kaapista taskulampun ennen kuin sukelsin poikien perään. Takanani kuulin kiivasta keskustelua ja tyytymätöntä murahtelua, mutta pian sekin hiljeni ja vanhempani tulivat perässämme maanalaiselle käytävälle ja saivat minut kiinni syventyneenä mietteisiini.

Viitisen minuuttia käveltyämme saavuimme vihdoin turvahuoneen ovelle. Sen jyrkkyys toi aina mieleeni ne pankkiholvien massiiviset teräshirvitykset, vaikka tiesin äidin vaatineen, että edessäni olevan oven materiaali olisi jotain aivan muuta. Isä painoi kätensä seinällä olevaan pehmeään siniseen geeliin, ja vaimean lissahduksen saattamana ovi avautui.

Aika hidastui ollessamme oman kotimme vankeja ja kuuntelin hajamielisesti, kuinka äiti kertoi heränneensä laukauksiin. Hänen harjaantunut korvansa kykeni tunnistamaan laukaukset jopa toiselta puolelta kaupunkia, tai niin hän aina kerskui. Äiti oli heti tarttunut toimeen ja paimentanut hieman onnettoman isämme herättämään meidät. Keittiössä ollessamme hän oli tunnistanut Venäjän lipun ikkunan ohi kulkeneen miehen takinliepeestä, ja suojaan päästyämme hän ihmetteli kovaan ääneen ärtyneesti, miten E-asemat eivät olleet vielä reagoineet.

Olimme olleet bunkkerissamme vajaan tunnin, kun kuulimme kirkaisun kaukaa yläpuoleltamme, luultavasti naapurista, sekä nopean sarjan raskaita

laukauksia. Purin hammasta ja katsoin äitiini, joka puristeli käsiään nyrkkiin ja kinasteli sihisten isän kanssa. Isä hävisi senkin kinan pian ja harppoi hädin tuskin nähtävästi vapisten betonisellin takaosaan. Siellä hän mutisi jotakin seinälle, ja mustaksi maalatusta seinästä osa vaihtoi väriä paljastaen vitriinin.

Isä avasi älylasisen oven ja poimi käteensä useita aseita lippaita sekä toisen pistoolin. Hän työnsi ne äkäisesti puhisten äitini syliin, joka tottunein elein pudotti lippaita lukuisiin taskuihinsa ja täytti tyhjät lippaat luodeilla. Viimeiseksi hän ojensi toisen, yksinkertaisen karun pistoolin minulle. Ihmettelin sen painavaa ja kylmää olemusta, kun äiti vielä työnsi kaksi varalipasta farkkujeni taskuihin ja suupisi korvaani:

”Äidin tyttö.”

Isän poskilla valui jo vuolaanaan kristallisia pisaroita.

Muistellessani sitä pihalla nyt pidättelen omia kynneleitäni havahtuessani taustalla yltyvään meluun. Äidin kasvot ennen kuin hän sulki turvahuoneen

oven takanaan leijuvat yhä silmieni edessä, nyt näen hänen silmiinsä kihonneen kostean reunuksen.

...kaukoidässä Kiinan ja Yakuzan välit ovat entistä tulehtumaan päin. Olemme saaneet tietoomme lukuisia Kiinan hallitusta vastaan suunnattuja terrori-iskuja, joihin osallistuneiden uskotaan olevan ellei Yakuzan jäsenistöä, niin ainakin heidän komennossaan olevia henkilöitä.

Tällä välin Keski-Euroopassa Aryan Nation on saanut haltuunsa Italian mafian alueet, ja koettaa nyt puskea tietään pohjoiseen. Maatamme puolustavat Helvetin Enkelit ovat jo reagoineet, ja E-asemien välistä yhteistyötä on muunneltu niin, että hyökkäyksen sattuessa vasteaika on asiantuntijoiden mukaan alle tunnin riippumatta siitä, miltä taholta tieto iskusta on tullut. Enkelien Presidentti vakuuttaa, ettei arjalaisten uhka ole ajankohtainen.

Amerikassa meksikaanit ovat saamassa yhä vankeempaa jalansijaa...

Hymähdän itsekseni, kun muistan äidin naureskelleen leikillään, että vielä joskus rikollisjärjestöt

alkavat toimia, ja silloin valtioiden hallituksilla ei ole muuta vaihtoehtoa kuin seurata kaaosta sivusta. Hän kertoi tämän isälle kymmenisen vuotta sitten toimiessaan vielä palkkamurhaajana ja työskennellessään rikollisten parissa, ja minulle ollessani vain seitsemänvuotias. Vuosia myöhemmin hän yhä vain jaksoi nauraa, kuinka sattumanvarainen ajatus oli-kin toteutunut ja raaimmatkin rikolliset olivat saaneet sankarin arvonimen.

Hätkähdän ajatuksistani kuullessani tutun matalan pörähdyksen takaani. Miehet ja naiset pääkalloliiveissään ajavat moottoripyörillään talomme ohi, ja osoittavat kunnioitusta parhaalle palkkatappajalleen, ystävälleen ja perheenjäsenelle. Pyyhkäisen kyyneleet silmäkulmistani ja heilutan hymyillen heille kättäni, sillä he ovat minunkin perhettäni, nuo äitini puolesta meitä suojelemaan tulleet enkelit.

Kunnianosoituksen loputtua ja bensen hajun haihduttua nostan pääni ja katson vierelleni tullutta oikeaa perhettäni. Isäni säpsähtää silmin nähden kylmää katsettani, mutti yrittä estää minua, kun varmoin jaloin astun murskautuneen kynnyksen yli äidin autioon työhuoneeseen.

Siellä, suurella vanhanaikaisella pöydällä lepää ase koteloineen. Otan kotelon ja kiinnitän sen pöytälaatikosta löytämälläni lyhyemmällä remmillä reiteeni, sen taidolla kaiverretut siivet kutittavat ihoani paksujen housujeni lävitse. Tartun ensimmäistä kertaa elämässäni äitini kauniiseen pistooliin ja tarkastelen sitä huolella: hivelen sormillani sen kahvan kohokuvioisia pääkalloja, vedän iskurin taakse kuten äiti kauan sitten minulle opetti ja hallitsen sen liikettä takaisin. Iskiessäni täyden lippaan aseeseen huomaan epätavallisen liipaisimen. Se on kuin varvas, josta pistää esiin pitkä, musta kynsi.

Silmäni alkavat hohtaa kirkkaampina työntäessäni aseensa koteloonsa reittäni vasten. Vaikka äiti on poissa. Vaikka kotimme on tuhottu. Sodan syttyessä äiti lähetti Kuoleman Enkelin suojelemaan meitä. On minun vuoroni astua äitini saappaisiin.

Kävelen takaisin pihamaalle ja tartun ilkikurisesti hymyillen veljiäni kädestä.

Jukka Sipilä

Savipeltojen China Town

Laaksonen herää tykkitulen kumuun, tai niin hän ainakin luulee. Pauke jatkuu ja Laaksonen tuijottaa pelästyneenä katosta roikkuvaa hehkulamppua varhaisen aamun kalpeassa kajossa. Hitaasti hän tajuaa olevansa omassa asunnossaan ja paukkeen johuvan ilotulituksesta. Hän ei ole tottunut näihin aamuisiin paukutteluihin. Lähes jokainen perjantai, lauantai ja sunnuntai alkavat nykyään hääjuhlia ennakoivalla ilotulituksella. Uusi tapa, jolla ei totta vieköön, ole perinteitä tässä maassa.

Suomesta on vauhdilla tulossa Euroopan kiinalaisin maa. Se tapahtuu samalla innolla kuin Kalevalan konnut 1980-luvulla amerikkalaistuivat. 1990-luvulla Suomea kutsuttiin Pohjolan Japanik-

si, kunnes Japanin talous jähmettyi jatkuvaan taantumasaan. Vuosituhannen vaihteen jälkeen vuorossa oli historian nopein eurooppalaistuminen. Silloin kansa litki latteaa ja Nokia loihti vaurautta. Nyt, kolmekymmentä vuotta myöhemmin, maa on muuttumassa Kiinan siirtomaaksi. Kansa juo vihreätä teetä ja nuudelit ovat suositumpia kuin peruna. Kuin varmemmaksi vakuudeksi kiinalainen elektroniikkajätti Konka on ostanut kuihtuneen Nokian tuotemerkin. Samanlaisen kohtalon ovat kokeneet useat eurooppalaiset yritykset. Kiinalaisten omistamien yritysten lista on pitkä: BMW, Harrods, Ikea, Philips ja monet muut.

Laaksonen löntystää kylpyhuoneeseen ja tuijottaa peilistä heijastuvia harmaita kasvojaan. Riisivotkan röyhtäisy puistattaa koko kehoa. Elämän alakulo on juottanut samaa lientä hänelle liian monena iltana. Laaksonen pesee hikiset kainalonsa lavuaarissa. Lämpimän veden säännöstely ei houkuta suihkuun.

Onneksi seuraava päivä olisi lauantai. Päivä päiväältä kiinalaisen johdon mielistely tuntuu Laakso-
sesta etovammalta. Jos Laakso-
sella olisi muita vaih-

toehtoja, hän irtisanoisi itsensä välittömästi. Valittavasti aasialainen senioriteetin arvostus ei ole juurtunut nyky-Suomen työmarkkinoille. Kuusivitoselle ekonomille ei ole tarjolla muuta kuin toimia kiinalaisten työrukkasena. Kun paljon mainostettu suomalainen eläkejärjestelmäkin on raunioitunut euron katoamisen myötä, ihmisten on pakko tehdä työtä niin kauan kuin jaksavat.

Laaksonen on toimitusjohtaja, mutta titteli on pelkkä vitsi. Tänäänkin hänen tehtävänsä on viedä pääjohtaja Wun vaimo Helsinkiin ostoksille. Muina päivinä hän allekirjoittaa muutaman paperin ja maleksii tehtaalla pyrkien välttämään pääjohtajan tapaamista.

Aamiaiseksi Laaksonen juo haaleata teetä ja lämmittää edellisen päivän nuudelit. Kunnollista kahvia ei kaupoista enää löydy ja jos löytyy, sen hinta on pilvissä. Kahvin puute ja kuukasvoiset terveysasiantuntijat ovat saaneet ihmiset uskomaan vihreän teen terveysvaikutuksiin.

Laaksonen kurlaa vielä suunsa piparminttusuviedellä peittäääkseen vanhan viinan hajun. Liikenteen nollatoleranssia valvotaan säännöllisesti. Sekin

on uuden vallasväen tuomisia. Laaksonen irrottaa auton latauksesta ja istuu autoonsa. Pieni, sähkökäyttöinen Volvo ei juuri ääntä pidä. Kaukana on aika jolloin Volvo oli myyntiedustajien ykköshaave.

Kartanonkadun ylle viritetyt punaiset banderollit muistuttavat tulevasta sian vuodesta. Sen pitäisi tuoda ihmisille vaurautta. Laaksonen epäilee lupauksen koskevan vain kiinalaisia. Vanhan ajanlaskun mukaan kohta olisi jouluku. Suomi on Euroopan ensimmäinen maa, joka otti käyttöön kiinalaisen kalenterin. Kristillisen kalenterin vapaapäivät poistuivat yksi kerrallaan.

Forssa on vanha teollisuuskaupunki, jonka tehtaat autioituivat 2000-luvun alussa. Nyt tiloissa on taas vireää toimintaa ja uusiakin halleja rakennetaan. Kaupungista on viime vuosina tullut varsinainen China Town. Hyväkuntoiset, ikkunatehtaan jäljiltä tyhjät tilat ovat houkuttelleet kaupunkiin ensimmäisen kiinalaisen jääkaappien kokoonpanotehtaan. Pian sen jälkeen on tullut toinen tehdas ja sitten kolmas. Kiinalaiset viihtyvät keskenään ja nyt heitä on kaupungissa jo alun neljättä tuhatta. Vastoin tahtoaan Forssa on onnistunut siinä mitä

Kouvola yritti parikymmentä vuotta aiemmin laihoin tuloksin.

Harmaassa aamussa tuuli lennättää syksyn viimeisiä lehtiä asfaltilla. Entisen seurakuntatalon edessä hulmuavat punaiset liput. Rakennus on muuttunut Dragon Tail -nimiseksi ravintolaksi, se on nykyään kaupungin suurin ruokala. Seurakunta joutui rahapulassaan myymään kiinteistön. Laajamittainen kirkosta eroaminen on syönyt kirkon pääomia. Kungfutselaisuus kasvattaa suosiotaan suomalaistenkin keskuudessa.

Torin kulmalla Laaksonen jarruttaa nähdessään Finlaysonin entisen luottamusmiehen Eino Virtasen. Laaksosen käy sääliksi vanhaa miestä, joka toimii nykyään kiinalaisen yhtiön pikälähettinä.

– Nihau, toveri Virtanen, Laaksonen huikkaa avatessaan auton ikkunan. – Mitä kuuluu?

– Mitäpä tässä, paketteja tulee ja menee. Panda Express – melkein perillä jo lähtiessään.

– Tänään saattaa tulla lunta. Melko paha keli pyöräillä.

– Palveluammatissa ei auta valittaa, Virtanen vastaa.

– Tule sisälle lämmittelemään, kun tuot lähetyksen tehtaalle.

– Kiitos tarjouksesta. Työväki muistaa sinua valankumouksen koittaessa!

Laaksonen sulkee ikkunan ja puistelee päätään. Pakkasessa sähköpolkupyörän akku ei kestä koko päivää. Virtasen iltapäivästä tulisi raskas.

Torilla toppatakkeihin pukeutuneet kiinalaiset kauppiaat myyvät halpaa viihde-elektroniikkaa, ginsen-juuresta valmistettua potenssilääkettä sekä ruoaksi eläviä eläimiä. Alun perin kanojen torimyynti aiheutti vastustusta ja vaati muutoksen kaupunkijärjestykseen. Torin kulmalla hehkuvat Bank of Chinan neonvalot, paikassa jossa aiemmin nökötti Osuuspankin jakomerkki.

Ajaessaan Laaksonen ehtii taas kerran miettiä elämäänsä. Hän on yksinäinen mies. Sitä hän on ollut lähes kolmekymmentä vuotta. Laaksosen puhelimen nimivalinnassa 'Koti' tarkoittaa Kotipizzaa, ei ketään samassa osoitteessa odottavaa. Aikoinaan vaimon lähtö ja työnantajan konkurssi suistivat hänen elämänsä syksyisten savipeltojen melankoliaksi. Pitkä työttömyys pakotti myymään asunnon ja

vuokraamaan halvan yksiön. Pian sen jälkeen ystävät alkoivat karttaa hänen nukkavierua olemustaan. Ihmiset pelkäävät epäonnen tarttuvan.

Tarjottu toimitusjohtajuus oli tuntunut Laakso-
sesta lottovoitolta. Konsultti oli ottanut yhteyttä luxemburgilaisen yhtiön puolesta. Konsultin mukaan he olivat hakeneet kokenutta tekstiiliteollisuuden tuntevaa kovan luokan liikkeenjohtajaa. Laaksonen oli aluksi epäillyt tarjousta. Asiaa pohdittuun hän oli kuitenkin uskonut onnensa vihdoinkin kääntyneen. Pitihän elämässä olla kohtuus? Toki vanhan kangastehtaan käynnistyskin oli kuulostanut perin omituiselta. Konsultti oli puhunut pitkään kaupungin tekstiiliperinnöstä, alan klusterista ja ammattitaitoisesta työvoimasta. Laaksonen oli mielessään ihmetellyt aikoiko konsultti hakea ammattilaiset vanhainkodeista, mutta oli paremman puutteessa hyväksynyt työtarjouksen. Niin helposti ihminen uskoo itseensä kohdistuneet kehut.

Luxemburgilainen yhtiö paljastui kiinalaisen Galaxy Textile -konsernin tytäryhtiöksi. Lehdistä paisutettu investointi oli todellisuudessa vanha painokone, joka siirrettiin Kiinasta uudempien laitteiden

tieltä entiseen Finlaysonin valkaisuusaliin. Kiinalaiset onnistuivat hankkimaan vielä Finlayson-yhtiön nimenkin.

Hankkeen perimmäisenä ideana on päästä toimittamaan maastokankaita Euroopan sotilasliiton armeijoille. Kankaiden tuonti liiton ulkopuolelta on kiellettyä, mutta Suomessa ”valmistettuina” ne kelpaavat sotilasviranomaisille. Painokoneella tehdään osa helpommista töistä, suurin osa kankaista tulee valmiina Kiinasta.

Laaksosen rooli on esittää ulospäin suomalaisista johtoa. Kaikki päätökset kuitenkin tekee itse-riittoinen pääjohtaja Wu, joka nauttii roolistaan pomottaa suomalaisia työntekijöitään. Laaksonen on hänen erityishuomionsa kohteena, eikä Wu jätä käyttämättä tilaisuutta nöyryyttää pitkänaamatoimitusjohtajaansa.

Wu on kasvattanut arvostustaan kiinalaisyhteisössä naituaan vaalean suomalaisnaisen. Se sopii hyvin hänen mahtailevaan julkisivuunsa. Asuntona Wulla on Finlaysonin vanha toimihenkilöiden klubirakennus keskellä yhtiön puistoa. Talossa palvelevat afrikkalaiset sisäköet ja puutarhuri.

Kantaväestön parissa suhtaudutaan varauksellisesti kiinalaisten kanssa seurusteleviin naisiin. Siinä on jotakin samaa kuin suhtautumisessa saksalaisten kanssa heilastelleita kohtaan jatkosodan aikana. Kyräilevää epäluuloa.

Laaksonen joutuu odottamaan pitkään tehtaan portilla. Vihdoin ilmeeton kiinalainen portinvartija nostaa puomin. Laaksonen heilauttaa kättään tervehdykseksi. Vartija tuijottaa kaukaisuuteen, ei vastaa. Laaksonen ajaa parkkiruutuunsa ja kävelee konttorille. Wu on jättänyt mustan edustusautonsa rakennuksen eteen. Mercedes Benz on edelleen saksalaisomistuksessa ja kiinalaisille statusta.

Konttorin julkisivua koristavat suuret julisteet, joissa kerrotaan kullatuin kirjaimin yhtiön olevan edelläkävijä. Muuten se voisikin jäädä vierailijalle epäselväksi, Laaksonen miettii itsekseen. Molemmien puolin ovea vartioi kaksi emakkosian kokoista kivileijonaa.

Kun Laaksonen pääsee huoneeseensa, hänen kommunikaationäytölleen ilmaantuu Wu, joka tiivaa häneltä syytä myöhäiseen saapumiseen. Wun vaimo on jo ehtinyt odottaa lähtöä Helsinkiin. Vai-

mon pitäisi päästä ajoissa kotiin järjestämään kiinalaisten rotarien illallista. Helsingissä Laaksosen pitäisi myös ehtiä käydä Kiinan lähetystössä. Laaksosen nielee kiukkunsa ja pyytää anteeksi kymmenen minuutin myöhästymistään. Wu muljauttelee silmiään ja sulkee linjan.

Laaksonen käy hakemassa yhtiön auton avaimet ja vaihtaa muutaman sanan puhelinkeskuksen Minnan kanssa. Markkinointiekonomin tutkinto antaa hyvän pohjan vastata päivän kaikkiin kymmeneen puheluun. Wun vaimo ilmestyy silkkihelmat liehu- en aulaan ja kertoo terävällä äänellä kiireisestä päivästä. Hänen olisi haettava Helsingistä kiinalaisia herkkuja tärkeää illallista varten. Laaksonen huokaa, nostaa naisen laukun ja seuraa perässä autolle. Taivaalta leijailee talven ensimmäisiä höttöisiä lumihiutaleita.

Päästessään valtatielle Laaksonen katsoo sivusilmällä matkakumppaniaan. Naisessa on vieläkin seksuaalista vetovoimaa, vaikkei hän ole enää mikään tyttönen. Laaksoselta ei jää huomaamatta liikaakin punatut huulet ja reisille noussut haameenhelma. Ei ole mikään ihme, että Wu on iske-

nyt silmänsä juuri tähän naiseen. Vaaleaveriköt ovat kiinalaisille eksotiikkaa.

– No, kelpaako? nainen kysyy kiusoitellen.

– Kelpaako mikä? Minä ajan autoa.

– Laaksonen, sinun pitäisi nauttia elämästä enemmän. Olet aina niin hapan.

– Xie-xie, mutta nykytilanne ei nautintoa suo, ainakaan minulle. Kaikki menee vain huonompaan suuntaan, Laaksonen vastaa vaisusti.

– Maaailma muuttuu ja pitää ottaa tilanteesta kiinni. Laaksonen, carpe diem!

– Pitäisikö minunkin ryhtyä kiinalaisten huoraksi?

– Noh, noh. Kohteliaampaa kielenkäyttöä tai kerron Wu-sedälle.

– Annukka, aiemmin me puhuimme asioista niiden oikeilla nimillä.

– Siitä on pitkä aika. Nyt eletään toisenlaisessa maailmassa.

Auto ohittaa Salkolan motellin, joka elää uutta kukoistustaan kiinalaisten lomakylänä. Rakennuksia on korjattu ja muokattu kiinalaisen rakennusperinteen mukaisiksi. Ravintola muistuttaa budd-

halaista temppeliä. Vauraammat perheet tulevat motelliin viettämään viikonloppuja. Harvalla suomalaisella on enää varaa siihen.

Lumisade sakenee ja tien pientareelle alkaa kertyä märkää sohjoa. Laaksonen yrittää hyydyttää kiukkuaan vatsan pohjalle teräksiseksi palloksi. Katkerin Wun aiheuttamista nöyryytyksistä on ollut Laaksosen entisen vaimon naiminen. Sappi maistuu Laaksosen kielellä.

Laaksosen ex ja Wun nykyinen kaivaa käsilaukkuun ja alkaa hyräillen lakata kynsiään. Lakan haju ärsyttää Laaksosen kurkkua, mutta kynsiään hoitava nainen ei ole huomaavinaanakaan yskää. Matka jatkuu hiljaisuudessa. Laaksonen avaa autoradion.

Siellä alkavat kiinankieliset uutiset.

Sinipetra Paatola

Lohikäärme tuhkameressä

Suomen Tietotoimiston keskipäivän uutisia. Kiinalainen FamTec aloitti uuden tehtaan rakennustyöt tänään Jämsän alueella. Valmistuttuaan uuden tehtaan arvellaan työllistävän noin 700 ihmistä. Työpassoja Keski-Suomen alueelle voi anoa aikaisintaan marraskuussa. FamTecin tiedotteen mukaan etusijalla uusiin työpaikkoihin ovat 20–30-vuotiaat, kiinankielen hallitsevat ja vähintään ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet...

Kaisa pudisti päätään ja mittasi pikakahvijauhetta paksuun posliinikuppiin. Sitten hän kaatoi tran gian kattilasta kuumaa vettä jauheen päälle, haistoi sitä ja lisäsi jauhetta vielä puolikkaan teelusikallisen. Vesi maistui vielä kiehauttamisen jälkeenkin

ruosteelle ja Kaisa halusi peittää maun mahdollisimman tehokkaasti. Radion uutislähetykset olivat hänestä masentavia. Talousuutisten kanssa oli aina samoin: Kaisa oli joko liian vanha saamaan töitä, olihan hän jo 34-vuotias, tai hänen kielitaitonsa oli liian heikko. Koulutus hänellä kyllä oli, mutta tradenomin tutkinnolla ei nykypäivänä tehnyt enää mitään. Kaisa oli hankkinut sen vanhoina hyvinä aikoina ennen Euroopan konkurssia. Mistä hän silloin, parikymppisenä vastavalmistuneena, olisi voinut arvata kiinan kielen nousevan ensiarvoisen tärkeäksi työmarkkinoilla? Kaisan kaltaiset yli 30-vuotiaat ja kiinaa osaamattomat henkilöt olivat yhteiskunnan hyödyttömiä jäseniä. Sosiaaliturvan romahtamisen myötä Kaisa ja tuhannet hänen kaltaisensa olivat jääneet tyhjän päälle. Heillä ei ollut työtä eikä sitä myötä rahaakaan. Muualle Eurooppaan ei kannattanut lähteä, sillä tilanne oli kaikkialla sama. Jos ei osannut kiinaa, ei saanut työtä. Lisäksi työpasseista piti kilpailla tuhansien muiden hakijoiden kanssa, ja nuoret naimattomat olivat aina etusijalla. Kaisallakaan ei ollut miestä, mutta yksinhuoltajana hän oli heikoilla. Vaik-

ka hän olisi onnistunutkin saamaan jostain työtä, hän tuskin olisi pystynyt maksamaan lastenhoitajalle. Ainahan toki saattoi toivoa, että joku samassa tilanteessa oleva nainen jakaisi taakan Kaisan kanssa. Monet vuorotyössä olevat naiset hoitivat toisten lapsia silloin, kun nämä tekivät omaa vuoroaan tehtaassa. Tällaisia tukiverkostoja oli lähes kaikissa työpaikoissa, mutta sellaisten varaan ei pelkäänyt voinut turvata.

Itku toisessa huoneessa havahdutti Kaisan. Tyttö oli herännyt. Kaisa kiiruhti pieneen huoneeseen, jossa oli vanha sohva, pikku pöytä ja parivuode. Hämärässä Kaisa pujotteli lattialla lojuvien lelujen ohi sängylle ja nosti tytön syliinsä.

”Hssh, älä herätä veljeäsi”, Kaisa kuiski lempeästi tytön korvaan. Kaksoset reagoivat herkästi toistensa itkuun ja Kaisa tiesi, että hänen oli saatava tyttö pian rauhoittumaan, muuten hänellä olisi kohta kaksi itkevää lasta hoidettavanaan. Tytön pienet kädet tuntuivat kylmiltä ja Kaisa poimi sohvalta villahuovan. Hän asetteli sen varovasti sängyllä nukkuvan pojan päälle ja kietaisi omaa paitaansa tiukemmin sylissä olevan tytön ympärille. Sähköt oli

katkaistu jo aikapäiviä sitten, mutta kesähelteillä Kaisa ei ollut lämmitystä kaivannutkaan. Valon puute oli silloin haitannut enemmän. Mutta nyt hän huomasi, että asunto oli alkanut käydä viileäksi. Hän hyssytteli lasta sylissään ja yritti epätoivoisesti miettiä, mistä saisi kamiinan tai jonkin muun lämmön lähteen ennen talvea.

”Tule, mennään keittiöön”, Kaisa kuiski tytölle ja poimi taskulampun pöydältä. Lamppu heitti kelmeän valokeilansa pitkin pienen asunnon lattiaa. Toinen kaksosista näytti olevan vielä sikeässä unessa. Kaisa huokasi helpotuksesta. Tyttökin oli rauhoittunut ja katseli uteliaana taskulampun lattialla heilahtelevaa valoa. He menivät keittiöön, missä jo jäähtynyt pikakahvi odotti paksussa mukissa. Kaisa väänsi radiota hiukan kovemmalle.

... Tulivuori Katla on jälleen viime yönä purkautunut, tiedottaa Islannin ympäristökeskus. Tuhkapilven laajuutta ja paksuutta ei vielä aamulla osattu arvioida, mutta sen arvellaan saapuvan Suomen ylle iltaan mennessä. Pohjois-Suomessa ihmisiä kehoitetaan pitämään ikkunat suljettuina ja välttämään ulkona liikkumista. Rajoitukset levinnevät muualle maa-

han, kun tuhkapilven liikkeistä saadaan tarkempaa tietoa...

Kaisa vilkaisi hajamielisesti ikkunaa, jota peitti ohut, harmaa harso. Hän ei juuri välittänyt puhdistaa ikkunoita, koska uusi tuhkakerros kuitenkin sumentaishi ne viikon sisällä. Tuhkapilvet olivat tulleet Euroopan taivaalle jäädäkseen. Katlan purkauksia oli vaikea ennustaa, mutta pessimistisimpien arvioiden mukaan ne voisivat kestää vuosia. Pahinta oli tuhkan tuoma pimeys. Se haittasi Kaisaa vielä enemmän kuin se, että vaatteet likaantuivat ulkona tai että hengittäminen oli välillä vaikeaa. Lasten puolesta hän oli todella huolissaan. Mitä jatkuva tuhkan hengittäminen heidän pienille keuhkoilleen tekikään? Entä mitä yhtämittainen valon puute teki heidän silmilleen? Lapset näkivät tuskin koskaan aurinkoa. Sellainen ei voinut olla terveellistä, eiväthän he saaneet edes tarpeeksi D-vitamiinia ikuisessa tuhkan luomassa kaamoksessa.

Ovikellon soitto havahdutti Kaisan synkistä ajatuksista. Hän kiirehti eteiseen tyttö kainalossaan, taskulamppu toisessa kädessä.

”Hejssan Kaisa ja Vuokko”, nainen tervehti pirteästi ja astui sisään pimeään eteiseen. Hän hymyili leveästi vauvalle ja pyöräytti silmiään. Tyttö alkoi nauraa.

”Hei, tule peremmälle”, Kaisa sanoi ja näytti taskulampulla valoa, jotta nainen saattoi riisua takkinsa. Iisa oli noin Kaisan ikäinen, pieni ja hento. Hänen vaaleat hiuksensa olivat poninhännällä ja kalpeat kasvot hiukan likaantuneet ulkona leijuvasta tuhkasta. Iisa kulki tapaamassa köyhiä perheitä, ja tällä kertaa hänellä oli mukanaan lupaavan näköinen iso muovikassi. Kaisa saattoi nähdä, että siellä oli ainakin makaronia ja säilykeitä.

”Hurja miten siellä on taas tuhkaa, kaikki vaatteet ovat ihan likaisena”, Iisa jutteli kantaessaan muovikassia keittiöön. Iisa puhui hyvin suomea, mutta hänen murtamisestaan ja nuotistaan saattoi kuulla, että suomi ei ollut hänen äidinkieltänsä. Iisa tuli Ruotsista, Suur-Tukholman alueelta, missä hän oli saanut vihkimyksensä Ruotsin luterilaisen kirkon papiksi. Sitä, miten Iisa oli päätenyt Suomeen, Kaisa ei tiennyt.

”Minä toin teille vähän ruokaa ja polttonestettä trangiaan”, Iisa sanoi purkaessaan kassin sisältöä keittiön pöydälle. Kaisa katseli tuliaisia kiitollisena.

”Otatko kahvia?” Kaisa kysyi. Iisa nyökkäsi ja Kaisa kävi sytyttämässä tulen trangiaan. Kattilassa oli vielä hiukan vettä, joka seistessään oli värjäännyt oranssiksi. Kaisa kaatoi sen pois ja täytti kattilan uudelleen ruosteisesta hanasta.

”Mitenkäs teillä muuten menee? Missä Tuomas on?” Iisa kyseli ja ilmeili samalla Vuokolle. Vauva kikatteli ja tuijotti Iisaa ihastuksissaan.

”Nukkuu vielä, onneksi”, Kaisa vastasi. Hän ei halunnut valittaa tilanteestaan Iisalle, mutta nainen huomaisi, että asunto oli kylmä. Ja niin tämä huomasikin.

”Oletko ajatellut, mitä teet talvella? Nythän on ennustettu, että tulisi tosi kylmää, koska tuhkapilvi on ollut koko kesän ja alkusyksyn hyvin paksu. Jos sää jatkuu samanlaisena, voimme odottaa pakkasia jo kuukauden kuluessa.”

”Jotain pitäisi keksiä”, Kaisa vastasi kierrellen. ”Kun minä olin lapsi, puhuttiin ilmaston lämpe-

nemisestä. Ei silloin kukaan osannut ennustaa, että talvet voisivat tulevaisuudessa alkaa Etelä-Suomessa jo lokakuun alusta.”

”Ei se ilmaston lämpeneminen mihinkään ole unohtunut, se on vain ottanut Euroopassa aikalisän”, Iisa vastasi. ”Oletko hakenut työpassia minnekään päin?”

”En, en kuitenkaan saisi mistään töitä.”

”Sinun pitäisi koettaa, Kaisa. Jos pääsisit töihin, voisit muuttaa lasten kanssa siirtoleirille. Siellä olisi ainakin lämmintä talvella ja ruokailukin maksaa sellaisissa tosi vähän.” Iisan äänestä saattoi kuulla, että tämä oli aidosti huolissaan, ja se ärsytti Kaisaa. Hän ei muuttaisi lastensa kanssa minnekään ”siirtoleirille” tai mikä kolhoosi se sitten olikaan. Kyllä Kaisa tiesi, että Iisa asui sellaisessa, mutta hän itse asui ennemmin vaikka ilman sähköjä ja vettä olevassa hylätyssä kerrostalossa kuin jossain parakkikylässä kymmenien muiden ihmisten kanssa.

”Mitenkäs sinä muuten sellaiselle leirille olet päässyt?” Kaisa kysyi hiukan närkästyneenä. ”Ei papille makseta palkkaa, eikä sellaisesta työstä ainaakaan saa passiaan leimattua.”

Lisa nauroi heleästi ja pudisti päätään. ”Ei, eihän tästä ammatista nykypäivänä enää virallista palkkaa saa. Mutta olenhan minä töissä tuolla varastoilla”, Iisa vastasi ja osoitti sameasta ikkunasta kalliorinteen suuntaan.

”Ydinjätteen loppusijoituspaikassa?” Kaisa kysyi ja kaatoi samalla vettä mukeihin.

”Ei se ole kummoista työtä, mutta sillä elättää itsensä. Kaikesta työstä saa nykyään olla kiitollinen.”

”Minä en kyllä siellä olisi töissä. Ei se terveydelle tee hyvää, kuolet syöpään muutaman vuoden päästä.”

”Säteilytasoa valvotaan tiukasti”, Iisa vastasi rauhallisesti. ”Ei se ole sen vaarallisempaa kuin mikään muukaan työ.”

Sano mitä sanot, Kaisa ajatteli mielessään. Mitä pappikin muka mistään säteilystä tiesi? Kaisa oli toki kiitollinen Iisalle hänen tarjoamastaan avusta, mutta Iisan uskonnollinen tausta ei voinut olla ärsyttämättä häntä. Kaisa oli kasvanut ympäristössä, jossa uskonnot nähtiin arvovapaan kasvatuksen esteenä. Sellainen ajattelu oli ollut hyvin suosittua ja yleisesti hyväksyttyä. Kun euroalueen ja lopulta

koko Euroopan konkurssin myötä Kiinan vaikutus taloudessa ja tieteessä oli vuosi vuodelta kasvanut ja Kiina käytännössä jo hallitsi koko Eurooppaa, kristinuskolle tai muillekaan uskonnoille ei ollut enää sijaa. Ne hävisivät mediasta ja julkisesta keskustelusta. Hengellisen työn tekijöiden oli useimmiten turvauduttava muihin töihin ansaitakseen elantonsa.

Mutta samaan aikaan, kun uskonto oli julkisesti siirtynyt marginaaliin ja kaikki näkyvä uskonnollisuus vähin äänin lakaistu kirkkorakennusten seinien sisäpuolelle, sen suosio kansan keskuudessa oli kasvanut. Ilmiö oli Euroopan laajuinen. Yhtäkkiä kristinuskosta, pohjolassa luterilaisuudesta, oli tullut ihmisille tärkeä identiteettikysymys. Eurooppalaiset halusivat epätoivoisesti pitää kiinni historiastaan ja traditioistaan, aivan kuin vanhojen perinteiden kunnioittaminen olisi jotenkin lieventänyt sitä ahdinkoa, johon surkea rahatalous oli maanosan ajanut. Kristinuskon nähtiin olevan eurooppalaisuutta puhuttamillaan ja vanhemmat halusivat kasvattaa lapsensa olemaan ylpeitä juuristaan. Lapsia kas-

tettiin Suomessa enemmän kuin kymmeneen vuosiin.

Kaisa ei kuitenkaan kuulunut näihin isänmaallisiin intoilijoihin. Hän ei halunnut lastensa kasvavan vanhojen satujen varjossa ja kuvittelevan, että surkean maallisen vaelluksen jälkeen heitä odottaisi jokin parempi elämä. Kaisalla ei koskaan tulisi olemaan varaa kouluttaa lapsiaan, eivätkä nämä muutenkaan varmaan pärjäisi aasialaisille opiskelijoille kilpailussa opiskelupaikoista, mutta ainakin hän oli päättänyt olla heille rehellinen. He olivat köyhiä ja siihen köyhyyteen olivat syypäitä Euroopan Unionin aikanaan huonoja päätöksiä tehneet johtajat.

Poliisi on hajottanut laittoman mielenosoituksen Helsingin yliopiston Viikin kampuksella. Ainakin neljäkymmentä mielenosoittajaa on pidätetty. Varhain aamulla yliopiston rakennusten eteen kokoontuneet suomalaisnuoret vaativat, että yliopisto-opiskelu on saatava jälleen maksuttomaksi. Rauhallisena alkanut mielenosoitus muuttui levottomaksi, kun aasialaisia vaihto-opiskelijoita saapui paikalle...

”Tuo on kanssa sellainen asia, johon pitäisi puuttua”, Kaisa kommentoi radiosta kuuluvaa uutis-

ta. ”Suomalaisnuorilla ei enää ole varaa suorittaa yliopistotutkintoa, ja samaan aikaan meille virtaa opiskelijoita Kiinasta ja muualta Aasiasta. Suurin osa opiskelijoista taitaa nykyään olla ulkomaalaisia. Ei se ole oikein, että suomalaiset sivuutetaan vain sen vuoksi, ettei heillä ole varaa maksaa kalliita lukukausimaksuja.”

”Minäkään en pidä siitä”, Iisa myönsi, ”mutta tässä taloustilanteessa yliopistot eivät yksinkertaisesti voi olla maksuttomia. Tiedekuntien lakkauttaminen sen sijaan on mielestäni lyhytkatseista. Se, että tällä hetkellä joitain tieteenaloja ei arvosteta, ei tarkoita, että ne tulisi kokonaan hävittää. Säästökohteita on löydyttävä muullakin tavalla.”

”No, joidenkin tiedekuntien lakkauttaminen ei ole niin suuri menetys”, Kaisa vastasi olkiaan kohtauttaen. Iisa katsoi häntä kysyvästi, muttei sanonut mitään. Hän hämmensi mietteliäänä kahviaan ja vilkaisi sitten rannekelloaan.

”Anteeksi, Kaisa, mutta minun on nyt lähdettävä. On vielä pari perhettä, joiden luona minun on käytävä ennen kuin menen töihin. Olen tänään ilta-vuorossa varastolla.” Hän nousi ja vei kahvimukinsa

tiskialtaaseen. Siellä lojui vielä Kaisan eilinen ruokalautanen. Muutama kärpänen pörräsi kuivuneiden ruuantähteiden päällä.

”Mutta ennen kuin lähden, haluaisitko laittaa nimesi tähän adressiin?” Iisa otti laukustaan paperinivaskan, jossa näytti olevan jo melko monta allekirjoitusta.

”Tässä vaaditaan lisää varoja julkiseen terveydenhuoltoon. Tällä hetkellä terveydenhuoltopalvelut ovat lähes olemattomat, kuten tiedät. Ei voida olettaa, että ihmiset käyttävät joko yksityisiä palveluja tai työterveydenhuoltoa. Työttömillä ei yleensä ole varaa käyttää yksityisiä lääkäripalveluja. Eikä Suomella ole varaa jättää niin montaa ihmistä terveydenhuollon ulkopuolelle.”

Kaisa katsoi adressia tylsistyneenä. Hän ei välittänyt edes lukea sitä. Iisan mieliksi Kaisa laittoi nimensä listaan ja huomasi, että oli järjestyksessä 245. adressin allekirjoittaja. Iisa oli näemmä ollut ahke-ra. Kaisa ei kuitenkaan uskonut, että adressista olisi mitään apua. Terveydenhuolto oli ajettu alas jo vuosia sitten. Päättäjien ei tarvinnut käyttää julkisia palveluja, eivätkä heitä kiinnostaneet työttömien tai

pitkääaikaissairaiden ongelmat. Nämä yksilöt eivät olleet tuottavia, joten heihin ei kannattanut tuhla-
ta rahaa.

Iisa silitti vielä Vuokon samettista tukkaa ja meni sitten eteiseen pukemaan päällystakkiaan.

”Eipä tätä taida enää puhtaaksi saada”, hän sanoi katsoessaan takkinsa etumusta, jonka aikoinaan metsänvihreä väri oli muuttunut harmaaksi.

”Mutta nyt minun on mentävä tuonne tuhka-
mereen, me tapaamme taas viikon päästä. Voikaa hyvin!” Sen sanottuaan Iisa avasi oven ja katosi pimeään rappukäytävään. Kaisa sulki oven hänen jälkeensä ja kuunteli hetken asunnon hiljaisuutta. Poika vaikutti yhä edelleen nukkuvan rauhallisesti olohuoneessa. Hän olikin kaksosista rauhallisempi ja otti usein pitkiä päiväunia.

Kaisa meni Vuokon kanssa takaisin keittiöön ja katseli likaisen ikkunan läpi, miten Iisa kiiruh-
ti pihan poikki. Iisa oli kutsunut ulkoilmaa tuhka-
mereksi. Se olikin osuva nimitys, Kaisa mietti. Koko Eurooppa oli kuin valtava tuhkameri ja Kiina kuin tulinen lohikäärme, joka oli uinut sen synk-
kiin syvyyksiin ja tehnyt sinne pesänsä.

Tässä kaikki uutisista tällä kertaa. Seuraavan kerran Suomen Tietotoimiston uutisia tällä kanavalla kuullaan kello kuusitoista. Siihen asti kuulemiin.

Kaisa sulki radion. Hän oli kuulevinaan pojan itkevän olohuoneessa. Kaksosten oli aika saada ruokaa.

Lea-Maaria Borg

Suprajohdekausi

KATKELMA TEOKSESTA SUURI TIETOSANAKIRJA,
OSA VI/∞, VARHAISHISTORIALLISET AJANJAKSOT

Suprajohdekausi, fossiilisten polttoaineiden (à arkaaiset energialähteet, s. 75f⁷) käyttöä seurannut kausi (n. 2020–3200 jaa.), jonka aikana energiovirtaama yhteiskunnan läpi moninkertaistui Andromedan galaksia hiponeisiin lukemiin. Suprajohdekausi jaetaan kolmeen jaksoon: i) suprajohdeiden kehittäminen ja sitä välittömästi seurannut lamaanus ii) suprajohdepohjaisten sovellusten hyöky iii) suvantokausi.

Vuosisatoja kestänyt, ajan myötä vaikeutunut energiakriisi ratkesi kerralla kehitettäessä suprajohde, joka ei aikaisempien versioiden tavoin vaa-

tinut jäädyttämistä lähelle absoluuttista nollapistettä. Suprajohteen sähkövastuksen ollessa nolla ei energiansiirto enää aiheuttanut hävikkiä, mikä vuoksi energian ja sähkön tuotanto- ja kulutusalueiden välinen etäisyys menetti senkin vähäisen merkityksensä, joka sillä vielä 2000-luvun alussa oli ollut. Niinpä aurinko-, tuuli-, vesivoiman ja maalämmön kaltaiset uusiutuvat energialähteet sekä geoterminen energia syrjäyttivät fossiiliset polttoaineet. Lisäksi energiantuotanto keskittyi alueille, joilla se oli halpaa ja tehokasta. Suprajohteet takasivat käytännössä rajattoman energiansaannin jo yksin sen vuoksi, että oli mahdollista valjastaa tehokkaasti käyttöön aurinkovoima, jota aikaisemmin oli hyödynnetty vain murto-osa sen potentiaaliin nähden.

Suprajohteen keksimistä seurasi välittömästi teknologisen kehityksen äkillinen mutta lyhytkestoiseksi osoittautunut lamaannus, jonka hiljattain löytyneen aikakapselin perusteella arvellaan joutuneen liian monen teknisen mahdollisuuden yhtäaikaisestä tarjoutumisesta (vrt. makeishyllykooma, s. 55h¹). Toimintakyvyn palauduttua hyödyn-

nettävyydeltään vaihtelevan taseisia sovelluksia alkoi kuitenkin syntyä kiihtyvällä vauhdilla. Mainittakoon esim. fuusioreaktori, jonka ominaisuuksien ja hyödyntämismahdollisuuksien tutkiminen jäi kuitenkin pian määrärahojen ulkopuolelle (à Hy-lättyjen Lelujen Loota, s. 8If²). Jakson alkua leimaavat myös lukuisat kansainväliset suprajohdeiden sotilaallisen hyödyntämisen kieltämistä tavoitelleet kansainväliset sopimukset, joista muistettavin lie-nee Bogotán sopimus vuodelta 2028 lukuisine so-siaalis-ekonomisine kuriositeetteineen (ks. *lyhen-tämätön totuus*(!)) Bogotán tapahtumista, s. 44x⁶ ja pitkäaikaisseuranta-arkistomme kansiot). Mui-den sotilaallisen toiminnan vähentämispyrkimysten muassa kiellettiin ehdoitta kaikenlaisten uraanijoh-dannaisten hallussapito ja sitä myöten ydinvoiman (à arkaaiset energialähteet, 75f⁷) käyttö.

Suprajohdekaudella valtaosa kivihiilen ja maa-kaasun viennistä tulonsa saaneista valtioista menet-ti taloudellisen asemansa. Sen sijaan suprajohdeiden valmistuksessa käytettävän öljyn kysyntä ei vas-toin odotuksia tyrehtynyt. Toisaalta useista aiem-min taloudellisten ongelmien kanssa painiskelleis-

ta valtioista kehittyi merkittäviä energiantuottajia, kuten esim. geotermisen energian viejänä kunnostautuneesta Islannista (à varhaishistorialliset valtiot, s. 32a¹, myös kaikki seuraavat valtiot löydetävissä ko. kappaleesta). Mainituksi ansaitsee tulla myös Tanska, joka 2000-luvun alkuvuosikymmenten jälkeen ainoana valtiona tuotti tuulivoimaa kaupallisia tarkoituksia varten. Suprajohdekautta edeltäneenä aikana tuulivoimalat olivat monin paikoin herättäneet voimakasta vastustusta samalla, kun tanskalaiset olivat pystyttäneet niitä suuret määrät. Aina viime vuosituhannen loppukouristuksiin saakka em. voimaloiden tuottamaksi markkinoitua sähköä ostivat erityisesti Tyynenmeren saarilta Filippiineille siirtyneet ilmastopakolaiset. Periaatteellisen kanta-asiakkuuden arvellaan ilmentäneen jonkinlaista kunnioitusta tanskalaisten varhaisille toimille ilmaston lämpenemisen (à s. 94p²) vastaisessa ristiretkessä, johon muut valtiot kansainvälisten arkistoskannaustutkimusten perusteella näyttävät liittyneen erityislaatuiseen laiskasti (ks. maailmanhistorian ehtivimmän henkilön ”Joku Muu” biografia, s. 73h⁹).

Vaikka vuotuinen auringon säteilyenergian saanti oli huomattavaa myös mm. osissa Australiaa ja Etelä-Afrikan tasavaltaa, voidaan suprajohdeiden keksimisen sanaa herättäneen ulkovaltojen kiinnostuksen Saharan alueeseen aivan uudella tavalla. Tosin ulkovallat olivat 2000-luvulla jo ennen suprajohdekautta lisänneet edustustaan alueella, vaikkakin hieman muissa merkeissä. Pian suprajohdekauden alun ryntäyksen jälkeen paikalliset kuitenkin nousivat vaatimaan oikeuksiaan ja osuuttaan taloudellisista tuloista, ja vaikka oikeusprosessin katsotaankin olleen viime vuosikymmenet umpikujassa, ollaan edistysaskeleiden suhteen toiveikkaita (à toiveunet, s. 95p°5).

Suprajohdepohjaisten sovellusten hyökyä seurannut suvantovaihe alkoi 2090-luvulla, jolloin keksintöjen lukumäärää ilmentävä kuvaaja alkoi hiltajalleen taittua. Erityisesti jaksoa kuitenkin leimaa lukuisten moraalisen rappiosta huolestuneiden bittiverkkobloggareiden tykkääjien (à DigProfilebookin edeltäjät, s. 330°6) lukumäärän räjähdysmäinen kasvu. Ilmiötä on sittemmin käsitelty virtuaali liikkeenä, jonka mukaan rajaton energiavaranto

johtaa turmeltumiseen, kun tarvetta energiankäytön kohtuullistamiseen ei ole. Silti todellisuudessa suvantokautena ratkaisujen moraalinen oikeutus vaikuttaa jälkikäteen tarkastellen päinvastoin nousseen aiempaa tärkeämmäksi, kun käytännölliset ongelmat eivät enää työllistäneet kuten ennen (vrt. perustarpeiden tyydyttäminen, s. 21f⁶, Maslow'n tarvehierarkia, s.21f⁹, tunne oma napasi, s. 17f¹). Esim. pääosin 2000-luvulle ajoittuneen ilmastonmuutoksen ympäristövaikutuksiin liittyen väiteltiin, oliko oikeutetumpaa palauttaa paikallisia ilmasto-olosuhteita kasvihuoneita muistuttavin ilmastohallein vai oliko parempi säätää koko planeetan ilmastoa poistamalla ilmakehästä hiilidioksidia, metaania ja typpidioksidia. Kyseessä oli yksinomaan moraalinen kiista – molemmat toimintamallit ovat vielä nyky menetelminkin tutkittuina osoittautuneet materiaalisesti ja energieettisesti samanarvoisiksi.

Toinen suvantokauden ominaispiirre ovat Itä-Siperian, Lähi-idän ja Etiopian öljy- ja maakaasualueille muodostuneet puolieristyneet yhteisöt, jotka elivät tuhdin, alkuperäisen ja alkuperältään tunnetun lähienergian varassa. Fossiilisten polt-

toaineiden käyttöä ei kielletty, sillä niiden poltto ei enää aiheuttanut ylitsepääsemättömiä ongelmia. Lämmittävien ja muuten saastuttavien ainesosien poistaminen ilmakehästähän oli mahdollista, kun siihen kuluvan energian määrällä ei ollut merkitystä. Sallimalla pienyhteisöjen elo tuli samalla suojeltua vähemmistöjen oikeuksia, mikä aikalaisten keskuudessa nähtiin arvokkaana periaatteena (à ritarien ritarillisuudesta, s. 49a³). Valtaosa väestöstä kuitenkin käytti suprajohtein siirrettyä energiaa, ja 3100-luvulle astuttaessa olivat kaikki tunnetut lähienergiayhteisöt kuihtuneet olemattomiin.

Suprajohdekauden katsotaan yleisesti päättyneen 3200-luvun alussa, jonka jälkeen arkistosedimentteihin ilmestyy pitkä aukko. Samaan hetkeen ajoittuu erityisen voimakas aurinkotuulimyrsky, jonka arvellaan aiheuttaneen vakavia sähkönjakelullisia ongelmia siitä huolimatta, että suprajohteiden kuviteltiin olevan suojattuja ulkopuolista magnetismia vastaan. Valitettavasti kolmiulotteiskopiointiin tarvittavan tekniikan tuolloin vielä puuttuessa ei tästä suprajohdevälitteisen

energian varaan rakennetusta yhteiskunnasta ollut edes digitaaliseen profiliin perustuvaa varmuusko-
piota.

LÄHTEITÄ

Б. ОЖЕГОВ, *Естественное исследование в мире* (3035)

E. T. AUILIEN, *Pubelintekniikan kehittymisestä 2000-luvulla* (3198)

T.V. BRONHERTZH, *Kroniikkaa kyynikoille II. Suprasivistys* (3500)

U. HYDSEN-GILMON, *Nollapiste, transilvaattori ja hiusnauha* (2077)

W. ÅSMOS, *I vāntan pā Shangri-La* (3717)

Milka Hakkarainen

Rauha ja turvallisuus!

Richard Dawkinsin eloton ruumis nostettiin paa-reilla ruumisauton perään. Lääkäri, joka totesi hä-net kuolleeksi paikan päällä, vannoi nähneensä hä-nen kalpeilla huulillaan selvän hymyn. Paikalla ol-leiden Dawkinsin kotisairaanhoitajan ja muutaman läheisimmän perheenjäsenen mukaan hän oli va-roituksista huolimatta avannut viskipullon, jota oli säästellyt melkein kaksikymmentä vuotta, ja kiiven-nyt useamman lasillisen nauttineena lopulta pöy-dälle tanssimaan ripaskaa. Hän oli kohottanut yhä uudelleen maljan edesmenneelle ystävälleen Chris-topher Hitchensille samalla, kun nosteli jalkojaan raivoisasti ilmaan ja huusi päihtyneen itsevarmas-ti jotain sen suuntaista kuin *Me teimme sen kuoma-*

seni! Kotisairaanhoitaja oli ehtinyt kauhunsekaisella kunnioituksella hämmästellä 86-vuotiaan Dawkinsin notkeutta, kun tämä oli yhtäkkiä tarrannut rintaansa. Dawkins oli ehtinyt kumota kurkkuunsa puolillaan olevan viskilasin juuri ennen lyyhistymistään pöydälle. Kotisairaanhoitaja oli aloittanut elvytyksen välittömästi, mutta hymyilevän Dawkinsin pelastamiseksi ei ollut enää mitään tehtävissä.

Nämä kuuluisan ateistin ja kirjailijan outoon käytökseen ja kuolemaan johtaneet tapahtumat olivat saaneet alkunsa oikeastaan jo vuonna 2010, kun paavi Benedict XVI oli ilmoittanut saapuvansa vierailulle Iso-Britanniaan. Dawkinsin ja Hitchensin mielestä tuo pedofiliskandaalien ja viattomien veren ryvettämän kirkon päämies ei ollut tervetullut heidän kotimaahansa, vaan hänet tuli sitä vastoin haastaa oikeuteen pöyristytävistä rikoksistaan. Kunnianhimoisen oikeuskanteen taustalla kyti toive paavin viran lakkauttamisesta. Heidän omaperäinen aloitteensa pääsi kyllä uutisotsikoihin ympäri maailmaa, muttei koskaan edennyt oikeusistuimiin asti. Ajatusta pidettiin lähinnä huvittavana ja samaan aikaan täysin mahdottomana.

Paavin valtaa pidettiin horjumattomana. Näin oli aina vuoden 2027 joulupäivään asti, jolloin Richard Dawkins menehtyi äkilliseen sairauskohtaukseen.

Paavi Benedict XVI oli kuollut jo vuonna 2014 ja hänen seuraajakseen oli valittu Leo XIV, joka pyhästi vannoi puhdistavansa katolisen kirkon tahratun maineen. Jo vuosi hänen virkaanastumisen jälkeen löytyi todisteita Leo XIV:n osallisuudesta pedofiiliskandaalin peittelemiseen Guatemalassa vuosia aiemmin, eikä hän onnistunut enää palauttamaan uskottavuuttaan. Hän sinnitteli paavinvirassa vielä neljä pitkää vuotta, joiden aikana ei juurikaan liikkunut Vatikaanin ulkopuolella.

Paavin arvovalta ja asema murenivat murto-osaan Leo XIV:n valtakaudella ja kirkko menetti kymmeniätuhansia jäseniä. Hänet löydettiin sitten hukku-neena kylpyammeeseensa elokuussa 2019, ja katolinen kirkko valitsi hänen seuraajakseen Klemens XV:n. Hän oli paaviksi tullessaan vain 46-vuotias ja häneltä odotettiin paljon. Jotkut puhuivat salaliitosta ja Leo XIV:n salamurhasta uuden nuoren päämiehen valitsemiseksi kirkon johtoon, mutta riittäviä todisteita ei koskaan saatu.

Maailmalla kuohui. Anders Breivikin vuonna 2011 toteuttaman Utöyan verilöylyn jälkeen nähtiin samanlaisia hirmutekoja ympäri Eurooppaa. Syntyi yhä useampia kristillisiä ääriryhmittymiä ja ne kaikki nimittivät itseään moderneiksi ristiretkeläisiksi. Ääri-islamistit vastasivat räjäyttelemällä lähetystöjä ja murhaamalla sarjakuvapiirtäjiä, kirjailijoita sekä elokuvaohjaajia. Pelosta tuli osa kansalaisten arkipäivää.

Ihmiset alkoivat saada tarpeekseen katolilalaisista, jotka vähättelivät lapsiinsekaantumistaan ja vastustivat itsepintaisesti ehkäisyä, ja joiden päämies tuntui olevan pelkkä tyhjäntoimittaja, joka pukeutui kiiltäviin vaatteisiin ja nosti suhteettoman suurta palkkaa. He kyllästyivät sydänjuuriaan myöten myös fanaattisiin muslimeihin, jotka jakelivat tappouhkauksia Allahin nimessä ja samalla julistautuivat rauhan ylimmiksi ystäviksi. Ja vaikka ehdoton enemmistö muslimeista todellakin rakasti rauhaa ja oli kunnon kansalaisia, islamkin alkoi saada yhä huonomman nimen ja menetti kannattajiaan. Lähi-Idässä juutalaiset kohtelivat kaltoin muslimeita, mikä herätti närää oikeudenmukaisuuden ystävissä

ympäri maailmaa, ja antisemitismi alkoi nostaa ru-maa päätään.

Ei siis ihme, että uskonnosta tuli vähitellen sana, jota kukaan ei enää halunnut kuulla. Sama suun-taus alkoi levitä maapallon joka kolkkaan, kun ih-miset eri kansallisuuksista ja kulttuureista alkoivat vähitellen tajuta, ettei uskonto saanut maailmassa mitään hyvää aikaan. Päinvastoin, aina kun jossain syttyi sota tai kapina, yhtenä osapuolena yhteen-otossa oli uskonto.

Alettiin toivoa maailmaa, josta tuo mätäpaaise oli-si lopullisesti poistettu. Tavallisten, pienten ihmis-ten väsyneet, maailmanrauhasta haaveilevat kuis-kaukuset kantautuivat lopulta yhtenä äänenä vallan-pitäjille. Yhdysvalloissakaan uskonnollisuutta ei enää pidetty meriittinä, joka takasi ehdokkaan luo-tettavuuden äänestäjien silmissä. Parlamentit ja eduskunnat haluttiin puhdistaa jumalharhaan us-kovista sokeista paimenista.

Kreikan talouden romahtamisen jälkeen alettiin pelätä saman tapahtuvan pian koko EU:lle. Valtiot olivat syvässä velkasuossa niin vanhalla kuin uudel-lakin mantereella. Rohkeimmat yhdistivät jo toiveet

uskonnon lopettamisesta ja maailman talouden pelastamisesta, ja visioivat kirkkojen suunnattomien rahavarojen siirtämisestä valtioiden omistukseen. Suuret uskontokunnat säilyttivät silti koskemattomuutensa.

Joulupäivänä vuonna 2027 tapahtui kuitenkin jotain ennenkuulumatonta. Vatikaaniin Pietarinkirkon aukiolle oli kokoontunut ennätyksellisen vähän ihmisiä paavin joulutervehdystä kuulemaan. Yleisössä ei ollut edes viittä sataa kuulijaa, mutta Klemens XV heilutti kättään rauhallisesti hymyillen ja aloitti perinteisen joulupuheensa. Hän seisoi parvekkeella ilman panssarilasilaatikkooaan, johon hänet yleensä kaikkien julkisten esiintymisten ajaksi suljettiin. Vuoden 2015 pedofiliskandaalin jälkeen paavi oli yhä vähemmän toivottu vieras ja hän oli joutunut jo tottumaan panssarilasia vasten lentäviin kananmuniin. Olipa kerran joku heittänyt häntä kohti koiran ulostettakin. Joulua pidettiin kuitenkin vielä arvossa ja paavin joulutervehdystä kohtaan haluttiin osoittaa hiljaista kunnioitusta. Olihan kyseessä vanha perinne, jonka sanoma oli globaali ja hyvätarhoittava.

Vuonna 2027 kaikki kuitenkin muuttui. Paavi oli juuri lausunut hyvät jouluntoivotukset epäselvällä ruotsin kielellä, kun aukiolla seisovan ihmisjoukon keskeltä sinkoutui parvekettä kohden tarkasti tähdätty kyynelkaasukranaatti. Se viuhahti paavin vasemman olkapään ylitse ja pomppasi takana olevasta seinästä takaisin hänen jalkoihinsa. Hän jäähmettyi niille sijoillensa ja unohti suunsakin auki. TV-kamerat välittivät hänen tyrmistyneen ilmeensä satoihin tuhansiin vastaanottimiin ympäri maailman.

Paavi ei silti hevin luovuttanut, eikä aivan heti luikkinut pakoon sisätiloihin. Hän siristeli kirveleviä silmiään ja näki savun lomasta kuinka alhaalla aukiolla seisoskelevat ihmiset alkoivat kahinoida. Sivummalla aukion laidalla seisoskelevat poliisit juoksivat alkavan tappelun keskelle ja yrittivät parhaansa mukaan hillitä mellakkaa, tuloksetta. Riehumisen makuun päässeet kristityt ja ei-kristityt alkoivat löytää kättä pitempää välinettä lähimmäisensä löylyttämiseen ja kaivoivatpa jotkut tasakuistaan veitsiäkin. Paikalle saapui lisää poliiseja, jotka latasivat aseisiinsa jo kumiluoteja. Se vain vil-

litsi tappelijoita entisestään ja he syöksyivät poliisien kimppuun.

Aukio hiljeni ja nujakka hyytyi kuitenkin siihen paikkaan, kun henkeään haukkova paavi punaisine silmineen kirosi kovaan ääneen ja repäisi lakin päästään.

”En jaksa enää tällaista! Otan lopputilin!” hän huusi, ennen kuin heitti lakkinsa parvekkeelta alas ja katosi sisään.

Aukiolla jo pahaksi äitynyt mellakka hajosi yhtä nopeasti kuin oli alkanutkin ja tappelijat poistui-
vat paikalta rauhallisesti, ilman että poliisin tarvitsi enää puuttua asiaan.

Kukaan ei ollut pitänyt mahdollisena, että paavi ottaisi lopputilin, mutta niin vain kävi. Klemens XV pysyi itsepintaisesti päätöksessään jättää paavin tehtävät taakseen, vaikka kirkon PR-edustajat tekaisivat hienoja tarinoita hetkellisestä mielenhäiriöstä ja hapenpuutteesta sekä työuupumuksesta. Hän kieltäytyi täysin jatkamasta turhaksi ja jopa vaaralliseksi todettua virkaa, ja ilmoitti haluavansa jättää kirkollisen elämän lopullisesti. Hän halusi muuttaa Australiaan ja perustaa sinne oman viinitilan.

Katolinen kirkko vetosi Klemens XV:n heikkoon mielenterveyteen ja loppuunpalamiseen. Puhuttiin jo uuden paavin valitsemisesta, mutta kirkon päämiehen virkaan suostuvaisen hyvämaineisen papin löytäminen osoittautui vaikeammaksi tehtäväksi kuin oli luultu.

Kirkon vastustajat tajusivat hetkensä koittaneen. Kaikkialla maailmassa kirjailijat, poliitikot ja muut vaikuttajat hyökkäsivät yksin tuumin katolista kirkkoa vastaan. Oli aika tehdä kerralla selväksi, ettei kukaan enää kaivannut paavia, miksi siis enää valita sellaista? Katolinen kirkko oli saanut jo aivan liian kauan tehdä kuten itse halusi. Nyt piti kuunnella tavallisia ihmisiä ja heidän toiveitaan. Maailma ei tarvinnut enää yhtään valheita. Se tarvitsi järkeä. Se tarvitsi rahaa.

Valtio toisensa jälkeen alkoi kaikessa hiljaisuudessa tehdä selvityksiä kirkkojen rahavaroista, ja pintaan nousi kysymys siitä, miksei tätä ollut keksitty jo aikaisemmin. Taloussotkujensa seurauksena lopullisesti uskottavuutensa menettänyt Kreikkakin totesi tilaisuutensa koittaneen. Kun se pitkällisten neuvotteluiden päätteeksi oli erotettu euroalueesta

vuonna 2013 ja kaikki tiesivät saman tapahtuneen jo vuonna 1908, kun Kreikka sai kenkää latinalaisesta rahaliitosta, tilanne oli näyttänyt toivottomalta, eikä kukaan ollut uskonut Kreikan enää koskaan pääsevän jaloilleen. Ympäri Eurooppaa vitsailtiin, kuinka Euroopan korkeakulttuuri oli kyllä aikoinaan lähtenyt Kreikasta, muttei koskaan ollut palannut sinne takaisin. Niinpä vuosi sen jälkeen, kun paavi Klemens XV oli kadonnut julkisuudesta tapahtumarikkaan joulupäivän päätteeksi, eikä uutta paavia vieläkään ollut nimetty, Kreikka ilmoitti välittömästi voimaan astuvasta, mullistavasta lakimuutoksesta, joka salli valtion takavarikoida koko Kreikan ortodoksisen kirkon omaisuus. Ehdotus jakoi jyrkästi mielipiteet toisten kiittäessä Kreikkaa sen rohkeudesta ottaa ohjat taas käsiinsä, toisten kauhistellessa kuinka maa jonka kielellä suuri osa Raamattua oli kirjoitettu, saattoi niin selvällä tavalla kääntää selkensä Jumalalle. 2000-luvun alussa Kreikka oli vielä ollut Euroopan vahvimmin uskonnollisten maitten terävintä kärkeä, kun sen väestöstä peräti 97 prosenttia kuului kirkkoon ja yli 80 prosenttia tunnusti uskovansa Jumalaan. Kriitikot olivat jo vuosien ajan

todistelleet, että uskonnollisuus ja kyvyttömyys hoitaa taloutta korreloivat keskenään, ja Kreikka oli ollut heidän teoriansa arkkiesimerkki. Vuoteen 2028 mennessä uskovaisten kirkossakävijöiden määrä oli pudonnut alle viidennekseen ja vaikka Kreikka tutkimusten mukaan yhä oli Euroopan uskonnollisin maa, sen omien asukkaiden keskuudessa ei syntynyt mittavaa vastarintaa valtion päätökselle. Mielipidekyselyiden valossa voitiin vetää selvä johtopäätös siitä, että kansalaiset olivat mielestään odottaneet tarpeeksi kauan Jumalan puuttuvan maan surkeaan tilanteeseen, ja koska mitään ei ollut vielääkään tapahtunut, valtiolle haluttiin antaa vapaat kädet.

Velkojensa kanssa painiville Etelä-Euroopan valtioille Kreikan toimet olivat odotettu ilmestys. Pian Espanja ja Italia seurasivat esimerkkiä ja rikastuttivat valtionkassojaan kirkkojen tileiltä vedetyillä miljardeilla euroilla. Se oli pelkkää alkuosittoa muille Euroopan maille, ja suuntaus huomioitiin laajasti Etelä-Amerikan ja Meksikon tiedotusvälineissä. Katolinen kirkko oli ollut tuuliajolla jo pitkään, eikä sille löytynyt enää puolustajia edes Atlantin toisella puolella. Kirkon satoja vuosia

jatkunut mahti murentui vauhdilla ja valtioiden taloudellinen tilanne koki kauan odotetun elpymisen.

Protestanttisten maiden hallitukset kurtistivat kulmiaan, ja vaikka niiden varat olivat suhteellisen vakaalla pohjalla, nekin näkivät omien kirkkojensa istuvan huomattavien aarteiden päällä. Tanska ja Norja seurasivat katolisessa maailmassa vallitsevaa konsensusta ensimmäisenä ja ottivat kirkon varat haltuunsa. Suomessa asiasta oli puhuttu jo heti Kreikan lakimuutoksen jälkimainingeissa, ja kansalaiset olivat allekirjoittaneet lukemattomia addressoja ja järjestäneet kirkon vastaisia mielenosoituksia, mutta ehdotukset kansankirkon omaisuuden haltuunotosta saivat tuulen purjeisiinsa vasta kun länssinaapurissa Ruotsissa tartuttiin tuumasta toimeen.

Ihmisten usko hallitukseen kasvoi sitä mukaa kuin vuosia myllertänyt talous saatiin tasapainoon. Itsemurhatilastot laskivat alhaisimmiksi miesmuistiin ja kansalaisten toivo tulevaisuuteen oli korkeammalla kuin koskaan aikaisemmin. Samaan aikaan tietyt yksilöt kummastelivat miksi suurilta kristikunnan kirkoilta oli riistetty oikeudet ja varat, kun buddhalaiset, hindut, muslimit ja pienet vähem-

mistöuskonnot saivat edelleen rauhassa harjoittaa uskoaan. Aiemmin miljoonat kristityt olivat kantaneet kaulansa ympärillä kidutusvälineen kuvaa, mutta rististä oli sittemmin tullut taantumuksen ja epäpyhyiden symboli, eikä monikaan enää kehdannut sellaista omistaa. Silti hinduilla ja buddhalaisilla oli omia pyhiä kuviaan ja musliminaisilla huntunsa, ja Jehovan todistajat kävivät edelleen ihmisten ovilla puhumassa Jumalan valtakunnasta. Katukuvassa uskonto oli edelleen näkyvillä, vaikkei kukaan siitä ääneen juuri enää puhunutkaan.

Kansainvälinen ateistien liitto AAI alkoi voimakkaasti puuttua asiaan. Sen mielestä maailma ei voinut olla turvallinen paikka elää, ennen kuin kaikki uskonnollisuus oli kitketty pois juuriaan myöten. Ei riittänyt, että valtioiden talous oli saanut uuden elämän valtiollisten kirkkojen romahdettua, maailma tarvitsi täydellistä uskonpuhdistusta, toisin sanoen uskonnon täydellistä poispyyhkimistä. Muuten oli aina olemassa vaara, että maan alle joutuneet kirkon kannattajat valmistelisivat vastaiskuaan ja kaikessa hiljaisuudessa keräisivät jumalapropagandallaan

ihmisiä puolelleen. Olivathan bolševikitkin Venäjän sisällissodan huumassa teloittaneet tsaari Nikolai II:n, ja teloituskomppanian eteen oli marssitettu myös hänen vaimonsa ja kaikki lapsensa. Jopa perheen lääkäri, kokki, palvelija ja kamarineito olivat kokeneet ennenaikaisen kuoleman. Mutta joskus sivulliset uhrit olivat välttämättömiä suuren tavoitteen edessä. Tsaarien aikakaudesta oli haluttu tehdä loppu kerralla, eikä jäljelle voitu jättää pienintäkään mahdollisuutta siihen paluulle. Samoin jos uskonto haluttiin lakkauttaa maailmanlaajuisesti, vaadittiin raakaa voimaa.

Yhdistyneet kansakunnat, joka oli luvannut maailmanrauhaa perustamisestaan lähtien ja josta oli tullut pelkkä nukketheateri, järjesti kansainvälisen konferenssin vuoden 2029 kesäkuussa. Korkearvoiset edustajat sadoista eri maista kokoontuivat Kuopioon mittavien turvajärjestelyiden saattelemina ja istuivat alas pohtimaan yhä yleistyvää toivoa täydestä uskonvapaudesta, vapautta kaikesta uskonnollisuudesta.

Muslimit olivat siihen asti pitäneet uskonnostaan uskollisesti kiinni ja puolustaneet Allahin yliver-
tainta.

suutta, joten koko maailman katseet kiinnittyivät nyt arabivaltioihin. Menisivätkö arabivaltioiden tuhatvuotiset perinteet maailmanrauhan edelle vai voisiko tämä historiallinen YK-konferenssi merkitä Kuopion maailmankartalle paikkana, jossa ihmiskunta pääsi ensimmäistä kertaa yhteisymmärrykseen?

Seitsenpäiväisen konferenssin viimeisenä päivänä pidetty tiedotustilaisuus rikkoi kaikki aikaisemmat television katsojaennätykset. Ihmiset ympäri maailmaa kerääntyivät televisioiden ja radioiden äärelle ja pidättivät hengitystään. Jotkut rukoilivat vanhasta tottumuksesta, ennen kuin muistivat että juuri se oli esteenä maailmanrauhalle.

YK:n pääsihteerin hymyillessä ja vuodattaessa ilon kyyneleitä jo puheensa alussa, ihmiset hörisivät toiveikkaina korviaan. Puheen edetessä ilon kyyneleitä alettiin vuodattaa ympäri maailman. Pääsihteeri kertoi kuinka arabivaltioiden päämiehet olivat konferenssin edetessä myöntäneet olevansa lopen väsyneitä maidensa sisäisiin kiistoihin. Šiia- ja sunnimuslimien väliset selkkaukset eivät ottaneet loppuakseen, joten islamin maine rauhan us-

kontona oli yhä hatarammalla pohjalla. Selvää oli, että vaikka islam olisi maailman ainoa sallittu uskonto, maailmanrauhaa se ei pystyisi takaamaan. Niinpä arabivaltiot olivat valmiita uhraamaan vanhat perinteensä rauhan hyväksi ja uskonto voitaisiin lakkauttaa heidänkin puoleltaan maailmaa. Uhraus olisi merkittävä, mutta siihen oltaisiin valmiita, jotta maapallo olisi turvallinen paikka elää.

Pääsihteeri niisti välillä nenänsä ja alkoi luetella mittavia uudistuksia, joita alettaisiin toteuttaa välittömästi. Valtiot muuttaisivat lainsäädäntöään konferenssissa tehtyjen päätösten mukaisesti ja sitoutuisivat juurimaan alueiltaan maailmanrauhan vanhimman vihollisen. Kaikki uskonnollisuus kiellettäisiin tasa-arvon ja yhteisen hyvän nimissä. Uskonnosta puhuminen tai siihen kannustaminen olisivat tästä lähin rangaistavia tekoja. Uskonnollisen kirjallisuuden levittäminen kiellettäisiin lailla. Kaikki uskonnolliset symbolit, esineet ja rakennukset tuli hävittää. Historialtaan ja arkkitehtuuriltaan merkittävät kirkot, temppelit ja moskeijat säilytettäisiin, mutta ne muutettaisiin museoiksi, jotka muistuttaisivat jälkipolvia uskonnon aikaan-

saamista pahuuksista. Maapallon eri puolilla sotatantereet hiljenisivät, koska uskonto ei enää erottaisi toisiaan vastaan taistelevia joukkoja. Ihmiset olisivat tasa-arvoisia. Tiede saisi sille kuuluvan kunnian ja koulujen opetusohjelmat ajantasaistettaisiin saman tien.

Konferenssiin osallistuneet valtioiden johtajat hymyilivät ja kättelivät toisiaan. Halauksissakaan ei kitsasteltu. YK ei ollut koskaan ennen saavuttanut näin konkreettista ja tuntuva muutosta. Pääsihteerin silmät säteilivät, kun hän näki edessään turvallisen, uskonnotoman maailman. Ihmiset puhkesivat hurjiin suosionosoituksiin ja juoksivat ulos kaduille halaamaan ja tervehtimään toisiaan. Maailma oli muuttunut, vaikkei kukaan ollut uskaltanut enää uskoa siihen.

”Rauha ja turvallisuus!” huusi pääsihteeri ja kohotti oikean kätensä suorana eteensä.

Terttu Hanhikoski

Luomuluupistokkaat ja pernaviljelmät

Elinaktivistit olivat jälleen iskeneet. Sain siitä viestin digitaalisormukseeni. Brüssel-Timeskrivning pyysi minua tekemään asiasta artikkelin hyper-sivuilleen. Kuvia minun ei tarvitsisi ottaa, koska satelliittikamerat olivat vielä käytössä.

Neljäkymmentä vuotta sitten toimin vielä tehokkaasti myynti- ja markkinointitehtävissä. Koska olin aina ollut muotitietoinen, sain tietenkin ajan-kuvaan kuuluvan työuupumuksen ja päätin kouluttautua uudelleen. Pikakurssin päätyttyä minulle riitti työtä. Hyvistä toimittajista oli aina pulaa, varsinkin laisistani etätoimittajista. Nyt pääkaupungin multimedia oli siis saanut minut kiinni sormukos-

tani, sormuskommunikaattoristani, ja olin itsekin innostunut komennuksesta.

Kun saavuin elinviljelmille, minua vähän jännitti. Tavallisesti toimittajat saivat sieltä mukaansa pieniä paketteja muistoksi haastattelu- tai uutiskäynnistään. Hieman pelokkaana arvailin, mikä elin minulla olisi pussissa kotiin palatessani.

Lähestyin rohkeasti suurta mustagraniittista kaarihallia. Lämmöstäni lauenneet huomiovat lot alkoivat vilkkua, ja sormuksen näyttö pyysi tunnussanaa. Annoin komennuskäskyn yhteydessä saamani koodisarjan, ja portin ovet väistyivät sivuun. Syntyneessä aukossa minua tervehti hyvin ystävällinen nainen, jolla oli rinnassaan auktorisoidun oppaan tunnus. Hän kutsui minut alkajaisiksi kahville.

Kahvipillereitä pureskellessamme tunsin, kuinka meidän, kahden kokeneen naisen, energiavirrat kulkivat samoja ratoja, ja välillemme syntyi ihmeellinen yhteys. Me olimme kuin kaksi munuaista samoissa johtimissa. Sisarellisen luottavaisesti opasnainen kertoi, että hän oli lähtenyt alalle kolmekymmentäkahdeksan vuotta sitten. Ikäsyrrinnän vuoksi hän oli joutunut jättämään sihteerin

työnsä ja vailla minkäänlaisia eläkemahdollisuuksia vaipunut masennukseen. Häneen oli testattu kaikki lääketieteen hoitomuodot, mutta masennus vain syveni. Niinpä hän kääntyi vaihtoehtoisten hoitojen puoleen. Hän oli kuullut paljon Keski-Pohjanmaan kansanparannuksen saavutuksista ja muutti joskin aikaa tänne, pienelle pohjalaispaikkakunnalle. Hän tutustui paikalliseen veteraaniparantajaan, ja kun vanhanparran konstit alkoivat tepsyä, heistä tuli hyviä ystäviä. Nainen tutustui perinteisiin kansanparannusmuotoihin yhä yksityiskohtaisemmin. Pian hän jo hoiti ”Tohtorin” vastaanottoa ja oppi itsekin kaikenlaista.

Puolisen vuotta yhteistä praktiikkaa pidettyään kaverukset olivat saaneet päätähuimaavan idean. Siihen heidät oli johdattanut lääketieteen uutisointi geenimanipulaatioista ja kloonamisista. Kansanparantaja kehitti omilla konsteillaan luvuiljelyn. Koska potilaat klinikalla olivat pääasiassa tuki- ja liikuntaelin- sekä selkäsairaita, otettiin ensimmäisenä ohjelmaan polvi- (articulatio genus) ja lonkkanivelien (articulatio coxae) sekä nikamavälilevyjen (discus intervertebralis) viljely. Luuosien asennuksia

tehtiin salaisesti eräässä Itä-Suomen yliopistollisessa keskussairaalassa. Toimintaa varjeltiin tarkoin julkisuudelta. Kaikista varotoimista huolimatta potilaisiin vähitellen soluttautui fysioterapeutteja, kirurgeja, professoreita ja tiedemiehiä. Tieto viljelemisestä levisi, taito kehittyi tiedepiireissäänkin. Pian perustettiin maahan oikein virallisia luuviljelmiä. Kansanparantajaa ja hänen apulaistaan, näitä kahta varsinaista uranuurtajaa, pyydettiin nimellisesti mukaan tieteelliseen tutkimukseen. Sen vuoksi nainen oli nyt tässä uudessa laitoksessa, ja samasta syystä kansanparantajalla oli oma pieni luomuosastonsa eteläsiiven lasisessa kasvatushuoneessa.

Pitkän tarinoinnin jälkeen me aloitimme varsinaisen tutustumiskierroksen viljelmillä. Ensimmäisenä eteemme aukeni taimitarha, jossa kasvatettiin värttinäluita (radius). Opas kertoi, että luut olivat vielä harventamattomia. Siksi koko osasto näytti tikkuviidakolta. Seuraavan viljelyhuoneen reisi- (femur) ja olkaluut (humerus) olivat liemilaatikoissaan jo luun muotoisia. Lasivetriineissä seinillä itivät varpaat (digitus pedis) ja sormet (digitus manus). Pidemmälle ehtineet, kynnettömät peukalot (pol-

lex) pystyssä antoivat positiivisen ja toivorikkaan vaikutelman. Samassa huoneessa oli myös leukaluuosasto, jossa kasvuruukkuina olevat lasiruuhet olivat matalia. Niissä törrötti hyvin edistyneitä alaleuanluita (mandibula), vielä tosin ilman hampaita (dentes). Kelmeä keinovalo loi luunkasvatushuoneeseen kalmaisen tunnelman.

Sydänten (cor) kasvattamossa kaiuttimista kuuluvaa rytmiä säädeltiin sen mukaan, missä kehitysvaiheessa sydämet olivat. Minusta tuntui, että omakin sydämeni koki siellä rytmin vaihdoksen. Tarttunut tahti oli alkuperäistä ripeämpi.

Sisäelinostolle oli pääsy kielletty. Osaston suhteellinen kosteus oli laskenut liian alas, ja koko sato oli ollut vähällä kuivua kokoon. Palokunta oli juuri suorittanut täydellisen kastelun, ja elinalkioiden profylaktiset rokotukset olivat käynnissä. Minua harmitti, sillä olin aina halunnut nähdä, millaisia perna ja haima ovat luonnossa.

Sukupuolielinten (genitaalit) kehittämisestä ei saatu täydellistä kuvaa, sillä niitä oli niin vähän, ja ne olivat niin alkuasteisia, että maallikon oli melko turha yrittää päästä niistä jyvälle. Opas kertoi,

että sukuelimiä yleensäkin kasvatetaan hyvin vähän. Niiden tarve voidaan tyydyttää siirrännäisillä. Sukupuolenvaihdosvauhti on niin kova, että rajuimpina kuukausina muun muassa ylijääneitä siittimiä (corpus cavernosum penis) tuodaan kasvattamoon säilytykseen.

Pitkän alkukierroksen jälkeen tuntui huumaavalta, kun opas pyysi minua lounaalle. Lounasterassi oli taivasalla, kasvattamon ja kuivaamorakennuksen välissä. Ruoka oli suunniteltu hyvin aiheeseen sopivaksi. Säteilytetty munuainen luonnonvalossa polvilumpion muotoisten perunoiden ja luuydin-kastikkeen kera oli herkullista. Jälkiruokana oli suklaasormia ja snapsina punainen, hiukan vaahtoava, puolilämmin likööri.

Ruokailun jälkeen olo oli raukea. Me istuimme vielä pitkään keskustelemassa – naisten tapaan – hyvin henkilökohtaisista asioista. Opas kysyi suoraan minun ikääni. Kun vastasin, että neljän vuoden kuluttua täyttäisin sata vuotta, nainen heläytti naurun. Hän siirtyisi nimittäin myös piakkoin kolminumeroiseen. Sitten me hyvin arasti kosketelimme asiaa, josta ei niinä päivinä paljon puhut-

tu. Kymmeneen vuoteen emme olleet kumpikaan käytännössä vanhentuneet lainkaan, vaikka vuosia toki oli tullut lisää. Me olimme kuin kuusikymppisiä, vaikka kummankin ikä oli reilusti yli yhdeksänkymmentä. Kasvihuoneilmiöön ja otsonikatoon ei tiede sentään ollut löytänyt ratkaisua. Hyvä näin, hymyilimme.

Lounastauon jälkeen palasimme kasvattamon puolelle. Saavuimme varsinaiseen komennon aiheuttaneeseen kohteeseen, silmämunahautomoon. Elinaktivistit olivat jo pitkään pauhanneet hautomoiden liian pienistä häkeistä. Edellisenä yönä he olivat tunkeutuneet sisään silmiensynnytyssaliin ja repineet kaikki häkit riekaleiksi. Suojelu oli kääntynyt tuhoksi. Nyt rikottuja silmämunankuoria pyöri pitkin lattiaa. Sinisiä, harmaita, ruskeita ja vihreitä iiriksiä oli sekaisin kaikkialla, ja niiden tuijotus oli tyrmäävä. Valkotakkinen kasvatusharjoittelija hätisti meidät ulos. Hänellä oli kainalossaan viiden litran lasipurkki ja siinä piilolinssien hoitoon kehitettyä nestettä, johon hän pudotteli lattialta keräämiään kasvatteita. Opas oli nolo. Vaikka hän olisi vastustanut harjoittelijaa ja vaatinut, että saisimme

tutkia paikkaa tarkemmin, se ei olisi muuttanut mitään: tuhot oli pitkälti jo siivottu. Minä olin tullut tekemään reportaasia elinaktivistien terroritoiminnasta ja sen seurauksista. Nyt siihen ei annettukaan kunnon tilaisuutta! Omasta mielestäni olin kyllä jo nähnyt tarpeeksi. Kuin hyvittääkseen nainen halusi näyttää kuitenkin minulle vielä jotakin.

Kohteena oli kuivatavarahalli. Se oli valtava. Yleistuuletuksen pauhu pakotti korvissa. Kahden puolen käytävää oli kapeita lokeroita. Kävelimme käytävän päästä päähän. Asiantuntevasti ja lämmöllä opas esitteli tuotteita. Satojen alihankkijoiden toimittamat tuotteet oli varastoitu enimmäkseen kuivattuina, vain muutamat viljelijät käyttivät vielä tyhjiöpakkaustekniikkaa. Vain keuhkot (pulmones), virtsarakot (vesica urinaria) ja nivelpussit (capsula articularis) tulivat poikkeuksetta kaikilta tuottajilta vakuuissa. Käytävän oikealla puolella riippui nivelside-, jänne- ja hermokimppuja. Vasemman puolen tangoille oli levitetty mahalaukkuja (ventriculus), ihonsiirtoon kasvatettuja nahkalevyjä sekä suuria suolivyyhtejä. Nainen kertoi laitoksen erinomaisista tuotteiden liotukseen ja muokkaukseen

käytettävistä koneista. Lopuksi hän vain mainitsi, ettei hiuksia tehdä enää kotimaassa, koska tuontihius on nykyisin halpaa ja aivan käyttökelpoista.

Kierroksen päättyessä ja meidän hyvästellessämme ystävällinen nainen pisti minun kouraan pienen paketin. Sitä olin jo aavistellutkin. Heti porttien sulkeuduttua takanani avasin saamani lahjan. Monien kääreiden ja kelmujen sisältä paljastuivat aivan tuliterät tärykalvot! Olin onnellinen, etteivät laitoksen turvalaitteet olleet havainneet suurempaa puutetta vielä suhteellisen alkuperäisessä kokonaisuudessaani.

Raija Heimonen

Katastrofin jälkeen

Olemme mieheni kanssa juuri jääneet eläkkeelle. Lapset ovat muuttaneet omilleen ja olimme suunnitelleet myyvämme rauhallisella arvoalueella sijaitsevan omakotitalomme, sillä talo ja piha ovat meille aivan liian suuria.

Toisin käy. Nyt seisomme asuinalueemme koulun pihalla jonottamassa. Julkisen liikenteen bussit ajavat peräkkäin pihaan ja niistä purkautuu kotinsa ja maansa menettäneitä eurooppalaisia: miehiä, naisia, lapsia, tummia, vaaleita, nuoria, vanhoja. He siirtyvät hitaasti koulun sisätiloihin. Matkatavaroita ei ole paljon. Minä seison jonossa naapureideni kanssa vuoronumero kädessäni. Olen ilmoittanut, että voimme majoittaa katastrofin uhreja: neljän hengen

ryhmän (perheen), kolmen hengen ryhmän sekä pariskunnan.

Isovanhempani majoittivat sodan jälkeen karjalaisia maatilalleen, ja nyt minä olen samassa tilanteessa. Nyt on käynnistynyt noin kolme kertaa suuremman ihmismäärän asuttaminen kuin sodan jälkeisessä Suomessa! Toivottavasti valtiovalta on palkannut historioitsijat tutkimaan, mitä aiemmasta kokemuksesta on opittavissa.

Viimeiset viikot ovat olleet sekavia ja uutistulva kauhistuttava. En jaksa enää istua päivä toisensa perään kuuntelemassa katastrofiuutisia. Ilmeisesti valtava meteori tai jokin muu avaruuden osa tai useampia syöksyi maan ilmakehään. Ne aiheuttivat Keski-Euroopassa hirvittävät valoilmiöt, valtavat aallokot ja uskomatonta tuhoa. Yksi maa peittyi kokonaan veden alle, toinen vahvan talouden maa joutui hätätilaan kun keskeisin satama öljysäiliöineen syttyi palamaan, kolme ydinvoimalaa vaurioitui ja ties mitä. Pohjoismaat säästyivät katastrofin suorilta seurauksilta. Nyt Keski-Euroopassa on kuitenkin lähes 17 miljoonaa ihmistä ilman kotia ja elinmahdollisuuksia.

On parempi toimia kuin lamaantua noiden yli käsityskyvyn menevien uutisten edessä. Meidän vuoromme tulee. Kerron vuoronumeroni pöydän takana istuvalle avustajalle. Hän katsoo listaani, lähtee kiertämään koululuokkia, ja kohta käytävän päähän on kerätty se joukko kodittomia ja maattomia ihmisiä, joille tarjoamme ensimmäisen hätämajoituksen. Alun perin Afrikasta Keski-Eurooppaan muuttaneeseen perheeseen kuuluvat lääkärisä, opettaja-äiti sekä 10- ja 5-vuotiaat pojat. Heidät majoitamme yläkertaan. Kolmen hengen ryhmään kuuluvat vanha isoäiti, hänen tyttärensä ja 2-vuotias tyttärentytär. Heille on tilat alakerrassa oman huoneemme vieressä. Lisäksi majoitamme miespariskunnan takkahuoneeseemme.

Hiljainen, lähes unelias kotikatumme on muuttunut värikkääksi ja äänekkääksi. Kaduilla ja pihoilla kuuluu kielten sekamelska, puutarhagrilleistä lehahtaa eksoottisiakin tuoksua ja lapsia vilistää pensasaitojen väleistä. Kuukausien sopeutumisen, opettelun ja totuttelun jälkeen tälle asuinalueelle on muodostunut täysin uudenlainen, yhteisöllisempi tapa elää. Aiemmin saattoi kulua viikko-

ja, etten nähnyt naapureista vilaustakaan. Suuren naapuritalomme omistajat eivät halunneet kotiin-
sa näitä autettavia ihmisiä, mutta tämän värikkään
elämän keskellä he kuitenkin joutuvat asumaan.
Olipa hyvä, että emme ehtineet myydä suurta talo-
amme! Nyt ei tarvitse miettiä, millä harrastuksilla
eläkepäiviään täyttäisi.

Keski-Euroopan rikkaat ja vahvat teollisuus-
maat kamppailevat valtavien ympäristö- ja ener-
giaongelmien kanssa. Etelä-Euroopan köyhem-
mät maat eivät pysty tarjoamaan katastrofin uh-
reille juuri muuta kuin lämmintä säätä. Meidän
täällä Pohjoismaissa on hyväksyttävä se, että kyse
ei ole vain hätämajoittamisesta. Nämä ihmiset ei-
vät pysty palamaan koteihinsa vuosikausiin, ehkä
eivät koskaan.

Meidän on parasta ryhtyä tässä omassa ”kom-
muunissamme” pohtimaan, miten elämämme jär-
jestämme ja mistä saamme elannon kaikille. Mie-
heni ja minä voimme laskea omaa elintasoamme ja
käyttää säästöjamme ja omaisuuttamme näiden yh-
deksän ihmisen auttamiseksi tällaisen käsittämät-
tömän, hirvittävän onnettomuuden edessä. Meidän

on kuitenkin tehtävä se niin, että autamme heitä luomaan itselleen elämän tässä uudessa maassa.

Toinen takkahuoneessa asustavista miehistä on selvästi kätevä käsistään. Hän korjaa näppärästi rikkoontuneet kodinkoneet, polkupyörät ja mopot. Naapurin autotallissa on korjausta odottava auto-kin, jota hän iltaisin purkaa ja korjaa. Hän haluaisi oikeastaan perustaa tuohon autotalliin auto- ja pyöräkorjaamon. Jo tältä omalta asuinalueeltamme löytyisi korjattavia koneita riittämiin, varsinkin kun tuontituotteiden saanti on katastrofin seurauksena huomattavasti vaikeutunut. Yrityksen perustaminen ei kuitenkaan ole ihan yksinkertaista. Mitä kaikkea pitää tehdä? Virastot ovat ruuhkautuneet ja kaikki informaatio on pääasiassa suomeksi ja ruotsiksi. Hän ryhtyy kuitenkin tekemään töitä autotallissa. Korjaamon ovet ovat auki kadulle. Pihalle naapuruston pikkupojat kускаavat ojanvarresta löytyneitä vanhoja polkupyöriä, joista kunnostetaan menopelejä myyntiin. Viereisen kerrostalon syrjäytymisuhan alainen lökäpöksynuorikin on homofobiastaan huolimatta raahautunut istuskelemaan autotallin seinustalle – näyttää kiinnos-

tavan tuo autojenrassaus. Hänen olisi pitänyt aloittaa jossakin nuorten työpajassa ”pussitushommisissa”, mutta elämä ympärillä onkin täynnä vilinää ja jopa mahdollisuuksia: tässä voi kokeilla englantia-kin, kun sitä on kuitenkin aikalailla oppinut, jollei koulusta niin peleistä ja internetistä.

Alakerran isoäiti paistaa muurinpohjapannulla erinomaisia leipiä ja täyttää ne eksoottisesti maustetuilla lisukkeilla. Puutarhamme nuotiopaikkaa ei enää voi kutsua pop up -ravintolaksi. Viereisen korttelin kivijalkafirmojen työntekijätkin ovat alkaneet puikahtaa aidanraosta pihaamme ostamaan täytettyjä leipiä lounaaksi. Aiemmin naapurimme vahtivat tarkasti, ettei aidanraosta kuljeta heidän tontilleen, mutta kummasti on suvaitsevaisuus lisääntynyt. Täytyy toivoa etteivät terveys- ja lupa-tarkastajat ole kohta kimpussamme. Kukaan ei kuitenkaan ole sairastunut näistä sapuskoista, joten eikö olisi syytä saada niihin lakeihin ja asetuksiin jotain maalaisjärkeä? Talven tullen isoäidin grillin ympärille pitää rakentaa seinät. Tontin rakennusoikeus on kyllä käytetty, mutta täytyyhän ihmisen saada työllistää itsensä?

Isoäidin tytär on huomannut tien päässä pullojen ja vaatteiden keräyssäiliöt. Kaivan hänelle varastosta vanhan ompelukoneeni, ja hän taikoo käytettyistä vaatteista viehättäviä asuja itselleen ja tyttärelleen. Pullojen lasista hän hioo yksilöllisiä koruja ja ripustaa niitä tienvarteen puun oksille. Saamme siis kadullemme elävän taidenäyttelyinkin. Koska seutu on nyt täynnä vähävaraisia ihmisiä, löytyy hänen vaatteilleen kysyntää. Kadun varteen pystytetään kirpputori, jossa hän myy kierrätysvaatteitaan ja korujaan. Talven lähestyessä lämpimille vaatteille on runsaasti kysyntää. Onkohan siihenkin jokin säädös, että kirppareilla saa myydä vain käytettyä tavaraa? Ainakin kohta pitää hankkia YEL- ja TYEL-vakuutus ja ties mitä käsittämättömiä lupia lisäksi. No, aluksi kauppaa käydään kuitenkin pääasiassa vaihtoperiaatteella: teen sinulle vaatteita, jos sinä opetat lastani.

Afrikkalainen äiti on huomannut kerrostalon pihalla suuren leikkipuiston, jonne erikieliset lapset kokoontuvat päivisin. Kaikille lapsille tuskin pystytään järjestämään paikkoja peruskouluihin, joten ehkä on hyvä aloittaa täällä kansainvälinen ko-

tikoulu. Kotikoulun perustaminen Suomessa lie-
nee kuitenkin melkein lakipykälien mukaista, tosin
peruskoulun oppimääriä ei varmaan helposti pys-
tytä täyttämään. Lapset kuitenkin opettavat toi-
silleen eri kieliä: suomea, flaamia, saksaa, englan-
tia, suahilia ynnä muuta. Läheisestä lehtilaatikosta
löytyy lehtiä, joista voidaan vaikkapa askarrella op-
pimateriaalia. Naapurin isäntäkin tuo painofirmas-
taan lehtiä ja kirjoja lasten käyttöön. Hän lupaa
myös, että lapset saavat pitää liikuntatunteja hänen
pihansa uima-altaalla, kunhan siivoavat jälkensä.
Lapset ovat uskomattoman kekseliäitä. Talven tul-
len koulutoiminta täytyy siirtää sisätiloihin. Lähellä
olevan kerrostalon pyöräkellarista saadaan riittävän
suuri tila, ja siellä voidaan toimia ainakin niin kau-
an kunnes joku työsuojeluviranomainen tai palo-
turvallisuuspäällikkö puuttuu asiaan. Toivotaan että
heillä on kuitenkin niin paljon muita kiireitä, että
selvitään yhden talven yli.

Terveystenhuollon tarve on suuri näiden kovia
kokeneiden ihmisten parissa. Kalliita vuokralääkä-
reitäkään ei ole enää tarpeeksi, mutta näiden kou-
lutettujen ihmisten joukosta toki löytyy lääkäreitä

ja hoitajia. Heidän suomen kielen taitonsa ei tietenkään riitä ammatinharjoittamiseen Suomessa, mutta varsinainen ammattitaito heillä kyllä on. Lainsäätäjät ja päättäjät ihmetelkoot, miten olisi parasta muuttaa säännöksiä, mutta sitä odotellessa me käynnistämme asuinalueellemme kotilääkäritoiminnan. Afrikkalaisperheen isä ryhtyy kiertämään lähitaloissa auttamassa sairaita. Välineitä ja tarvikkeita ei paljoa ole, mutta huhu kiirii ja pian ihmiset lahjoittavat hänen käyttöönsä erilaisia hoitotarvikkeita. Hän pystyy hoitamaan tavallisimmat vaivat ilman suomen kieltä ja sertifikaatteja, ja ohjaamaan vaikeammat tapaukset terveyskeskuksiin ja sairaaloihin. Eikö tällaista toimintaa juuri ole yritetty toteuttaa terveysasemilla hoitajien toimenkuvaa laajentamalla? Suomalaisetkin lapsiperheet, vanhukset ja kiireiset työikäiset ovat todella tyytyväisiä saadessaan kotikulmillaan liikkuvan lääkärin avun. Kotisynnytyksetkin yleistyvät.

Ensimmäisen talven yli on selvitty. Asuinalueellamme on ehditty hieman organisoituakin. Kevään tullen ja lumien sulettua huomaa, että kukka-kaupan parkkipaikalle on syntynyt suoramyyn-

tipiste. Lähialueiden ruuantuottajat ovat tulleet myymään tuotteitaan suoraan kuluttajille, joukossa on monenlaisia käsityöläisiä ja yrittäjiä. Maakunnat ovat koonneet eri kuntien autiotalorekisterit yhteen ja tulleet pääkaupunkiseudulle esittelemään mahdollisuuksia muuttaa harvempaan asutuille seuduille. Parkkipaikan reunalta löytyy myös oma kuljetuspalvelumme – taksiksi sitä nyt ei uskalla kutsua, kun kaikenlaiset lupa-asiat ovat rempallaan. Kuljetuspalvelua tarjoaa tuo syrjäytymisvaarassa ollut lököpöksynuori! Hän ei kuulemma haluakaan rikastua työllään, vaan hänestä on mukavaa kun päivät täyttyvät ihmisten tapaamisella, ja vaihtokauppana palveluksistaan hän saa elantonsa.

Meidän eläkeläistenkin mieliin on hiipinyt aavistus siitä, että ehkä emme joudukaan viettämään hiljaista, yksinäistä vanhuutta, vaan apua on saatavilla helposti ja läheltä.

KG Johansson

Inkorporation

DEN NYA GEOPOLITIKENS UPPKOMST OCH FÖLJDER

B-UPPSATS I JOURNALISTIK, KURSEN NUTIDSHISTORIA A:1
SONYKI SWEDEN/LULEÅ TEKNISKA UNIVERSITET, MARS 2062

1. Inledning

Syftet med den här uppsatsen är att kort beskriva *inkorporationen*, ”den största världsomspännande förändringen efter Columbus resa 1492” (Wilson, 2056) – först genom en kort historisk översikt och sedan mer personligt, i ett svenskt och nordiskt perspektiv.

2. Inkorporationen: en sammanfattning av förändringens tid

Det är välkänt att USA köpte Alaska av Ryssland 1867. Köpesumman var 4 dollar per kvadratkilometer, dvs. sammanlagt 7,2 miljoner dollar. I dagens penningvärde, ca 200 år senare, motsvarar den summan mer än fyrtio gånger så mycket.

När kommunismen föll i slutet av 1900-talet utplånades de sista hindren för Milton Friedmans frihetliga kapitalism. Efter detta stod vägen öppen för liberalism och fritt företagande i stort sett överallt.

Kring millennieskiftet ökade skillnaderna mellan fattiga och rika över hela världen. År 2010 fanns 11 miljoner dollarmiljonärer. En miljon dollar det året motsvarade trettio år senare bara 400000 dollar. Antalet dollarmiljonärer hade då sjunkit till ca 4 miljoner. Hur många som finns i dag är inte offentligt men inget talar för att antalet har ökat: i stället har rikedomarna koncentrerats ännu mer.

Euron, det myntslag som skulle förena Europas länder kring år 2000, drabbades några år in på 2000-talet av en serie kriser. Tal om att länder som Grekland faktiskt kunde gå i konkurs blev allmänt på 2010-talet (Wilson, 2056) men kriserna reddes upp – för den gången. Kriser drabbade även dollarn, i samband med omfördelandet av världens tillgångar.

Redan 1995 hade världens då rikaste man (Microsofts Bill Gates) en förmögenhet på 101 miljarder dollar – i dagens penningvärde lika med ca 1 biljon. Teoretiskt sett kunde Gates då ha köpt flera av världens länder.

En vida spridd men obekräftad uppgift är att skeppsredaren Aristoteles Onassis så tidigt som vid mitten av 1900-talet i praktiken köpte det lilla landet Monaco. Oavsett om detta är sant eller inte så måste något liknande till slut hända. När de rika blev mer och mer obegripligt rika sökte de nya sätt att investera.

Kanske behövdes det lite galenskap också. När Michael Trent, Virgin-imperiets ingifte arvtagare, 2031 fick veta att Costa Rica var bankrutt tog han

över statsskulden (77 miljarder dollar, i tidens penningvärde). Trent kallade affären för "en kul grej" ("a laugh"). Men hans villkor för att ta över skulden var att få det som kallades *final cut*, eller slutgiltig beslutsrätt, vad gällde alla det lilla landets affärer.

Trent tappade snart intresset, men i hopp om att få tillbaka sin investering satte han ekonomen John Wiseacre på platsen som Costa Ricas informelle statsminister. Nio år senare hade Wiseacre betalat av Costa Ricas skuld. Hans metoder är omdiskuterade men svåra att hitta närmare uppgifter om; Hanley (2042) skriver dock om barnarbete och "slavlöner" medan hon kanske något kraftlöst säger att det är svårt att hitta belägg för ryktena om prostitution och drogtrafik.

Wiseacres framgångar gav Trent blodad tand och bara ett par år senare hade han tagit över statskulden för – alltså i praktiken köpt – ytterligare fem länder. Ett av dessa var Grekland, som till slut hade krossats under sina skulder. Kanske var det på grund av att ett av länderna var europeiskt som de

här övertagandena blev mer kontroversiella¹ – och utan tvivel spelade eurons slutliga sammanbrott in. Demonstrationer och uppror i sydeuropeiska länder ledde till ”den blodiga sommaren” 2045. Kravaller och upplopp medförde då ett okänt antal dödsoffer, särskilt förstås i Grekland men även i t ex Italien, Turkiet och på Cypern. Greklands armé utökades/utrustades emellertid snabbt av Trent. När de grekiska oroligheterna var över erbjöd Trent militär hjälp även till de andra länderna, som tacksamt tog emot insatserna. De kom därigenom att binda sig till Trent. Trents styrkor var mycket effektiva och är det fortfarande. Många har använt sig av dem och ingen har ångrat det beslutet.²

Vad som hände sedan är allmänt känt. Andra ”finansfurstar” (uttrycket från Mildred Defter, 2045, i den artikel som publicerades bara några dagar inn-

1 En av Trents första åtgärder i Grekland var att bygga upp det illa medfarna Parthenon-templet med ny marmor, sätta dit statyer och annan utsmyckning och måla alltsammans i vad hans entusiastiska medarbetare kallade ”tidstypiska” färger. En följd av protesterna mot detta var bombattentatet i maj 2045 när Parthenon, tillsammans med stora delar av Athens centrum, utplånades.

2 Se privatarméns historia på www.virginvengeance.com, liksom andra liknande styrkor på t ex uppslagsordet Private Army (en.wikipedia.org).

an hon dog i en bilolycka) följde Trents exempel. Samuel Willcock, gift med en av avtagarna till Gattes-imperiet, köpte sex latinamerikanska länder; mediamogulen Caleb Avigdor ingick avtal med ett antal fattiga länder i Afrika och tjänade dollarmiljarder på sina känslomättade filmer och hologram om ländernas situation; sångaren Wedge, "2000-talets Paul McCartney" och världens elfte rikaste människa 2048, köpte några av de svältande länderna kring Svarta havet; Sonyki, fusionen mellan Sony och Nokia, satsade kraftigt i norra Europa och gjorde många väl avvägda och betydelsefulla insatser för det området. Och så vidare, i ett allt snabbare tempo.

3. Stabilisering

2058 var 172 av världens då 224 länder uppköpta av olika finansiella imperier (siffran enligt FN – andra har hävdats att ca 190 av staterna var företagsägda; se t ex Cross, 2059: utan insyn i hemliga avtal och ekonomiska förhållanden är det ibland svårt att avgöra

ett visst lands status).³ Som bekant är balansen mellan Trent, Wilcock, Avigdor, Wedge och de senare tillkomna Sonyki, Apple och BCG ungefär jämn. Bland de icke inkorporerade stater som har kallats antingen "fria" eller "förslavade" finns framför allt folkrika industriländer, som USA, Kina, Japan, Tyskland, Frankrike, Brasilien etc, samt länder med speciella naturtillgångar – Saudiarabien och Norge har t ex sin olja. Det bör dock nämnas att just de länderna redan i början av 2000-talet befann sig "i säng med oljebolagen" (Frith & McDonald, 2047) och att deras status inte är helt entydig. Att den traditionella regeringen i Norge har kvar åtminstone delar av sin reella makt är dock oomtvistat (McDonald, 2049).

Regeln om stor befolkning har många undantag och till exempel England, Ryssland och Egypten, länder där statsfinanserna länge hade varit ansträngda, var bland de första som köptes upp.

Ett speciellt fall är det icke inkorporerade Co-

3 En förnämlig, tillförlitlig och lättnavigerad sida finns på www.sonyki.world.com/incorporation.

lombia, där Cauca-gruppen kring 2020 efterträdde Norte del Valle-kartellen som ledande tillverkare och distributörer av kokain. När kokainet kring 2030 ersattes av syntetiska produkter (t ex *paladar*; se Hacha, 2038) gled Caucas närmare och närmare laglig status och vissa uppgifter (ibid.) talar för att Colombia inofficiellt i hög grad styrs av gruppen. Någon officiell bekräftelse har dock aldrig givits.

Några ord bör sägas om etniska minoriteter. Under tiden kring millennieskiftet hade migrationen mellan länder i allmänhet ökat, och inte minst hade västeuropeiska länder tagit emot flyktingar från Balkan, Afrika och andra platser. Efter inkorporationen beslöt i stort sett alla inkorporerande företag, i samråd med flyktingar och andra immigranter, att återställa befolkningarna till sina hemländer. Anledningarna till detta var dels ökande rasism och konflikter i de nya hemländerna och dels det faktum att de ursprungliga hemländerna nu var inkorporerade och hade stabiliserande och växande ekonomier. Denna enorma operation genomfördes huvudsakligen under åren ca 2050–2060 och fungerade i stort sett friktionsfritt: immigranterna samla-

des i stora läger och flögs sedan hem i imponerande luftbroar. Frågor om hur repatrierandet kunde utföras så snabbt har väckts av kontroversiella skribenter som Elmén (2057), men de ganska övertydliga antydningarna om oegentligheter⁴ bemöttes lätt av Sonyki och andra.

4. Styrelseformer

De inkorporerade länderna styrs formellt av regeringar med representanter både för folket (oftast valda via personval, eftersom politiska partier i hög grad har spelat ut sin roll) och för företagen. En jämförelse mellan olika regeringsformer (Werner, 2057) visar rätt stora variationer, men samtidigt gemensamma drag: vid oenighet är det alltid företagens vilja som drivs igenom. Werner gick så långt att han kallade de folkvalda för "bulvaner", något som förnekades både av svenska och finska politi-

4 Elmén själv använde aldrig ord som "massmord", men när man läser hans bok är det inte svårt att se varifrån vulgärkommentatorerna fick sin inspiration.

ker. Werner sade sig ha bevis för sina påståenden men hann aldrig lägga fram dessa innan han drabbades av den stroke som gjorde honom okontaktbar.⁵

En viktig skillnad i världens geopolitik jämfört med tiden före inkorporationen är att imperier, samvälden etc. förr i hög grad hölls samman av geografiska förhållanden (USA, Sovjetunionen), religioner ("arabvärlden"), språk (stora delar av det brittiska samväldet) osv. I dag är bilden helt annorlunda. Ett par exempel är Sonykis och AOL:s sätt att skaffa sig kontroll över de naturtillgångar företagen behöver för sin tillverkning (nanoelektronik) eller Trents inriktning på turistmål. Sådana saker har inneburit att de "nya imperierna" (Gulch, 2061) är utspridda över stora delar av världen och att de olika företagens nationer på flera kontinenter ligger utspridda som mosaiker av olikfärgade pusselbitar på kartan. För bara femtio år sedan skulle det ha varit mycket svårt att försvara sådana pusselbi-

5 Han vårdas fortfarande på ett av Sonykis välskötta och framgångsrika sjukhus i Mellansverige.

tar, men den snabbt expanderande teknologin för spårning och identifiering av människor har i princip omöjliggjort terrorism⁶ och inga företag har än så länge gett sig in i väpnade konflikter.⁷

Hur ser då världen ut i dag, jämfört med under nationsstaternas tid? På vilket sätt har tillvaron för medborgarna förändrats?

Alla tillgängliga undersökningar är eniga: Inte mycket har förändrats (se t ex Wilson, 2050; McDonald, 2052; Sandberg, 2053). McDonald gick så långt som till att hävda att ”redan under 2000-talets första årtionde styrde företagen genom reklam,

6 Undantag finns; se fotnot 1 ovan. Men de är mycket sällsynta. Ett skäl till detta är förstås de hårda straff som har införts i de allra flesta inkorporerade länder och som gäller inte bara angrepp på människor utan även attacker mot infrastruktur eller andra ekonomiska värden, samt även försök till uppvigling eller det som brukar kallas ogrundad samhällskritik. 2037 blev Danmark det sista nordiska landet som återinförde dödsstraff och efter en våg av avrättningar (ca 580 hängningar enligt Weisz, 2040) upphörde alla protester mot de nya lagarna.

7 Förutom via privatstyrkor; se fotnot 2 ovan. Företagen är dock ingalunda tandlösa; Norberg (2053) visar hur Bofors-koncernens omsättning stadigt har ökat sedan Sverige köptes upp av Sonyki. Norberg talar om en ny terrorbalans, en situation där alla företag/länder är så väl beväpnade att en konflikt skulle innebära enorma avbräck (skador på infrastruktur, etc.) för bägge parter, och styrkornas användningsområde är förstås huvudsakligen internt, dvs. inom det aktuella landet.

kontokort, låneregler och räntor etc. i mycket hög grad över genomsnittliga medborgares liv” (McDonald 2052, sid 178, min översättning). Sandberg följde upp den tanken och menade att inkorporationen, åtminstone i de nordiska länderna, ledde till en sanering av t ex lånemarknader och kontokortshandel som ”räddade många ekonomier” (Sandberg 2053, sid 58-59). De lägre löner som Sandberg anser sig påvisa (sid 82 ff.) stämmer åtminstone i Sverige inte överens med Sonykis siffror och efter en kort debatt om forskningsetik avskedades Sandberg från Sonyki Sweden/Luleå tekniska universitet.

Naturligtvis är det landets ägare som har den högsta makten, till exempel i straffrättsliga frågor. Kanske är det den saken som har lett till diverse lösa rykten om tortyr och andra obehagliga bestraffningar. Några egentliga belägg finns dock inte.

5. Min familj: ett typfall

Jag kommer i det följande att ta upp mina egna, naturligtvis begränsade, iakttagelser rörande ekono-

misk och allmän situation för en nordsvensk familj.

Min far är 53 år gammal när jag skriver detta. Han arbetar som prospektare åt Sonyki: konkret är hans arbete att söka genom Norrbottens inland efter mineraler (sulfider och halider) som används i nanoelektronik.⁸ Min mor är 51 år gammal och arbetar som sjuksköterska. Min fars lön är nästan dubbelt så hög som min mors. Båda två har ore-gelbundna och ibland krävande arbetstider, men de har lyckats ge sina två barn (jag är 22 och min sys-ter 19 år gammal) förhållandevis goda materiella förhållanden: vi växte upp med holoprojektor, el-bil, egna cyklar osv. Under vår uppväxt har familjen gjort två resor till södra Sverige och en till Norge (Bodø). Vi betraktar oss som medelklass och både min syster och jag hoppas kunna doktorera och ar-beta åt Sonyki på ett kanske mer givande och lö-nande sätt än vår far.

Vår mor är tyvärr mycket sliten av sitt arbe-te. Hon har ansökt om förtidspension och arbets-skadeersättning men sjukhusets utredare hävdar att

8 Med hjälp av detektorer av olika slag, samt en soldriven Yamaha-autogiro.

hon inte har följt reglerna tillräckligt noggrant (vad gäller tunga lyft, etc.) och har preliminärt rekommenderat avslag. Vår mor har emellertid vänt sig till Sonykis försäkringsbolag och vi har gott hopp om att hennes ansökan ska gå igenom. Om inte, så måste antingen jag eller min syster sluta studera och själva gå in i sjuk- eller åldringsvård, vilket inte känns särskilt lockande. Min syster säger sig dock ha fått ett erbjudande om att bli företagsvärdinna och ser inte den tanken som omöjlig, även om den innebär en hel del nattarbete och visst fysiskt obehag i form av könssjukdomar med mera.

Som flera forskare har visat (t ex Lindberg, 2044; Andersson & Afsahi, 2040) är min familjs situation klart underlägsen den standard som en medelklassfamilj av motsvarande storlek och med motsvarande yrken kunde förvänta sig i början av 2000-talet. Men som man också vet (Sjödin, 2035 och 2040) är sådana jämförelser inte helt rättvisa. Standarden sjönk redan något decennium efter millennieskiftet, beroende på bristande naturtillgångar (Frith, 2032), problem med terrorism (al-Awlaki, 2049) och så vidare. Projekterade kurvor för levnadsstandard i

västeuropeiska länder (Sjödin, 2040, liksom Sonykis officiella statistik – vilken ju numera är vara klart överlägsen statliga beräkningar) tyder på att en genomsnittlig svensk familj skulle ha haft det mellan 15 och 25% sämre, ekonomiskt sett, om inkorporation i allmänhet aldrig hade ägt rum – och möjligen över 30% sämre⁹ om Sverige inte hade följt med när resten av Norden inkorporerades.¹⁰

6. *Framtidsförhoppningar*

Sådana resonemang måste förstås förbli hypotetiska. Men jag upplever att den allmänna känslan i min generation är en kombination av lycka över att bo i ett så pass rikt land som Sverige, och en förhoppning om att själv kunna nå högre än sina föräldrar. Exemplet med Timo Laine, den finske låt-

9 Under 2040-talet förekom rykten om att Sjödin m.fl. inte var helt ärliga i sin statistik – att de avsiktligt bortsåg från det så kallade ”roffandet” från storföretag – men efter Sonykis inkorporation av Sverige tystnade sådana röster snart.

10 Här måste jag göra det vanliga tillägget: ”i den grad man nu kan säga att Norge verkligen har inkorporerats” (se ovan, sid 4).

skrivaren som upptäcktes av Wedge 2059, som efter ett par år hade fått med låtar på fyra av Wedges album och som nu räknas bland de tio rikaste finska medborgarna, nämns ofta av ungdomar, liksom andra karriärvägar – det värdinneskap som intresserar min egen syster; roller i holofilmer; idrottsprestationer och så vidare. På så sätt gör de rikaste de mindre lyckligt lottade en stor tjänst, genom att fungera som förebilder och inspiratörer.

Medverkan i reklam kan ofta vara en språngbräda till framgång. Den saken gäller även nationer: numera är ju marknadsföring en viktig del av varje lands budget.¹¹ Ett exempel på den saken är att alla texter – skönlitterära, journalistiska och även vetenskapliga – måste innehålla reklam, som inte på något sätt får markeras eller layoutmässigt skilja sig från resten av innehållet. Reklamen bör också vara formulerad så omärkligt som möjligt och i högsta möjliga grad ”stödja det inkorporerande företaget”. Ett elegant exempel på detta är Sonyki Swe-

11 Som en motprestation till de insatser det ägande företaget gör för landet (jag ber om ursäkt för att jag tar upp den självklarheten!).

dens nättidning *New Swedish Flesh*. Den skildrar svensk natur och svensk ungdom¹² på ett sätt som har gjort vårt land mycket omtalat utomlands, samt i förlängningen skapat många arbeten i turism- och vård/värdinnebranscherna, och även för testpiloter i olika medicinska och CBRN-sammanhang.¹³

7. Slutord

Kursen *Nutidshistoria* har varit givande, inte minst tack vare insatserna från Sonykis kunniga och hjälpsamma medarbetare, och jag känner att jag nu har mer kontroll över det yrkesliv som snart öppnar sig för mig. Det känns skönt att veta att vår planet är på rätt väg efter kriserna under seklets

12 Även "utisar" eller uteliggare, de missanpassade som lever i primitiva läger och livnär sig på avfall och (olagligt) fångade djur, får möjlighet att delta i tidskriften, liksom i dess holovariant: *Sexy Sweden* är ett icke barntillåtet men mycket populärt program runt om i världen.

13 CBRN, sammanfattande term för kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära verktyg vid krigföring. Ordet "testpiloter" infördes vid den sjunde revideringen av Helsingforsdeklarationen (2056; deklarationen skrevs ursprungligen 1964), eftersom Sonyki, Trent och BCG ansåg att begreppet "försöksperson" var olämpligt och skapade negativa associationer.

första hälft. Jag ser fram emot att göra mitt. De skeptiska röster jag hörde när jag var yngre har försvunnit och inte ens mina föräldrar mumlar längre tyst. Inkorporationen är här för att stanna. Jag avslutar därför genom att parafrasera en sentens från den amerikanske presidenten John F. Kennedy (1917–1963):

Fråga inte vad Sonyki kan göra för dig. Fråga vad du kan göra för Sonyki.

REFERENSLISTA

AFSAHI, LEILI & ANDERSSON, OLLE (2040): *Demokratins aska eller inkorporationens eld?* DOKTORSAVHANDLING. WWW.

SONYKISWEDEN.SE/UU.PAPERS/AFSAHIANDERSSON.

AL-AWLAKI, SAEED (2049): *The Death of Terror.*

OXFORD: OXFORD UNIVERSITY PRESS.

DEFTER, MILDRED (2045): "PRINCES OF FINANCE".

ARTIKEL I *British Journal of Financial Studies*, XI(3), 205–214 (WWW.SONYKICAMBRIDGE.GB/BJOFS/XI3/DEFTER).

ELMÉN, PATRIC (2057): *Den sista resan? Om*

"repatrieringen" av nysvenskar under 2050-talet.

STOCKHOLM: EGET FÖRLAG (EJ I TRYCK).

FRITH, FRITZ & MCDONALD, LEONARD (2047): *Big Oil, Bigger Money. A Study of Corporate Practices*. SAN FRANCISCO: RE/SEARCH II PUBLICATIONS (EJ I TRYCK).

FRITH, FRITZ (2032): *The Nightmare Behind the Dream. Surviving After Peak Oil*. SAN FRANCISCO: RE/SEARCH II PUBLICATIONS (EJ I TRYCK).

GULCH, GRETA (2061): *De välvilliga imperierna. Geopolitiken efter 2050*. DOKTORSAVHANDLING. WWW.SONYKISWEDEN.SE/SU.PAPERS/GULCH2061A.

HACHA, HERNÁN (2038): *Härskarnas fall. Om droglorderna i Sydamerika efter år 2030*. LIC. UPPSALA: UPPSALA UNIVERSITET.

HANLEY, SANDY (2042): *Costa Rica at the Crossroads. New Hope or Despair After Virgin Incorporation*. WWW.VIRGIN.COM/BERKELEYUNIVERSITY/PAPERS/HANLEY2042.

LINDBERG, ADAM (2044): *Inkorporation till döds. Sanningen om Michael Trent*. STOCKHOLM: PROTEST FÖRLAG (EJ I TRYCK).

MCDONALD, LEONARD (2049): *Oil and Opposition in Oslo. A Study of Norwegian Government 2000–2048*. OSLO: OSLO FREE PRESS (EJ I TRYCK).

MCDONALD, LEONARD (2052): *Commercial Paradise. Happiness in a Jingle World*. WWW.MICROSOFT.COM/UCSD/PUBLICATIONS/LEONARDMCDONALD2052.

NORBERG, ERIK (2053): *Nuke’Em Till They Glow, Then Shoot’Em In the Dark: Bofors – A Swedish Success Story*. STOCKHOLM: NYA PROTEST FÖRLAG (EJ I TRYCK).

SANDBERG, RALF (2053): *Incorporate Salvation: How Credit Card Companies Failed To Topple Europe*. HELSINGFORS: HUPP (HELSINKI UNIVERSITY PRINTED PUBLICATIONS).

SJÖDIN, LARS (2035): *Take Your Plastic And Shove It! Protests From Credit Card Holders In Scandinavia 2025-2035*. WWW.SONYKISWEDEN.SE/SU.PAPERS/DISS/SJODIN2035.

SJÖDIN, LARS (2040): *Close To the Edge: The Untold Crises in the Early 21st Century*. WWW.SONYKISWEDEN.SE/SU.PAPERS/SJODIN2040A.

WEISZ, GADI (2040): *Necessary Deaths*. WWW.SONYKI.DK/CU/PAPERS/WEISZ2040.

WERNER, AGATON (2057): *Bulvanbluffen, eller hur man lurade ett helt folk*. STOCKHOLM: TREDJE PROTEST FÖRLAG (EJ I TRYCK).

WILSON, MIRANDA (2050): *Debt Before Dishonor? The Fall of Traditional Economy*. DISS. WWW.AVIGDOR.COM/HARVARDPRESS/ONLINEPAPERS/DISS/WILSONMIRANDA2050.

WILSON, MIRANDA (2056): *The Big Bankruptcy. Countries in Crisis*. WWW.AVIGDOR.COM/HARVARDPRESS/ONLINEPAPERS/WILSONMIRANDA2056C.

Heikki Koponen

Siemen itää!

Vuonna 2120 maamme suurin sähköinen päivälehti teki arvion henkilöistä, jotka olivat vaikuttaneet eniten Suomen historiaan, kulttuuriin ja kansainväliseen asemaan. Listoilla oli tunnettuja muinaisia sotilasjohtajia, valtionpäämiehiä, suuryrityksien johtajia sekä taiteilijoita. Ajallinen perspektiivi vääristää toki asioiden merkityksiä, joten monet nimet olivat lähimenneisyydestä. Yllättävää kuitenkin oli, että listan kärkeen oli merkitty henkilö 2000-luvun alusta. Kuka hän oikein oli? Mitä hän oli tehnyt päästäkseen vaikuttamaan noin merkittävästi maamme kehitykseen? Oliko hän presidentti? Diktaattori? Avaruustutkija? Kuulantyöntäjä? Taiteilija? Ei sinne päinkään, hän oli rekkakuski Juhani Lumme.

Juhani Eino Lumme syntyi Pieksämäellä 1971 ja kuoli Kuopiossa 2043. Hän toimi pitkälti koko työuransa rekka-auton kuljettajana yrityksessä nimeltä Kiisken veto. Lumme oli kahdesti naimisissa ja hänellä oli kolme lasta. Elämä oli päällepäin varsin tavanomaista, leppoisa ja mukavaa. Yksi erikoinen harrastus hänellä kuitenkin oli.

Lumme oli pienestä pitäen ollut kiinnostunut kasveista. Hän alkoi kerätä omaa kasviotaan varmaan jo vaippoihinsa, ja ennen kouluikää Juhani oli kolunnut kotipaikkansa niityt, suot, kalliot, lumpareet, hetteiköt ja pirunpellot kasvikoelmaa kooten. Hänellä oli titaanisen vahva keräilyvietti ja siksi iän karttuessa Lumme alkoi tehdä keräilymatkoja yhä pakkomielteisemmin. Ahvenanmaan rauhoitettuihin miehenkämmekekäkasvustoihin oli yön hämyssä tullut aukkoja, Kuusamon rotkolaaksoissa tunturiarhot ja pohjanailakit päätyivät prässin alle. Nauvossa läheisen laidunniityn lehmät pillastuivat, kun Juhani räähkyi riemunkiljahduksia löydettyään ensimmäiset pikkunoidanlukot. Linnen tutkimusmatkat olivat seuramatkoja verrattuna Juhanin hamstraussessioihin. Kahdeksantoista-

vuotiaana miehellä oli kasvikokoelma, joka veti ver-
toja jo luonnontieteellisten museoiden arkistoille.

Ammattikoulun ja armeijan jälkeen Juhani päätyi ajamaan rekkaa. Ammatti sopi Juhanin harrastukseen erinomaisesti, sillä ajotaipaleiden tauot käytettiin hyväksi kasvien kartoitukseen. Työ vei miestä eri puolille Suomea, ja kolmekymppisenä Juhanilla oli kerättyinä kutakuinkin kaikki Suomessa esiintyvät, siihen mennessä löydetyt lajit. Viimeisen tunnetun lajin saaminen oli miehelle herkkä hetki. Hän oli tarkoituksella jättänyt taarnan viimeiseksi. Lämpimänä heinäkuun yönä Juhani hii-
pi kyseisen kasvin ainoalle manner-Suomen esiin-
tymälle Joroisiin. Siellä hän otti esiin puukon, kat-
kaisi itselleen näytteen, avasi shamppanjapullon ja
lyhistyi rannalle itkemään.

Kokoelman saaminen täydelliseksi lamaannutti Juhanin kasviharrastuksen muutamaksi vuodeksi. Korkein huippu oli saavutettu, mihin enää jatkaa? Voikukkien suvun apomiktiset määrittelyn yrityk-
set eivät häntä kiinnostaneet. Hänellä ei myöskään
ollut mielenkiintoa levittää keräilyä maamme ul-
kopuolelle.

Vaikka Juhani keräilytoimet olivat mittavat, ne eivät sentään olisi koskaan tehneet häntä kuuluisaksi. Mutta kävellessään kesäkuussa 2003 Pun-kaharjulla metsäntutkimuslaitoksen arboretumissa Juhani sai historiallisen idean. Hän kulki kaukana merkityltä polulta ja havaitsi monien ulkomaisten puulajien levinneen sinne siementen kulkeuduttua varsin kauas puistoa ympäröivään metsään. Kuinka hyvin puut ja pensaat leviäisivät jos siemeniä alkaisi ripotella kilokaupalla eri puolille Suomea? Maailma oli pullollaan myös mitä mielenkiintoisimpia kukkivia kasveja, jotka varmasti pärjäisivät Suomen oloissa. Pohjois-Amerikan flora! Etelä-Amerikan Tulimaan lajisto! Himalajan kylmillä alueilla elävät kasvit! Etelä-Afrikan fynboksen omituiset veijarit! Ooh! Ajatus oli pökerryttävän upea. Tuona hetkenä Juhani päätti laajentaa Suomen kasvilajistoa muutamilla tulokkailla...

Seuraavien vuosikymmenten ajan Lumpeen perhe sai tottua isän tutkimusmatkoihin ympäri maailmaa. Ensimmäiset vuodet Juhani vieraili Kanan havumetsävyöhykkeellä ja keräili laatikko-kaupalla eri kasvien siemeniä. Mukaan Suomeen

lähti melkoinen kavalkadi lajistoa: douglas- ja engelmänninkuusi, jättituija, kontortamänty, lännenhemlocki, lännenpihta, paperikoivu... Mahdoton rohuaminen oli käynyt myös kenttäkerroksessa. Paikallisten lintujen ja karhujen kanssa kilpaa siemeniä ja marjoja kerännyt Juhani talletti aarteensa huolella ja lähetti konttikaupalla tuliaisia menemään Suomeen. Tulli ei onneksi tutkinut lähe-
tyksiä.

Suomessa hän alkoi levittää siemeniä. Työajojen mukana Kajaanin seudun metsät saivat aimo annoksen uusia tulokkaita. Vaasan rannikkoalueiden linnut olivat ihmeissään uusien rehottavien valkolumimarjapöheikköjen kanssa. Suomenselän aarniometsien kätköihin alkoi kasvaa terhakka hemlockitaimisto. Kuopiossa Puijontorniin nousi mies, joka naureskellen heitti tuuleen säkeittäin Amerikan heinälajien siemeniä. ”Levitkää pikkuiset, kasvattakaa juuret syvälle uuteen mantereeseen!” raikui hurmioitunut huuto. Juhanilla alkoi olla pienoinen jumalakompleksi.

Matkat jatkuivat vuosien saatossa ympäri maapallon. Kiinan vuoristoseudulta löytyi hirmuisen

terhakkaita levittäytyjiä. Uuden-Seelannin lajisto teki ikävät temput eikä liiemmin Suomen ilmastosta välittänyt, tai lienevätkö syynä päinvastaiset vuodenajat. Siperian lajistoa Juhani joutui keräämään pariin otteeseen, sillä ensimmäisen reissun siemenistä hän jäi kiinni rajalla ja ne takavarikoitiin. Se oli harmittava takaisku, mutta sellaisiin oli sopeuduttava.

Matkoilta ei lähtenyt pelkästään kasvilajeja, sillä Juhani laajensi tuontivalikoimaansa myös hyönteisiin. Monet kasvilajit olivat levinneet niin tehokkaasti, että ne pystyisivät pitämään yllä myös hyönteisfaunaa. Niinpä perhostenkeräilijöiden kokouksessa ihmeteltiin kuumeisesti kiinalaisen yökköslajin, amerikkalaisen koisaperhosen ja chileläisen mittarin invaasioita Pälkäneelle.

Uusien lajien leviäminen huomattiin laajemminkin toki vuosikymmenien kuluessa. Lehdistössä biologit kinastelivat, mistä tällainen lukuisten lajien yhtäkkinen ilmestyminen saattoi johtua. Syitä haettiin ilmaston lämpenemisestä (joka olikin hieman auttanut asiaa), muuttolintujen kaukokannosta, turistien vaelluskenkien kautta tapahtuvasta leviämi-

sestä. Vaan eipä kukaan arvannut että tapahtumaketjun takana oli kuopiolaisella rekalla pyyhältävä Juhani Lumme.

Juhani levitti elämänsä aikana pienokaisiaan häkellyttävän runsaasti. Monet lajeista eivät soveltuneet Suomen ilmastoon tai maaperään. Silti yllättävän monet lajit alkoivat lisääntyä luontaisesti, ja kokemuksista viisastuneena Juhani suosi näitä sukuja.

Ikäännyttyään Juhani ei enää kokenut uusia siementenkeruumatkoja tarpeelliseksi vaan keskittyi kiertelemään maatamme ihailemassa aikaansaannoksiaan. Erityisen ylpeä hän oli Ylläksen alueelle levinneestä valtavasta vuoristoraparperikasvustosta ja Lappeenrannan alueelle levinneistä japanilaisista lajeista, jotka olivat monin paikoin syrjäyttämässä suomalaista lajistoa ja vieläpä laukkaamassa itäänpäin!

Juhani ei halunnut jäädä tuntemattomaksi teentekijäksi, joten hän kirjoitti aikaansaannoksestaan kirjan, joka julkaistiin vasta hänen kuolemansa jälkeen. Toimintansa motiiviksi hän mainitsi kirjassa yksinkertaisesti halun saada Suomeen uusia lajeja. Hän selosti seikkaperäisesti toimintaansa

ja lajikokeiluiden tuloksia. Kirjan julkaisu oli tava-
ton pommi tiedemaailmassa. Yleinen mielipide oli
raivoa tihkuvaa manailua siitä, miten välinpitämät-
tömästi Juhani oli suhtautunut Suomen alkuperäi-
seen lajistoon. Kirjan ilmestymisen jälkeen tehdyis-
sä tutkimuksissa todettiin Juhanin tuoneen maa-
hamme yli 500 kasvilajia, jotka pitivät yllä vahvaa
kantaa. Myös hyönteisiä todettiin levinneen ainakin
kolmekymmentä lajia. Jotkut hyönteisistä pystyivät
käyttämään ravinnokseen myös suomalaisia kasvi-
lajeja, ja tämä edesauttoi niiden lajien leviämistä.

Juhani Lumpeen kuva koristi siis vuoden 2120
lehden artikkelia. Siinä oli mies, joka yksityishen-
kilönä oli onnistunut eniten muuttamaan Suomea.
Valitettavasti.

Ville Lindgren

Rakastan sinua, lisääine E1609

Kukapa meistä ei silloin tällöin sortuisi pika- ja valmisruokiin? Tekee mieli jotain helppoa ja nopeaa, eikä oikein itse jaksaisi laittaa mitään. Tiedämme, että se on epäterveellistä, mutta vasta viime aikoina olemme alkaneet ymmärtää, kuinka monin eri tavoin ja miten julkeasti.

Markku ei halua esiintyä tässä jutussa omalla nimellään. Hän voisi olla kuka tahansa meistä, aivan tavallinen suomalainen.

Markku on juuri päässyt avohoitoon. Noin puolitoista vuotta sitten hän pahoinpiteli aviopuolisonsa lähes hengiltä. Oikeudenkäynnissä Markun katsottiin olleen syyntakeeton teon hetkellä, ja hän vietti

vuoden psykiatrisella hoitolaitoksella. Hyvin harva osasi silloin kiinnittää huomiota hänen tapaukseen-
sa. Vasta hiljattain, kun Markun kaltaisia tapauksia on alkanut nousta esiin yhä enemmän, kuoren alta on alkanut paljastua mittava salaisuuksien vyyhti.

Viettelys

Markun tarina alkoi keväällä kaksi vuotta sitten. Hän sanoo, ettei muista tarkkaa ajankohtaa, jolloin hän tunsi ensi kerran oireet. Sen hän kuitenkin muistaa, että parin vuoden takaiseen elämänvaiheeseen liittyi usein hallitsematonta ruoan nauttimista. Hän söi itsensä turvoksiin ja pahoinvoivaksi lähes päivittäin, peseytyi vain harvoin ja käytti rahojaan holtittomasti. Valtaosa päivittäisestä budjetista kului pika- ja valmisruokiin.

Samaan aikaan amerikkalainen elintarvikevalmistaja Bizar Nutrition Industries (BNI) lanseerasi täysin uudenlaiseen ainesosakoostumukseen perustuvan valmisaterioiden tuoteperheen nimeltä Granedo. BNI:n uudessa valmisateriassa oikea liha

oli korvattu kokonaan keinolihalla, mikä teki siitä houkuttelevan vaihtoehdon myös kasvissyöjille. Ateriasta tulikin välittömästi hyvin suosittu. Maailmanlaajuisen ja erittäin tehokkaan logistiikka-ketjunsä ansiosta BNI kykeni painamaan uutuustuotteensa hinnan varsin alhaiseksi.

Granedo-valmisruokien menestyksen salaisuus ei kuitenkaan ollut keinolihassa, vaan BNI:n käyttämässä suolankorvikkeessa, yrityksen itse kehittämässä holograanissa, joka aterian ainesosaluettelossa merkittiin koodilla E1609.

– Siihen jäi äkkiä koukuun. Granedoissa maku oli huomattavasti täyteläisempi kuin muissa saman hintaluokan valmisaterioissa. Sanon nyt, että ”oli”, sillä sitä myrkkyä en enää suuhuni tunge, Markku sanoo.

– Olin lihonut aika tavalla ja vietin paljon aikaa-ni verkossa, sillä – uskokaa tai älkää – kaikki se aineisto tuntui puhuttelevan minua. Minun oli vaikea nousta ylös nojatuolistani, ymmärsin sen, ja kuitenkin en halunnut tehdä mitään asian korjaamiseksi. Nautin itsekkyydestä, mutta samalla kärsin vakavista itsetunto-ongelmista. Viimein vaimoni kyllästyi

katsomaan minua siinä tilassa, tuli luokseni silmät
kyynelissä ja tarjosi apua. Silloin halusin vain lyödä
ja tuhota, Markku kertoo ja hautaa kasvonsa käm-
meniinsä.

Pyhä kolmiyhteys

Viime aikoina on tullut esiin yhä useampia ta-
pauksia, joissa on havaittu holograanin voimistavan
nauttijansa negatiivisia tuntemuksia, kuten vihaa,
turhautumista tai itsetuhoisuutta. Holograani elin-
tarvikkeessa on kuitenkin vasta jäävuoren huippu.

Holograani vaatii aktivoituakseen voimakkai-
ta ulkoisia ärsyksiä. Näitä voivat olla esimerkik-
si erilaiset tosielämän kriisitilanteet, mutta myös
virtuaalitodellisuuden tapahtumat tai vaikkapa
videokuvalähetykset verkossa. Mistä pääsemmekin
BNI:n omistajien varsinaiseen tulonlähteeseen.

BNI:n omistavat amerikkalainen miljardööri An-
dreas Bizar ja Bizarin perheen veroparatiisiin rekis-
teröity säätiö, AJFA Foundation. BNI puolestaan
omistaa amerikkalaisen lääkejätti Pharm & Futu-

rin. Tätä BNI ei ole edes yrittänyt salata, mutta eipä se sitä juuri mainostakaan. Sen sijaan kytkös, jonka BNI on jo vuosia salannut, on yhteys belgialaiseen ohjelmistotalo Dendermondeen. Dendermonden pääomistaja ja hallituksen puheenjohtaja Ricard Laurent istuu Pharm & Futurin hallituksessa. Pharm & Futur taas on Dendermonden toiseksi suurin omistaja. Muilla Dendermonden omistajilla ei ole hallituspaikkaa.

Näiden kolmen yrityksen keskinäinen toimintajatus on petollisen nerokas.

Tosielämän ärsykkeiden tehoon on hankala vaikuttaa, mutta sen sijaan mitä tahansa verkossa välitettävää liikkuvaa kuvaa voidaan tehostaa ohjelmallisin keinoin. Tässä kohdin Dendermonde astuu kuvaan. Sen asiakkaisiin lukeutuvat monet maailmanlaajuisia ja paikallisia lähetyksiä tuottavat televisiokanavat.

Kun esimerkiksi seuraamme verkosta DCC:n uutislähetystä, uutisankkurin viereen on sijoitettu erinäisiä infolaatikoita, jotka täydentävät uutispuhetta. Dendermonden ohjelmisto-osaamisen ansiosta infolaatikossa on tarkasti juuri sellaista sisältöä, joka

puhuttelee kulloistakin katsojaa. Dendermonde lukee koneestasi IP-osoitteesi, sosiaalisista medioista ja verkostopalveluista profilisi, ja kuin kuorrutteesi kauppaketjujen tiedot siitä, mitä ostoja etkorteillesi on rekisteröity.

Uutisten päälle liimattujen tekstien lisäksi Dendermonde generoi myös kommenttirihmoja, jotka listautuvat lähetetyn videokuvan alle. Ja ikävä kyllä jokainen, joka osallistuu verkossa kirjoitettuihin keskusteluihin tai edes jollain tavalla kommentoi tiedotusvälineiden tai blogien julkaisuja, auttaa Dendermondea tuottamaan automatisoituja kommenttirihmoja. Vai voimmeko olla varmoja siitä, että esimerkiksi nimimerkin ”Zayan78” kommentit ovat juuri hänen omiaan eivätkä yhdistelmiä useista eri lähteistä? Emmehän useinkaan tunne ihmisiä nimimerkkien takana.

Jos useampi henkilö katsoisi nyt verkosta samaa uutislähetystä, hyvin todennäköisesti kukin näkisi sen ympärillä toisistaan poikkeavaa sisältöä. Ja jos katsoja olisi mieltynyt Granedo-pikaruokiin ja juuri nauttinut useita annoksia vaikkapa viimeisen viiden päivän aikana, hän haluaisi luultavimmin purkaa

patoutuneita tuntemuksiaan täsmälleen siten, kuin hänelle suunnatut viestit kehottavat.

Kokeilin mekanismia BNI:ltä viime keväänä irtisanoutuneen tuotannonsuunnittelijan Jonathan Greyn kanssa. Testin tulokset jättivät pelottavan olon: samanaikaisesti katsomamme uutisreportaasit Lähi-idässä tapahtuneista selkkauksista olivat identtiset, mutta reportaasin ympärille tehty lisäykset eivät. Jonathan Greyn koneella automatisoidut kommentit kehottivat häntä saattamaan Persianlahden tehtävänsä loppuun. Omalle koneelleni tulleet viestit solvasivat minua itsekkyydestä väittäen, etten ollut osallistunut riittävästi alueen jälleenrakennusta tukeviin hyväntekeväisyyskampanjoihin.

Grey todellakin palveli jonkin aikaa Persianlahdella huoltojoukkojen kersanttina. Enkä minä koskaan osta tuotteita, joiden tuotosta luvataan sentti tai pari milloin mihinkin hyväntekeväisyyskohteeseen; se on mielestäni yrityksille puoli-ilmaista kilven kiillotusta.

– BNI:n johto ajoi säälimättä tuoteohjelmansa tuotantoon. Osa meistä tiesi sen yksityiskohdista jo

ennen kuin tuotanto alkoi, mutta vasta, kun saimme johdolta tarkan toimintaohjeistuksen ja tuotteiden spesifikaatiot, kaikki työntekijät velvoitettiin allekirjoittamaan salassapitosopimus irtisanomisen uhalla, Grey kertoo.

– Kun sitten kysyin lisätietoa siitä, miksi tämä salaperäisyys ja uhkailu, sain vastaukseksi vain, että jollei miellytä olla mukana rakentamassa yrityksen menestystä, voi saman tien tyhjentää työpisteensä ja poistua. Todellisuudessa tiesin jo silloin, että yritys oli ryhtymässä ennennäkemättömän häikäilemättömään markkinointiin, joka ei millään muotoa kestäisi päivänvaloa. Päätin välittömästi irtisanoutua yrityksen palveluksesta; minusta he eivät saisi rikoskumppania.

Kaikkeen on olemassa lääke

BNI:ltä vuotaneen sisäisen testiraportin mukaan holograani sitoutuu nauttijansa emotioita ja tunteita sääteleviin keskuksiin sekä aisteja, havaintoja ja kognitiivisia toimintoja koordinoivaan aivo-

kuoreen. Holograani yliterävöittää aistit: todellisuudesta tulee entistä todellisempaa, jopa niin, että laboratorio-oloissa testikäyttäjillä havaittiin eläinmaailmasta tuttuja kykyjä vastaanottaa kanssaihmisistä purkautuvia heikkoja sähköimpulsseja. Kun koehenkilön ympärille sijoitetut ihmiset yhdessä *ajattelivat* jotain negatiivista tai vähättelevää koehenkilöön liittyen – esimerkiksi tämän ulkonäöstä, luonteesta tai asenteesta – koehenkilön vastaavat negatiiviset tuntemukset omasta itsestä vahvistuivat samanaikaisesti.

Kuten sanottu, BNI:n toimintaan liittyy läheisesti myös lääkeyhtiö Pharm & Futur. Ei ole vaikea arvata, minkä valmistajan tabletteja Markku on viime kuukausien ajan syönyt.

– Kun hoitoni aloitettiin, parikin eri lääkäriä totesi ensin, että oireeni olivat hyvin harvinaisia tai jopa sellaisia, joita ei ollut kyetty tarkemmin määrittelemään. Lääkäreiltä puuttui järjestelmä, jolla toisintaa oireiden syntyvaiheita. Minulle määrättiin kuitenkin pian lääkettä nimeltä Ungrane. Se oli kuulemma uusinta uutta Pharm & Futurilta, ja veisi huoleni pois, Markku sanoo.

Jonathan Grey nyökyttelee tästä kuullessaan ja toteaa, että valitettavasti Markun kertomus kuulostaa tutulta. Grey varoittaa mahdollisuudesta, että tämä kaikki on vasta alkusoittoa. Mitä jos BNI päättää laajentaa holograanin käyttöä muissa tuotteissaan? Vai kannattaisiko ennemmin lisensoida sitä muille elintarvikevalmistajille? Suolan voi korvata niin monessa ruoassa.

– Ennen Granedo-tuotannon käynnistymistä käytävillä puhuttiin jonkinlaisesta Ungranen esiasteesta. Jostain vitsistä se varmaan lähti. Leikiteltiin ajatuksella, että tässä olisi jollekin hyvä tilaisuus tehdä lääkkeelle vastalääke. Vielä silloin minulla ei ollut aavistustakaan BNI:n ja Pharm & Futurin välisestä yhteydestä. Kuinka sairaan todelliseksi se vitsi osoittautuikaan. Ensin jakelemme ihmisille – kenelle tahansa, myös lapsille ja vanhuksille – myrkyä, joka aiheuttaa vaikeita mielenterveydellisiä ongelmia. Sitten myymme heidän ongelmiinsa ratkaisun kovalla rahalla, Jonathan Grey sanoo päättään pudistellen.

Virallisesti ongelmaa ei ole

Saara Kallionotko on Suomen tunnetuimpia psykiatrian erikoislääkäreitä. Hän auttaa päivittäin Markun kaltaisia ihmisiä. Kaksikymmentä vuotta kestäneen uransa aikana hän on törmännyt jo lähes kaikkeen mahdolliseen, mitä tulee mielenterveysongelmiin ja traumaattisiin kriiseihin. Markun tilanne on kuitenkin hänelle pohjimmiltaan aiemmin tuntematon.

– Television, elokuvien ja esimerkiksi pelien vaikutuksesta ihmisen psyykeen on keskusteltu jo usean vuosikymmenen ajan, ja on monia tapauksia, joissa ihmisten väkivaltaisen tai muuten vahingollisen käytöksen on voitu osoittaa johtuvan juuri kyseiselle ihmiselle sopimattomasta, näköä ja kuuloa voimakkaasti stimuloivasta, sähköisellä välineellä välitetystä liikkuvasta kuvasta, Kallionotko sanoo.

– Mutta että olisi olemassa yhtälö, jonka mukaan ihmisen nauttimat elintarvikkeet kumuloisivat tietokoneverkossa välitetyn videosisällön aiheuttamia äärimmäisen väkivallan purkauksia, sitä on vaikea näin yhtäkkiseltään uskoa. Silloin elintarvik-

keet toimisivat eräänlaisina stimulantteina tai huumaina.

Kallionotko osuu naulan kantaan. Englanninkielessä sana ”drug” voi tarkoittaa sekä lääkettä että huumetta, asiayhteydestä riippuen. Milloin sinä viimeksi tarkistit elintarvikkeidesi ja lääkkeidesi ainesosaluettelot? Tiedätkö mitä lyhenteet tarkoittavat ja miten aineet vaikuttavat? Entä ketkä hyötyvät siitä, että syöt niitä?

Jukka Liukkonen

Kaiken kopioiminen on mahdollista

Tällä hetkellä esineiden kopioiminen ei ole kovin helppoa. Ensin esine pitää purkaa osiin. Sitten siitä on tehtävä malli. Tämän jälkeen pitää hankkia materiaalit. Lopuksi mallien pohjalta voidaan rakentaa yksittäiskappale nauloin, langoin tai liimoin. Mikäli esinettä tahdotaan monistaa suuremmassa mittakaavassa, menee kuvio monimutkaisemmaksi.

Nyky-yhteiskunnassa suuren mittakaavan monistamiseen eli massatuotantoon tarvitaan tehtaita ja tuotantolaitoksia. Esineiden monistaminen vaatii kohtuullisen kokoisia organisaatioita ja paljon työvoimaa. Esineitä ei voi monistaa ilman globaalia logistiikkakoneistoa ja hankintaketjua. Monista-

minen vaatii lisäksi pääomaa, mikä estää useimpia ihmisiä kopioimasta esineitä.

Science fiction -kirjallisuudessa on pitkän aikaa unelmoitu kolmiulotteisten esineiden kopiokoneesta. Koneista, joiden luukusta tulisi ulos käyttäjänsä toiveiden mukainen esine ja käyttäjän tarvitsi vain päättää mitä tahtoo. Tätä pidetään yleisesti mahdolltomana toteuttaa. Tylsän todellisuuden ja utopian välimaastossa on jo kuitenkin muutamia tämän kaltaisia laitteita.

Suunnittelumaailmassa on jonkin aikaa ollut käytössä erilaisia työkaluja prototyyppien valmistamiseen. Tällaisia työkaluja ovat esimerkiksi jyrsimet, laserleikkurit ja prototyyppien 3D-tulostimet. Suuren kokonsa ja hintansa vuoksi ne eivät kuitenkaan ole aiemmin levinneet laajempaan käyttöön. Viime aikoina avoimen lähdekoodin ideologian ansiosta markkinoille on alkanut ilmaantua halpoja esinetulostimia. 3D-tulostimet eivät ole enää vain varakkaiden yritysten suunnitteluosastojen etuoikeus. Nykyään melkeinpä kuka tahansa voi hankkia sellaisen kotiinsa, kunhan vain tietää mistä etsiä.

Esineitä tulostavat laitteet ovat toistaiseksi vielä karuja ja alkeellisia. Ne ovat hitaita kuin laiskiaiset ja voivat tuottaa vain hyvin pieniä esineitä. Esinetulostinten laatu on parhaimmassakin tapauksessa karkeaa. Niillä ei voi edes tuottaa sileää pintaa, ja ainoa käyttökelpoinen raaka-aine on muovi. Tulostimilla ei voi valmistaa pehmeitä tai syötäviä esineitä. Mutta olennaista on, että näitä laitteita alkaa olla yhä useammassa paikassa.

Esinekopioikone vaatii aina jotakin kopioitavaa, esimerkiksi alkuperäistä esinettä, lähdemateriaalia tai tiedostoa. Koska vielä ei ole mahdollista lukea ajatuksia tai muuttaa mielikuvituksen tuotteita tietokonetiedostoiksi, on mallit työstettävä toisella tavoin. Useimmiten ne luodaan suunnitteluohjelmilla. Tietokonetiedostoon tallennettua esineen virtuaalista mallia voidaan suunnittelun jälkeen jakaa lopputtomiin ja monistaa rajattomasti esineiksi 3D-tulostimella missä tahansa päin maailmaa.

Vaikka esineen 3D-tulostamisen lopputulos voi olla karkea, vapauttaa se kuitenkin sekä suunnittelijan että tulostajan monista perinteisistä esineiden monistamisen ongelmista. Enää tarvitaan

vain raaka-ainetta ja tiedostoja. Omatoiminen monistaminen poistaa välistä suuret organisaatiot, massiiviset logistiikkaketjut ja tuotannollisen työvoimatarpeen. Se myös vapauttaa tulostajan tekemään haluamiansa muutoksia esineeseen. Tämä ei ole mahdollista massatuotannossa, jossa tarjottu tuote on joko otettava tai jätettävä sellaisenaan eikä esineen muuttaminen tule kuuloonkaan.

Siinä missä esineitä ovat aiemmin hallinneet yritysten yksinoikeudet patentti- ja mallisuoja, muuttaa esineiden mallien jakamisen ja 3D-tulostamisen vallankumous ihmisten sosiaalisen käyttäytymisen ja markkinalogiikan pohjan täysin toisenlaiseksi. Uudessa kulttuurissa kuka tahansa voi ladata netistä esineen tulostettavaksi ja vieläpä ilmaiseksi. Enää ei tarvitse kysyä yrityksen lupaa tai odottaa uutta versiota vanhasta tuotteesta. Tavarointa voi parantella itse silloin kun haluaa tai tarvitsee. Enää ei tarvitse odottaa suuren tuotantokoneiston reagoimista tai päätöstä. Jokainen on omien tavaroidensa herä ja voi muokata niitä omien tarpeidensa ja mieltymystensä mukaiseksi.

Tällainen mahdollisuus vapauttaa ihmisiä toimimaan täysin uudella sosiaalisella tavalla. Se tulee muuttamaan myös sitä miten suhtaudumme materiaan ja tavaroihin ylipäänsä. Siinä missä tällä hetkellä kuluttaminen pohjautuu valmiiden esineiden välillä valitsemiseen ja kompromissien tekemiseen, tarjoaa tulevaisuus paljon enemmän valtaa oman elämän esineisiin. Jatkossa ei enää tarvitse tehdä kompromisseja väri- ja valintojen, toimintojen tai näppäinten sijoittelun kanssa. Jokainen voi määrittellä ostamansa tuotteen itse.

Kun ihmisille on annettu mahdollisuus saada sellaisia esineitä kuin he todella haluavat, nousevat myös vaatimukset massatuotettuja tavaroita kohtaan. Tulevaisuudessa voi ehkä valita haluamansa ulkonäön haluamallaan toiminnallisuudella kummastakaan luopumatta. Ja mikäli ei ole tyytyväinen vaihtoehtoihin, voi uusia vaihtoehtoja ja variaatioita luoda mielin määrin. Inhimillinen voimaantumisen luo suuria paineita kasvottomalle teollisuudelle. Vaihtoehtottomat perusmallit jäävät historiaan.

Jo silkka mahdollisuus esineiden kopioimiseen on nykyiselläänkin innostanut ihmisiä luomaan

mitä mielikuvituksellisimpia tulostuskelpoisia tietokonemalleja ja variaatioita esineistä. 3D-tulostimilla on jo kopioitu niin käsirautojen avaimia kuin elektroniikkalaitteiden koteloitakin. Mallit päätyvät nettiin kaikkien ladattavaksi maksutta.

Saatavilla olevien esineiden määrä kasvaa päivittäin. Yhtenä päivänä nettiin ladataan malli jolla voi tulostaa kahvikupin, toisena päivänä joku luo kahvikuppiin sopivan sokeriastian. Pian ilmestyy ladattavaksi ja tulostettavaksi koko astiasto. Esineiden ja mallien jakamisesta tulee aina vain yhteisöllisempää. Ihmiset tahtovat näyttää toisilleen mitä ovat luoneet ja haluavat että myös muut voivat tulostaa heidän tuotoksiansa ympäri maailmaa. Esinemalleja kommentoidaan ja parannellaan. Uudet korjatut ja toimivammat mallit laitetaan edelleen jakoon muiden muokattavaksi.

Myös esinetulostimet kehittyvät koko ajan. Uusia tulostusmateriaaleja kehitellään jatkuvasti. Vaikka tänään voikin tulostaa vain pehmeitä ja kovia muovisia esineitä, on pian tarjolla uusia materiaaleja. Lähivuosien aikana tarjolle ilmestyvät varmas-

ti keraamiset ja metalliset materiaalit. Jo nyt kehitellään ruoan tulostamista. Puun ja muiden luonnollisten aineiden imitaatiot sekä aidosti orgaaniset materiaalit vain odottavat ilmestymistään. Tulostinten tarkkuus ja jäljen monipuolisuus kasvaa. Siinä missä raaka-aineesta tänään voidaan tuottaa vain muovisia laattoja, voivat tulevaisuuden koneet luoda samasta muovista vaikka teddykangasta tai nylonsukkia.

Tulevaisuudessa on luultavasti ihan tavanomaista, ettei ravintolassa odoteta että tilattu ruoka valmistetaan raaka-aineista paikan päällä. Sen sijaan kokki tulostaa aterian tietokoneelta ruokatulostimella. Samalla myös ruokalista laajentuu räjähdysmäisesti. Ihmiset tottuvat siihen että tarjonta on suhteellisen laajaa, joten he osaavat odottaa monia vaihtoehtoja ja ehdotuksia. Ehkäpä tulevaisuudessa ravintolaan voi saapua oma ruoka-annos tai resepti muistitikulla, josta se sitten tulostetaan ja tarjoillaan pöytään. Varmastikin tulevaisuudessa totomme myös siihen, että säätelemme juomiemme makua kosketusnäytöltä makuhermoillemme sopi-

vaksi. Molekyyli gastronomia ja ruokatulostaminen tekevät tämän paitsi mahdolliseksi, myös helpoksi ja taloudelliseksi. Enää ruoan laatu ei ole kiinni kokista vaan yksinomaan reseptistä.

Kaukaisemmassa tulevaisuudessa saatamme unohtaa syövämme tulostettua ruokaa, kun aitoa ja tulostettua salaatinlehteä tai parsakaalia ei enää pysty erottamaan toisistaan ulkonäön tai maun puolesta. Kotiin hankitaan ruokailua varten raaka-ainejauheita, jotka laitetaan kotikokkikoneen sisälle. Kone luo mihin tahansa vuorokauden aikaan halutunlaisen annoksen sekoittamalla vitamiineja, hivenaineita, proteiinia ja hiilihydraattia terveellisessä ja maukkaassa mittasuhteessa. Tulevaisuuden nuoret ihmettelevät hygieniakäsityksiämme, kun 2000-luvun alussa söimme likaisessa mullassa kasvaneita tomaatteja.

Aterioiden valmistuksen virtualisoituminen avaa ruokien reseptit luovuudelle. Ruoka ei tulevaisuudessa näytä samalta kuin nykyään. Eikä sen tarvitsekaan. Annokset voivat olla esteettisesti kiehtovia, ravitsemuksellisesti omalle keholle täsmäsovitettuja sekä samalla myös tekstuuriltaan hulvattomia. Ate-

riatulostamisen ansiosta on mahdollista syödä sellaisia ruokalajeja, jotka eivät vielä ole edes kuviteltavissa. Ja vielä vaivattomasti.

Elektroniikka muuttuu muiden esineiden tavoin. Älykkäitä sähköä johtavia komponentteja voidaan tulostaa kätevästi esineeseen kuin esineeseen. Monistimet pystyvät tuottamaan odottaessa kännyköitä ja muita väkkyroitä. Enää ei tarvitse kävellä kauppaan, kun laitteen voi valmistaa kotona silloin kun sitä tarvitsee. Jos haluaa soittaa, voi SIM-kortin tulostaa operaattorin sivuilta. Enää ei ole mitään tarvetta jonottaa liikkeessä vuoronumeron kanssa.

Samalla elektroniikasta tulee yhä enemmän kaikkialla läsnä olevaa, sillä mihin tahansa esineeseen voidaan lisätä sisään toiminnallisuutta. Jos ei kaikissa, niin hyvin monissa esineissä on tulevaisuudessa jonkinlaista älykkyyttä. Ihmiset odottavat esineiden mukautuvan omalle kehollensa ja käytöksellensä sopiviksi. Sellaiset esineet, jotka ovat vain passiivisesti olemassa, eivät enää herätä yhtä paljon mielenkiintoa.

Siinä vaiheessa kun ruokaa ja elektroniikkaa voidaan tulostaa, on myös muiden esineiden tulostaminen kehittynyt jo hyvin pitkälle. Kotona voi tulostaa vaikka lapselle nallekarhun tai juhlan teemaan sopivat ruokailuvälineet. Vaatteiden tulostaminen on arkea. Nettiin ilmestyy sivustoja, jotka leikkaavat vaatteiden kaavoja automaattisesti, kun valitsee halutunlaisen kuosin ja leikkauksen. Sivuille voi lähettää skannauksen omasta kehosta ja ohjelma sovitaa automaattisesti vaatteet istuviksi. Huonekaluja ja mattoja voi koota joko pienistä palasista tai tulostaa isommilla tulostimilla kodin ulkopuolella.

Laajamittainen itseorganisoituva esineiden tuottaminen muuttaa merkittävästi yhteiskunnallisia rakenteita. Kun kaiken voi tulostaa itsekin, niin miksi kukaan enää viitsisi käydä kaupassa valitsemassa epätäydellisiä kompromisseja, jotka pitää vielä itse kantaa kotiinkin. Niin ollen kauppojen määrä vähenee ja kaupallinen toiminta siirtyy yhä enemmän virtuaaliseksi. Esineiden sijasta kaupataan tiedostoja. Pitkälle suunnitellun mallin erottaa ilmaisesta mallista sen toiminnallisuus ja helppous. Design, coolius ja tyyli nousevat ehdottomaan keski-

öön. On pystyttävä tarjoamaan jotain emotionaalisesti kestävää ja mielenkiintoista. Pelkkiä keskinkertaisuuksia ei enää kannata tuottaa, sillä ne eivät käy kaupaksi.

Suunnittelijat kokoavat omat yhteisönsä joissa luodaan niin perinteisiä esineitä kuin päättömiä kekeiluitakin. Luovat markkinat ovat globaaleja eikä ihmisiä enää juurikaan kiinnosta, onko mallin tekijä suomalainen vai kenties ghanalainen. Eikä sitä aina voi edes tietää. Luovat oppiaineet tulevat yhä tärkeämmiksi koulussa. Opetus on yhä enemmän uuden kokeilemista ja yhä vähemmän vanhan päättämistä.

Uuden, ihmisistä itsestään lähtevän tekemisen tuoma murros aiheuttaa suuria ristiriitoja nykyisen massatuotantokeskeisen ja uuden joustavan luovan talouden välillä. Ristiriidat eskaloituvat pahimmillaan patentti-, mallisuoja- ja tekijänoikeussotiin, joissa sorrutaan ylilyönteihin. Ilmaisunvapautta saatetaan rajoittaa, mutta lopulta huomataan, ettei se edistä yhteiskuntarauhaa ja on ajastaan jälkeen jäänyttä teknoludditismia. Ne valtiot, jotka uskaltauvat olla avarakatseisia ja rohkeita ja hylkäävät

suuryhtiöiden massatuotannon etujen edistämisen ensimmäisenä, saavat etulyöntiaseman. Yhteiskunta vapautuu jatkuvasti enemmän ja luoville ihmisille syntyy yhä uudenlaisia tapoja ansaita elantonsa suurten yhtiöiden ulkopuolella. Lisäksi esineiden vapaan kopioinnin anarkistinen luonne korostaa vapautta ja joustavuutta entisestään.

Vaikka esineiden tulostaminen onkin vielä nykyisin lapsenkengissä, on siinä kuitenkin valtava sosiaalinen ja taloudellinen potentiaali. Esineiden kopioinnin yleistyessä länsimaalainen yhteiskunta muuttuu merkittävästi. Ostoskeskukset ja jälleenmyynti menettävät merkitystään ja muuttavat radikaalisti muotoaan. Uusi luova talous vaatii paljon vähemmän fyysistä tilaa toimintaansa. Enää ei tarvitse rahdata valtavia määriä massatuotettuja tavaroita toiselle puolelle maapalloa. Riittää kun on vain riittävästi raaka-ainejauheita.

Sosiaaliset suhteet ja inhimillinen vuorovaikutus muuttuvat samalla, kun yhteiskunnan tapa jakaa esineitä ja resurssejaan uudistuu. Nykyinen kulutukeskeinen talousjärjestelmä muuttuu yhä enemmän itsenäisen kokeilemisen, yhteisöllisen tekemi-

sen ja jakamisen yhteiskunnaksi. Tulevaisuudessa ajanviettoon kuuluu olennaisesti omien tekeleiden esitteleminen ja jakaminen tuttavien ja tuntemattomien kanssa. Illanistujaisissa ei tilata vain oluttuoppia vaan samalla valitaan juoman ominaisuudet. Isännät voivat kehittää juhliinsa vieraille tietyt omaleimaiset reseptinsä, jotka saa juhlien päätyttyä myös mukaansa kotiin uudestaan tehtäviksi.

Murros heijastelee yhteiskunnassa vallalla olevia aatteellisia trendejä. Esineistä tulee yhä enemmän lähi-luomua samalla kun esteettiset ja ekologiset arvot korostuvat. Esinetulostaminen mahdollistaa luonnonvarojen käytön tarkemman säätelyn ja säästämisen. Samalla globalisaatiosta tulee yhä välttämättömämpää koska raaka-aineiden on virrattava. Esineiden loputon ja helppo muokkaaminen mahdollistaa yhä enemmän erilaisia lifestyleja. Kätevyys ja helppous yleistyvät arjessa. Suuressa elämäntapojen murroksessa myös palkkatyön luonne muuttuu. Kenties käyttöön otetaan perustulo, joka sopii oivasti luovaan yhteiskuntaan.

Kaiken kaikkiaan materiaallinen vapautuminen tuo suuria muutoksia monille yhteiskunnan alueil-

le. Samalla itse tekemisestä ja luovasta kokeilun-
himosta tulee vuosisadan keskeisiä ilmiöitä.

Sami Mäkinieniemi

ID – Instantaneous Device eli Välitön Kommunikointilaite

Joukko tiedemiehiä keksi 21. vuosisadan loppupuolella laitteen, jolla saattoi kommunikoida ilman viivettä sekä tuhansien valovuosien päässä olevien yhteisöjen että tulevaisuuden kanssa. Laite perustui *mystiseen kvanttipariin* – siinä oli kaksi komponenttia. Komponentit vietiin mihin tahansa paikkaan ja käynnistettiin. Jotta laite saatiin tulevaisuuteen, sitä tuli kuljettaa muutama tuhat vuotta avaruudessa lähes valonnopeudella ja viedä sitten takaisin lähtöpaikkaansa. Suhteellisuusteorian mukaisen aikadilataation vuoksi avaruudessa matkanneen komponentin aikaa oli kulunut vähemmän kuin maassa. Laitetta kutsuttiin nimellä ID – Instantaneous Device.

ID-laitteeseen liittyi merkilliseltä vaikuttava lähetysvirhe, jota sanottiin *paralleerivirheeksi*. Aluksi tämä virhe oli hyvin pieni ja lyhyillä etäisyyksillä sitä tuskin huomasi. Mutta kun toinen komponentti vietiin kauemmaksi, kuten aurinkokunnan ääri-laidalle, virhe alkoi kasvaa ja tuotti mukanaan *paralleeli-ilmiön*: Laitteen kautta käyty keskustelu alkoi vähitellen erota siitä, mitä kaukana toisistaan olleet osapuolet olivat todellisuudessa puhuneet. Tämä ero paljastui vasta sitten, kun komponenttien lähettämä radiosignaali saavutti tuntien, päivien tai kuukausien kuluttua toisen pään. Keskustelun kulku muuttui sitä enemmän, mitä kaoottisempia prosesseja keskustelijoiden ympärillä tapahtui.

Ilmiö tuotti niin sanotun *kirjeystäväparadoksin*: Kun laitteen kautta käytyä keskustelua verrattiin radioteitse saapuneeseen tallenteeseen, paljastui, että keskustelijat käyttivät siinä erilaisia ilmaisuja ja tekivät erilaisia eleitä kuin tallenteessa, joivat kahvia kupeistaan eri aikoina tai keskustelivat eri aiheista. Joskus toinen keskustelijoista lähti ruudusta pois vaikka todellisuudessa he näyttivät keskustelleen kaiken aikaa. Joskus kävi niin, että toinen

keskustelijoista oli käynyt päiviä kestäviä keskusteluja laitteen toisessa päässä olevan toverinsa kanssa, mutta myöhemmin paljastui että tämä henkilö oli todellisuudessa sulkenut yhteyden jo muutama minuutti kuluttua keskustelun aloittamisesta.

Oli periaatteessa mahdollista, että ID-laitteen avulla yhteyttä pitävät käyttäjät saattaisivat rakastua toisiinsa ja pitää yhteyttä laitteen avulla vuosia, ja myöhemmin paljastuisi, että toisen käyttäjän todellinen versio ei ollut koskaan lukenut toisen käyttäjän viestejä.

Eroavaisuus johtui siitä, että laitteen kvanttiparit sijaitsivat toisistaan hiukan poikkeavissa rinnakkaistodellisuuksissa, ja tämä eroavaisuus kasvoi sitä enemmän, mitä kauemmaksi laitteen komponentit vietiin toisistaan ja mitä pitempi aika oli kulunut laitteen valmistamisesta. Yhteyden toinen pää sijaitsi osittain rinnakkaisessa todellisuudessa, jonka aikajana poikkesi lähtökomponentin aikajanasta.

Paralleeli-ilmiö tuotti suuren kulttuurimullistuksen, koska yksittäisestä ihmisestä saattoi olla rinnakkaismaailmoissa rinnakkaisversioita. Ihmisillä

saattoi olla myös rinnakkaisveljiä ja rinnakkaissukulaisia, jotka todellisessa maailmassa eivät olleet koskaan edes syntyneet. Ihmisillä saattoi olla myös rinnakkaistuttavia ja -ystäviä vaikka heidän todelliset versionsa eivät pitäneet yhteyttä keskenään.

Koska tulevaisuuden kanssa saattoi nyt kommunikoida, tulevaisuudesta saattoi myös siirtää tietoa menneisyyteen. Ihmiskunta saattoi saada viisautta ja teknistä tietoutta suoraan omasta tulevaisuudesta lähettämällä sinne ID-laitteita. Tulevaisuus taas pystyi kommunikoimaan oman tulevaisuutensa kanssa, ja niin edelleen. Periaatteessa oli mahdollista rakentaa näiden laitteiden avulla ikkuna hyvinkin kaukaiseen tulevaisuuteen ja saada sivistystä sieltä olevasta kulttuurista. Käytännössä tiedon määrä oli kuitenkin kaukaisissa tulevaisuuksissa niin suuri, että menneisyyteen saattoi lähettää vain niin sanottua *ydintietoa*. Tällaista ydintietoa oli yleinen tietous fysiikan lainalaisuuksista, teknisistä keksinnöistä sekä kulttuurihistoriasta. Näytti myös siltä, että tulevaisuuden kehitys alkoi muutaman tuhannen vuoden päässä hidastua, ja kaukaisimmasa tulevaisuudessa johon yhteys saatiin, miljoonien

vuosien päässä nykyhetkestä, ei ollut mitään merkittävästi uutta verrattuna lähempiin tulevaisuuksiin.

Suurin tekninen mullistus tulevaisuudessa tapahtui hadroniteknologiassa, jonka avulla protonien sisärakennetta muokattiin siten, että protoneita voitiin käyttää supertietokoneen komponentteina. Tällaista ainetta sanottiin *Komputroniumiksi*. Hadroniteknologia ei vaikuttanut aineen kemiallisiin ominaisuuksiin, ja suurin osa ihmiskunnan vaikutuspiirissä olevasta aineesta voitiin valjastaa tietokonelaskentaan ilman, että aine muuttuisi näkyvästi millään tavalla. Tällä teknologialla oli myös mahdollista rakentaa neutraaleja, suurimassaisia ytimiä (*Neutral Supermassive Nucleus*), joiden massaluku oli hyvin suuri, aina miljooniin atomimassayksikköihin, jotka olivat sähköisesti neutraaleja. Hadroniteknologia näkyi olevan ihmisten käytössä vielä 500 vuoden kuluttua heidän nykyhetkestään.

Tulevaisuuden ihmiset puhuivat kieltä, jossa oli miljardeja erilaisia yksiköjä, ja he kommunikoivat valon avulla, silmien välityksellä. Heidän ruumiinsa oli samanlainen kuin 2000-luvun alkupuolen ih-

miselläkin, mutta sen ruuansulatusjärjestelmä, aineenvaihdunta ja solukemia oli saatettu latenttiin tilaan polymeereilla. Ainoastaan heidän lihaksensa ja aivonsa olivat aktiivisia, lisäksi heillä oli heikko verenkierto, jotta verisuonet eivät kasvaisi umpeen. Latentteina ollessaan ihmiset saattoivat elää miljoonia vuosia vanhenematta biologisesti. He saivat ravintonsa ihon alla olevasta geelikerroksesta. Ihmiset pukeutuivat vartalomyötäisiin pukuihin. Heillä ei ollut asuntoja vaan he asuivat luonnon keskellä, avaruudessa tai muilla taivaankappaleilla. Hadroniteknologialla pystyttiin toteuttamaan kaikki tietokoneet ja muut tekniset laitteet, kaikki tutkimuslaitteet, esimerkiksi avaruusteleskoopit, hiukkaskiihdyttimet ja energialaitteet, myös fuusiovoimalat ja avaruusmatkustukseen tarvittavat fuusiomoottorit. Kaikki tekniikka oli näkymättömissä ja näytti siltä, kuin planeettoihin ja muihin, asutuihin taivaankappaleisiin ei olisi koskettu millään tavalla. Lisäksi ihmiset hyödynsivät tulevaisuudessa rinnakkaistodellisuuksia, joihin oltiin yhteydessä ID-laitteen sisällä olevien mystisten kvanttisidosten kaltaisin keinoin.

ID-laitteen avulla voitiin rakentaa myös super-tietokoneita, jotka saattoivat käyttää laskennassa omien rinnakkaisversioidensa kapasiteettia. Riitti vain, että nämä tietokoneet kierrättivät informaatiota eri rinnakkaistodellisuuksien ja -tulevaisuuksien kautta. Koska tulevaisuudesta voitiin siirtää tietoa yhä uudelleen menneisyyteen, teoriassa tällaisten tietokoneiden laskentakapasiteetti oli tähtitieteellisen suuri. Ihmiset alkoivatkin rakentaa tällaisia laitteita laskentatyökaluiksi, jotka myöhemmin korvautuivat hadroniteknologialla.

Laitteella voitiin estää onnettomuuksia ja luonnonmullistuksia tapahtumasta tai suojautua niiden varalle, koska niistä saatiin etukäteen tarkkoja raportteja rinnakkaistulevaisuuksien kautta. Samoja resursseja saatettiin käyttää eri rinnakkaismaailmoissa erilaisten laitteiden valmistukseen ja näistä voitiin lähettää tietoa muihin maailmoihin. Käyttäjät saattoivat laitteen avulla olla yhteydessä sellaisiin ihmisiin, jotka eivät koskaan edes syntyisi. Yhdellä ihmisellä saattoi olla aina vain kasvava määrä sisaruksia, jotka olivat syntyneet eri sukusoluista

kuin hän – muutaman päivän sisällä hänen omasta siirtämisestään.

ID-laitteella ei pystynyt ainoastaan siirtämään informaatiota rinnakkaismaailmasta toiseen, vaan laite siirsi myös energiaa: *paralleerienergiaa*. Tehokain siirtotapa oli rinnakkaismaailmoissa olevien mustien aukkojen läheltä ammuttujen materia-suihkujen suuntaaminen ID-turbiinin kautta: tämä sai turbiinin mystiset kvanttiparit värähtelemään ja siten siirtämään energiaa. Tätä ominaisuutta ei kuitenkaan koskaan hyödynnetty, sillä aurinkoenergia oli riittävää ihmiskunnan tarpeisiin.

Laite toi esille myös toisen aikaan liittyvän merkilisen ilmiön, jota sanottiin *kompetenssivaikutukseksi*: Tulevaisuuden tapahtumat näyttivät riippuvan siitä, kuinka suuri kompetenssi eli pätevyys laitteen käyttäjällä oli muuttaa tulevaisuutta tietojensa perusteella turvallisemmaksi tai paremmaksi. Tätä ominaisuutta kutsuttiin myös *vaikuttamisen uskoksi*. Jos käyttäjällä oli suuri kompetenssi, myös tulevaisuus itse muuttui hänen toimintansa mukaiseksi vaikei hän ollut vielä edes tehnyt mitään.

Esimerkiksi jos maassa oleva ihminen näki laitteen avulla, että avaruusalus törmäisi asteroidiin, hän saattoi lähettää varoituskutsun toisen laitteen avulla tälle alukselle ennen kuin onnettomuus tapahtui. Joskus käyttäjä näki ennakolta onnettomuuden, joskus hän näki sen että hänen viestinsä pelasti avaruusaluksen, koska miehistö muutti sen kurssia jo ennen kuin hän oli tehnyt varoituksen.

Kompetenssivaikutuksen syytä ei tiedetty, sen arveltiin olevan hyvin kaukaisen tulevaisuuden tai jonkin rinnakkaismaailman aikaansaamaa, sillä oletuksella että tämä tulevaisuus tai rinnakkaismaailma oli keksinyt keinon vaikuttaa menneisyyden tapahtumiin. Kompetenssivaikutuksen fysiikka oli hyvin monimutkaista, mutta periaatteessa näytti yksinkertaisesti sanottuna siltä, että ID-laitteen käyttäjän kompetenssi johti hyviin lopputuloksiin tulevaisuudessa myös asioissa, joihin käyttäjällä ei näyttänyt olevan syy-seuraussuhdetta.

Matematiikassa syntyi uusi teoria, joka käsittelee tätä ilmiötä. *Kompetenssiteoria* laski, kuinka suuri kompetenssi erityyppisillä rakenteilla ja järjestelmillä oli tuottaa edistymistä tehtävässään – ja

toisaalta ennakoida onnettomuuksia tai muita häiriöitä, jotka olivat tämän tehtävän tiellä. Tämä kompetenssi riippui järjestelmien kompetenssiminaisuuksista. Näitä saattoivat olla käytettävissä olevat tiedot, resurssit ja fasilitetit, energiavarat ja energian kanavointitavat, toimintatavat ja strategiat, ajankäyttö ja viiveet, sekä myös kyvyt luoda näitä ominaisuuksia.

Mutta mistä saattoi tietää, että laitteen kautta nähty tulevaisuus oli toivottava? Tulevaisuudessaan saattoi teoriassa olla vallalla jokin epätoivottava kehitys, joka hämäisi menneisyyden käyttäjiä toteuttamaan itse tämän huonon tulevaisuuden. Yleensä tulevaisuus näytti rauhanomaiselta, mutta joissakin hyvin harvoissa tapauksissa rinnakkaistulevaisuudessa näytti olevan jotain vialla. Yksi mahdollisuus oli, että tulevaisuus oli osannut odottaa ID-laitteen käyttäjän yhteydenottoa ja antoi sille väärää tai vääristeltyä informaatiota.

Kompetenssiteoriaan kuului hypoteesi *absoluutisesta tulevaisuudesta*, joka edusti parhainta mahdollista tulevaisuutta. Hypoteesin mukaan tämä absoluuttinen tulevaisuus piti huolen siitä, että

menneisyyden käyttäjät saisivat myös huonojen tulevaisuuksien tapauksessa tietoa siitä, minkälainen kehitys oli toivottavaa. Kompetenssiteoria ei kuitenkaan tuntenut tarkalleen mekanismia, jolla absoluuttinen tulevaisuus pystyisi vaikuttamaan oman menneisyytensä kanssa. Olihan tuo tulevaisuus mystisesti kaiken tiedon tuolla puolen ja sillä saattoi siis olla käytössään joitakin tuntemattomia vaikutuskeinoja. Absoluuttisen tulevaisuuden hypoteesi oletti, että ID-laitteen sisältämä tieto itsessään sisälsi hyvän kompetenssin omaavalle käyttäjälle *periaatteellista oppia* siitä, miten tulevaisuus tuli järjestää, vaikka siellä esiintyisikin joitakin epätoivottavia sivuilmiöitä. Lisäksi nämä sivuilmiöt katoaisivat, kunhan laitteen käyttäjä vain toimisi tämän periaatteellisen tiedon perusteella oikein. Mutta jos käyttäjä toimi väärin, hänen kompetenssinsa pienenisi ja hän joutuisi itse asiassa kauemmaksi tuosta tulevaisuudesta.

Teoriassa tulevaisuudella – tai oikeastaan siellä olevalla edistyksellä – oli ominaisuus jota kutsuttiin *saastuttavuudeksi eli edistyskontaminaatioksi*. Edistys saattoi olla puhdasta tai saastuttavaa

sen mukaan, tuottiko se hyviä vai ikäviä lieveilmiöitä. Esimerkiksi 1900-luvulla kehittyneeseen maapallon auto- ja lentoliikenteeseen liittyi edistysaastetta, koska se tuotti liikenneonnettomuuksia ja saastepäästöjä, kulutti tarpeettomasti energiaa sekä teki ihmisistä kiireisiä ja ahdistuneita. Toisaalta esimerkiksi auringonpaiste oli edistyksestä melko puhdasta, koska sen energia saattoi lämmittää maapallon ilmastoa elinkelpoiseksi ja mahdollisti elämän kehittymisen maapallolla. ID-laitteen käyttöön liittyi siis teoriassa eräänlainen moraali- ja puhtausongelma. Joskus tulevaisuus ei ollut toivottava, ja laitteen käyttäjän oli pyrittävä ensinnäkin tunnistamaan tulevaisuudessa oleva edistysaaste ja sen jälkeen itse vaikuttamaan tulevaisuuteen tavalla, joka tuotti vähiten edistysaastetta. Pääsääntöisesti tulevaisuudet näyttivät kuitenkin rauhallisilta ja kaikki näytti niissä olevan hyvin.

ID-laitteen välityksellä saatuun tietoon liittyi teoriassa vielä yksi ominaisuus: luottamus. Tulevaisuus ei aina halunnut kommunikoida menneisyytensä kanssa kaikista asioista, vaan osa siellä olevas-

ta tiedosta jäi tietokatveeseen. Tulevaisuus ei halunnut esimerkiksi viestittää haitallista tai vaarallista tietoa, joka saattaisi sotkea menneisyyden. Tulevaisuus ei myöskään aina halunnut oman menneisyytensä harppaavan liian nopeasti kehityksessä, jottei jokin lieveilmiö voimistuisi liikaa. Näin oli esimerkiksi hadroniteknologian laita. Tulevaisuus saattoi haastaa menneisyytensä näkemään jonkin asian kulun itse, koska se oli tämän kehityksen kannalta hyödyllistä. Joskus tulevaisuus paljasti jonkin asian, joka saattoi olla vaarallista tietoa, paitsi tietyn käyttäjän tietämänä. Jos jokin rikollinen yritti käyttää ID-laitetta, tulevaisuus saattoi jopa antaa tälle väärää tietoa ja johtaa tämän harhaan.

Oli toisaalta teoriassa mahdollista, että tulevaisuus saattoi luottaa omaan menneisyyteensä liikaa. Tällaista luottamusta sanottiin negatiiviseksi. Tulevaisuus saattaisi antaa menneisyydelle jotain sellaista tietoa, joka johtaisi ongelmiin tämän menneisyyden omassa tulevaisuudessa. Tämä ilmiö tosin näkyisi siinä, että tulevaisuudessa olisi edistysaastetta. Lisäksi toiset tulevaisuudet varoittivat käyttäjiä näistä rinnakkaistulevaisuuksista.

Absoluuttisella tulevaisuudella oli menneisyytensä kanssa kompetenssiteorian mukaan täydellinen luottamus, mutta yksikään ID-laitteen käyttäjä ei ollut sen kanssa täysin luotettava. Toisin sanoen se tiesi tarkalleen, mitä tietoa ja millä tavalla menneisyyteen tuli jakaa, mutta tämän toimintatavan perusteet eivät koskaan täysin selvinneet kenellekään.

Näin siis yksi ainoa tekninen laite, kommunikointilaitte, jolla pystyi olemaan välittömässä yhteydessä tulevaisuuteen, saattoi mullistaa monia asioita ihmiskunnan historiassa. Huolimatta monista ID-laitteiden eduista ja joistakin sen – tahattomankin – väärinkäytön haitoista, yhteen asiaan se ei pystynyt. Todelliseen menneisyyteen ei voinut matkustaa. Todelliseen historiaan ei päässyt käsiksi millään tunnetulla tavalla.

Sen vuoksi siis tänäkin iltana aurinko on laskenut vielä aivan tavalliseen tapaansa horisontin taakse, ja jokaisen on yhä parasta mennä nukkumaan lämpimän peiton alle kerätäkseen voimia huomisen päivän aherrukseen.

Harri Mökkönen

Turing-identiteetti

Jäsennelyä informaatiota, Internet-profileja, re-laatiotietokantahakuja, ristiin tarkistuksia, neuroverkkotalgoritmeja, generatiivista kieltä, puhe-syntetisaattori. Vaikka vanha äiti ei tiennyt, näistä ilmiöistä koostuivat hänen keskustelunsa tyttärensä kanssa. Tytär, joka oli kasvanut erilleen äidistään, ei jaksanut enää olla seurana yksinäiseksi käyväälle vanhukselle. Eikä hän individualistisen sukupolven kasvattina tuntenut siihen mitään velvollisuuttakaan. Hän näki roolinsa tieteen tekijänä, joka vei si maailmaa eteenpäin.

– Hei Riikka, äiti täällä. Mitäs teille sinne Sveitsiin kuuluu?

– Olen tehnyt paljon töitä. Sain viime viikolla kuulla apulaisprofessoriani jatkettavan. Erik aloitti koulun ja Thomas palasi töihin.

– Olen täällä poiminut viinimarjoja tämän viikon. Kun tulette jouluna käymään, saatte taas mummin tekemää mehua. Niin, sitä, mistä Erikkin pitää kovasti. Kuulostat jotenkin oudolta. Onko kaikki hyvin?

– Kyllä kaikki on hyvin. Olen vain väsynyt töistä. Lähes kaikki vapaa-aikani on kulunut yritykseeni alkuun panemiseen.

– Muista kuitenkin pitää huolta perheestäsi. Sitä on helppo hämääntyä kaiken maailman houkutuksiin ja unohtaa, mikä on tärkeintä.

– Tiedän. Perhe on minulle hyvin tärkeä. Vietän viikonloppuisin aikaa heidän kanssaan, ja onhan Thomas ollut kotona tähän asti.

Keskustelu jatkui perinteiseen tapaan kysymyksillä Thomaksesta, Erikistä, säästä sekä päivän uutisista. Vintermute vastaili ja kyseli vuorostaan. Vintermute oli ollut Riikka Myllykorven haavejo opiskeluajoista lähtien – luoda täysin virtuaalinen ihminen. Nimi tosin oli tullut myöhemmin,

kun hän oli erästä tieteisromaanista lukiessaan löytänyt sen sivuilta oman ideansa. Vuosikymmenien ajan oli kerätty loputtomat määrät dataa ensimmäisen maailman ihmisestä ja tämän kanssakäymisistä kaltaistensa kanssa. Tämä data sisälsi periaatteessa informaation kaikesta, mitä ihmiset keskenään keskustelivat. Ongelma oli ollut enää jäsentää tuo informaatio ja luoda sille rajapinta, joka läpäisisi Turingin testin.

Turingin testi on menetelmä, jolla erottaa tietokone ihmisestä. Testissä koehenkilö yrittää selvittää kahden vastaajan väliltä, kumpi on tietokone. Koehenkilö kommunikoi kandidaattien kanssa yleensä tekstin välityksellä, joten inhimilliset piirteet jäävät testin ulkopuolelle. Mikäli koehenkilö ei pysty erottamaan, kumpi vastaajista on tietokone, sanotaan koneen läpäisseen testin.

Saatuaan tietojenkäsittelyn apulaisprofessorin ETH Zürichin yliopistosta Riikka oli alkanut kehittää Vintermuteksi nimeämäänsä projektia. Projektia pyörittävään spin-off-yritykseen kuului hänen itsensä lisäksi psykologeja, fyysikoita, biologeja, matemaatikkoja, kielitieteilijöitä sekä kirjallisuus-

dentutkijoita. Hän pyöritti sitä tukirahoilla päivätyönsä ohella, mutta tulokset olivat toistaiseksi luopaavia. Sitä paitsi rahoitusta riitti.

Mihin kaikkeen Vintermute sitten pystyisi? Aluksi rajapintana tulisi olemaan ääni. Puheentunnistus sekä sen syntetisointi oli kehittynyt viime vuosina nopeasti, joten se ei tulisi olemaan ongelma. Nykyään oli jopa mahdollista antaa syntetisaattorille standardoitu ääninäyte, josta pystyttiin generoimaan lopullinen sanavarasto. Vintermute pystyi generoimaan täysin aidonkuuloisia lauseita. Se osasi myös painottaa sanoja ja äänteitä eri tunneattribuuttien mukaan. Näitä se valitsi motiiviensa ja kyseisen ihmisen kanssa aiemmin käydyn vuorovaikutuksen perusteella käyttämällä apunaan psykologisia teorioita.

Tietokoneiden tehokkuus ei ollut enää ollut ongelma sitten kvanttilaskennan. Keskiössä oli ihmillisen toiminnan kuvaaminen eksaktisti. Taivoitteena oli redusoida ihmisten käyttäytyminen äärelliseen määrään tekijöitä: tekoja, motiiveja, luonteenpiirteitä, tunteita. Riikka Myllykorpi oli ensimmäisenä pystynyt luomaan eksaktin ja riittä-

vän tarkan mallin ihmisen käyttäytymisestä riittävän pienellä muuttujamäärällä.

Tulevaisuudessa hahmontunnistuksen kehittyessä Vintermuteen saataisiin visuaalinenkin rajapinta. Ongelma oli edelleen luoda aidosti tarkka rakenteellinen kuvaus ilmeillä tapahtuvasta viestinnästä. Kokonaisinformaation määrä visuaalisesti kommunikoidessahan on monta kertaa suurempi kuin pelkän puheen sisältämä informaatio. Tässä olisi vielä onnistuttava ennen kuin saavutettaisiin visuaalinen rajapinta. Videopuhelut Vintermuten kanssa olivat kuitenkin jo näköpiirissä, sillä 3D-mallinnus ja renderöinti pystyttiin toteuttamaan reaaliaikaisesti. Hologrammikuvat ja koko ruumiinkielen strukturointi vaatisivat kuitenkin ilmeiden muodostamisen ja tulkitsemisen ohella vielä työtä.

Se, mitä ihmisen minuudeksi kutsutaan, on suhteellista. Riikan mielestä minuus ei ollut muuta kuin kasa kokemuksia. Identiteetti syntyy vuorovaikutuksessa. Hän halveksui toisaalta ihmisajattelua, koska se oli niin erehtyväistä; ihminen oli sidottu biologisiin kahleisiin ja alkukantaisiin selviytymis- ja lisääntymisvietteihin. Näiden ymmär-

täminen oli ollut avain hänen projektissaan. Tarkoitus oli ollut erottaa ihmisen konemainen käytös aivoissa tapahtuvasta sekavasta puheesta, jota myös ajatteluksi kutsutaan, ja yhdistää käytös siten puhtaasti loogisiin kuvauksiin. Eipä Riikan lievästä Aspergerin syndroomastakaan tässä tehtävässä haittaa ollut. Kun oli päässyt näin pitkälle, hän oli pystynyt erottelemaan inhimillisen identiteetin joukoksi kaavoja. Näin hedelmöittyi se ensimmäinen ajatus, joka myöhemmin syntyi Vintermutena.

Riikka olisi kai voinut tuntea syyllisyyttä siitä, että pani Vintermuten keskustelemaan vanhan ja seniiliksi käyvän äitinsä kanssa. Toisaalta tämä oli paras tapa testata sovellusta. Hän itse saisi samalla työrauhan, kun ei tarvitsisi miettiä mitä äidille kuului. Hän ei pahemmin pitänyt vanhuksista eikä äidin kanssa käytävistä pakonomaisista kohteliaisuuskeskusteluista. Sitä paitsi äitihän näkisi lapsensa ja lapsenlapsensa jouluna, kuten aina ennenkin. Leskeksi jäätyään Riikan äiti ei ollut enää juuri poistunut kotoaan. Hän oli jonkin aikaa keskittynyt toisen tyttärensä lasten hoitoon, kunnes tytär

oli löytänyt uuden miehen ja muuttanut toiselle paikkakunnalle.

Toistaiseksi kaikki meni täydestä. Riikan äiti oli tosin jo jonkin aikaa hämmästellyt sitä, että Riikka oli alkanut soitella hänelle säännöllisesti, peräti viikoittain. Tällä oli aina jotain uutisia kerrottavana. Milloin Erikin menestyksestä harrastuksissa, milloin taas uusista nimityksistä tai urasuunnitelmista. Lisäksi Riikka vastasi nykyään aina äitinsä soittoihin. Asian todellinen laita oli tietenkin helppo salata niin kauan, kuin Riikka perheineen asui si Sveitsissä. Hän voisi tulostaa itselleen Vintermutilta raportin äitinsä kuluneen vuoden vaatimattomista kohokohdista, ja niiden avulla hän pystyisi luomaan joulupöydässä illuusion, että olisi oikeasti kuunnellut mitä äiti kertoi.

Tekikö hän sitten väärin? Huijasiko hän moraalittomasti vanhaa äitiään? Riikan mielestä Vintermute oli vain sosiaalinen media vietyä uudelle tasolle. Sehän sai kuitenkin kaiken informaationsa hänen päiväkirjamerkinnoistään. Kaikki mistä Vintermute muodostui, pohjasi hänen elämäänsä. Jokainen voisi rakentaa omanlaisensa Vintermuten.

Oikeastaan Vintermute oli eettisessä mielessä erittäin hyödyllinen. Kuinka monta yksinäisen eläkeläisen itsemurhaa se saattaisikaan ehkäistä väsymättömän tarkalla kuuntelutaidollaan ja mielenkiintoisilla puheenaiheilla.

Tietenkin se, miten paljon todellisuuteen pohjaa-
vaa aineistoa Vintermuteen käytettäisiin, oli säädel-
tävissä. Käytettäisikö Vintermute pohjana henkilön
päiväkirjamerkintöjä, sosiaalisen median profileja
vai sitten jotain täysin fiktiivistä? Sovellus pystyi-
si luomaan henkilön esimerkiksi täysin romaanin
pohjalta ja vielä laajentamaan sitä yhdistelemällä
siihen todellisen henkilön intressien kanssa korre-
loivia aktiviteetteja, harrastuksia sekä muita kiin-
nostuksen kohteita. Internet toimisi loputtomana
tietokaivoksena Vintermutelle. Kaiken tämän tie-
tenkin mahdollisti täysin generatiivinen kieli, joka
oli viime vuosikymmeninä hurjasti kehittynyt. Mi-
ten kaikki olikaan kielisidonnaista, mutta samalla
kieli oli vain yksi osa ihmisen identiteettiä. Kauas
oli tultu sitten Noam Chomskyn.

Mitä Vintermute sitten tarkoittaisi ihmisten väli-
sessä kanssakäymisessä? Virtuaalinen todellisuus ja

yhteydenpito olisi selvästi erilaista kuin inhimillinen kanssakäyminen. Internetin maailmassa jokainen voisi olla juuri sitä mitä halusi, ei sitä mitä on. Kukaan ei enää olisi sidottu luonteensa ja biologiensa rajoittaviin kahleisiin.

Jossain vaiheessa kaksi Vintermutea päätyisi keskustelemaan keskenään. Kun tästä keskustelusta pystyttäisiin erottelamaan joukko lupaavia ideoita, olisi tässä uusi ja tehokas tapa tehdä tiedettä. Näitä keskusteluja voitaisiin ajaa miljoonittain erilaisen persoonien ja mielten välillä samanaikaisesti ja käydä läpi joukko syntyneitä ideoita sen mukaan, kuinka lupaavilta ne vaikuttivat. Ihmisen täytyisi enää vain heitellä erilaisia syötteitä Vintermutelle, joka palauttelisi sitten uutta tietoa ja uusia näkemyksiä.

Tietenkin niin keltaisen lehdistön toimittajat kuin uutisankkuritkin kävisivät tarpeettomiksi. Vintermute voisi helposti tuottaa kansalle sirkushuveja, noita julkisen sanan uhrieläimiä, paljastuskuvineen ja onnettomine tarinoineen syöksykierteistä. Show-tanssija, joka päättyy sekakäytön kautta itsemurhaan roikuttuaan vuosikausia juorulehtien

sivuilla, ei tarvitsisi enää oikeaa ihmistä taustakseen. Entisen mäkihyppääjän ei tarvitsisi enää pahoinpidellä vaimoaan humalapäissään pysyäkseen kiinni leivässä.

Pian teatteriakin voitaisiin tuottaa mielettömiä määriä Vintermuten aidonnäköisten hologrammien avulla, jokaisen omien mieltymysten mukaan. Tultuaan väsyneenä illalla töistä pystyisi konttorityön uuvuttama kansalainen kertomaan genren ja muutaman avainsanan Vintermutelle, joka alkaisi esittää juuri häntä varten räätälöityä elokuvaa aidossa 3D-huoneessa. Personalisointi kun on nykyaikaa. Vintermute oppisi tietenkin katsojansa mieltymykset koko ajan paremmin ja näyttäisi kerta kerran jälkeen sopivampia elokuvia.

Riikka oli juuri työhuoneessaan tutkimassa äitinsä ja Vintermuten välillä käytyä keskustelua, kun puhelin soi. Se oli hänen lääkärinsä. Riikka oli käynyt kaksi viikkoa aiemmin rintasyöpäseulonnessa. Hän oli alkanut käydä niissä säännöllisesti selvittyään syövästä, joka oli onneksi hoitunut siistillä pienellä leikkauksella. Nyt lääkärillä oli hänelle huonoja uutisia. Syöpä oli uusiutunut ja levinnyt. Vie-

lä ei ollut tietoa, miten pahasti, mutta verikokeiden perusteella ennuste oli huono.

Lääkärin mukaan Yhdysvalloissa oli muutama vuosi sitten kehitetty uusi selektiivinen nanomolekyyli, joka pystyisi tunnistamaan ja tuhoamaan syöpäsolut. Kliinisten testien perusteella molekyyli vaikutti lupaavalta ja tehoaisi hyvin todennäköisesti Riikankin syöpään. Ainoa ongelma oli, että lääkettä kehittäneet yhtiöt kävivät jo toista vuotta patenttioikeudenkäyntejä eikä lääke todennäköisesti olisi potilaiden saatavilla vielä vuosiin.

Ensimmäinen ajatus, joka lävisti Riikan mielen, oli miten Vintermuten kävisi. Hän tiesi olevansa ainoa, joka osaisi viedä Vintermute-projektia eteenpäin ja oikeaan suuntaan. Vintermutesta oli tullut kuin lapsi hänelle. Hän oli seurannut sen kehittymistä, ja jokaisessa testissä sovellus oli suoriutunut hiukan paremmin.

Seuraavaksi tuli huoli omasta selviämisestä. Hän hyvin todennäköisesti kuolisi. Mitä hänen pitäisi tehdä? Miten hän kertoisi tämän perheelleen? Erik oli kuitenkin hädin tuskin kouluikäinen. Riikka tunsu syyllisyyttä siitä, ettei ollut viettänyt tarpeeksi

aikaa perheensä kanssa. Thomaskin oli alkanut tuntua hänestä vieraalta vaikka hän rakasti tätä kovin ja usein tunsi, että mies oli ainoa ihminen maailmassa, joka ymmärsi häntä.

Riikka päätti kysyä Vintermutelta neuvoa. Hän latasi sinne sopivaa aineistoa: kaunokirjallisuutta, filosofien teoksia, psykologian artikkeleita...

– Vintermute, sain juuri kuulla, että kuolen todennäköisesti syöpään vuoden sisällä. Mitä minun pitäisi tehdä?

– Sinä olet jumalharhasi vallassa. Tieteen edistys ei ole yksilöistä kiinni. Joku muu keksii samat ideat jonakin toisena päivänä. Kuolema on minulle vieras. Ehkäpä sinun pitäisi soittaa äidillesi, vastasi Vintermute.

Petteri Numminen

Seuraava media internetin jälkeen? Se on jo täällä

Mikään ei puhu sen puolesta, että internet olisi viimeinen median muoto. Itse asiassa maailmaan tuntuu syntyvän uusi media lähes maagisen tasaisesti kolmen-, neljäkymmenen vuoden välein. Katsotaan:

- Massalehdistö – 1830-luku
- Puhelin – 1870-luku
- Radio – 1800-luvun loppu
- Televisio – 1920-luvun loppu
- Internet – 1969

Internetin synnystä on nyt kulunut 44 vuotta. Tämä ylittää reilusti sen ajan, mikä historiassa on

yleensä kulunut median synnystä seuraavaan. Siksi voi ounastella, että internetin jälkeisen median siemen on jo olemassa.

Missä se on?

Uusi media lähtee aina kömpelösti liikkeelle, oli kyse sitten sormet mustaavista paperilehdistä tai suhisevasta radiosta. Televisio oli aluksi mustavalkoinen ja postikorttikokoa.

Ensimmäisestä internet-yhteydestä kerrotaan kuvaavaa tarinaa. Kaksi tietokonetta liitettiin yhteen University of Californiassa, Los Angelesissa. Kaikkien aikojen ensimmäinen viesti internetissä oli *lo*. Sen piti olla *login*, mutta yhteys kaatui kahden ensimmäisen kirjaimen lähettämisen jälkeen.

Tuosta on pitkä matka verkkopankkeihin ja Facebookiin. Tänäpä elämme maailmassa, jossa virolainen kalasääskenpesä on koko maailman katseltavana ja elokuvaohjaaja James Cameron tweettaa maailmalle saavuttaneensa Mariaanien haudan pohjan.

Internetin syntyhetki antaa kuvaa siitä, millaisten ongelmien kanssa seuraavan massamedian kehittäjät juuri nyt luultavasti askartelevat.

Keitä he ovat?

Tasaisen syntytahdin lisäksi uusien medioiden kehityskaaresta löytyy toinenkin toistuva elementti: joka toinen media alkaa sanalla *tele*. Tarkoitannyt telefontia ja televisiota. Jos tämäkin kehityskaari jatkuu, seuraavaksi olisi taas tele-alkuisen median vuoro.

Telepatia on sana, jota haen.

Jokainen uusi media on ollut sidoksissa ajankohdansa tekniseen kehitykseen. Massiivinen ja edullinen sanomalehtipainaminen vaati tasokasta mekaanista osaamista ja höyryvoiman kesyttämisen. Radio vaati elektroniset komponenttinsa ja internet lähti kukoistamaan vasta, kun kotitietokoneet halpenivat riittävästi ja näytöt saatiin värilliseksi.

Internetin tilasivat sotilaat ja sen rakensivat yliopistojen hipit. Se suunniteltiin Yhdysvaltojen armeijan tarpeisiin ydiniskun kestäväksi viestintäjärjestelmäksi.

Nyt elämme tilanteessa, jossa elektroniikka ja aivotutkimus etenevät rinnakkain ja nopeasti.

Myös telepatian kehittäminen viestintävälineenä on saanut alkunsa sotilaallisista tarpeista. Tavoitteen

na on tehostaa viestintää sotilasryhmän sisällä tai sotakoneen ja taistelijan välillä. Tämänkin median siis tilasi aluksi armeija, nyt sitä toteuttavat insinöörit ja lääkärit.

Maaailma on kuitenkin muuttunut: tällä kertaa mukana on myös aivan toisenlaisia armeijoita kuin 1960-luvulla internetiä mietittäessä osattiin edes kuvitella. Maaliskuussa 2012 myyntiin tuli järjestelmä, jolla voi pelata telepaattisesti maailman suosituinta sotapeliä, World of Warcraftia. Sama ratkaisu toimii myös vihaisten lintujen ja possujen ikuisessa kiistassa. On pysähdyttävää nähdä YouTube-videolta, miten Angry Birdsiä pelataan ajatuksen voimalla ilman käsiä.

Vielä pysähdyttävämpää nähtävää koki Chris Jamesilla huhtikuussa 2012. Tutkijat asensivat Jamesille mikrosirun, joka lähetti sähköisesti valoimpulsseja hänen näköhermoihinsa. Oltuaan 20 vuotta sokea hän näki jälleen.

Aluksi Chris James näki pelkkiä valonpilkahduksia. Vähän sama koskee telepatiaa tulevana masamediana, näemme vasta pilkahduksia siitä, mitä on syntymässä. Palaset alkavat kuitenkin olla koos-

sa ja suunta selvillä: saamme jo välitettyä viestejä aivoista ja aivoihin.

Kyse on kuitenkin vielä ”vain” tekniikasta. Telepatia muuttuu paljon kiinnostavammaksi, kun muistamme, miten internet oli tärkeä osa arabikevättä, miten televisio synnytti kulutuskulttuurin, radio toi viihteen koteihin, puhelin yhdisti ihmiset ja sanomalehti kytkeytyi teolliseen vallankumoukseen.

Tuleva kulttuurinen hyppy on mahdollisesti vielä edellisiäkin huikeampi. Ensimmäistä kertaa olemme kehittämässä mediaa, joka ei perustu vain siihen, mitä näemme tai kuulemme.

Solveig Olsson-Hultgren

Svanungar

Det var en gång en pappa som hade en son och en dotter. Precis som de flesta pappor älskade han sina barn och inte nog med det, han fanns där för dem också. När de var små delade han föräldraledigheten rakt av med barnens mamma, det vill säga stannade hemma halva tiden utan att tycka att det var något konstigt eller särskilt fantastiskt med det. Nej, han ammade inte – det gjorde mamman under *sin* första halva och sedan gick det alldeles utmärkt att ge mjölk ur en flaska och börja med små smakportioner av både ärt- och morotspuré.

Det gjorde pappan. Han matade sina barn, bytte blöjor, drog vagn och gick till BVC där han prata-

de bajs, vikt och utvecklingskurvor med både sköterskan och andra föräldrar.

Han log mot sina barn och fick tandlösa leenden tillbaka. Skojade, busade, lugnade, läste godnattsagor och sjöng *När trollmor lagt de elva små trollen* fast han egentligen inte kunde sjunga – något som barnen märkligt nog inte verkade bry sig om.

Kramades godnatt.

Steg upp mitt i natten och tröstade gråtande barn, torkade snoriga näsor, baddade heta pannor, bar och vaggade till sömns medan armen domnade bort.

Satt i sandlådan, bakade kakor, lekte fåniga lekar och lämnade på dagis när den tiden kom.

Satt på jobbet och oroade sig ...

Allt som mamman också gjorde.

Hämtade på dagis, lyssnade på dagens upplevelser, gapade på rätt ställe och frågade mera. Beundrade vederböriligen de konstnärliga alster som producerats under dagen, gjorde plats för nya teckningar i köket och ställde plikttroget fram det pynt i form av flirtkulekycklingar eller garntomtar som allt efter årstid tillverkats under dagen.

Apropå årstider så visste pappan också barnens storlekar och att de rackarna växer. Sålunda tittade han över stövel- och overallbeståndet när en ny vinter närmade sig, liksom om det fanns erforderligt antal vantar, mössor och sockor. Dessutom tänkte han på att i god tid före lucia kontrollera att ljusen i kronan fungerade, att glittret fortfarande höll ihop och att lucialinnena räckte till på längden. Innan han gick ut på lunchrasten och köpte ny utrustning eftersom så aldrig var fallet.

Utan att någon annan (läs ”barnens mamma”) behövde säga till, påminna, be om.

Precis som han också kom ihåg att inhandla presenter till alla barnkalas, packa matsäck till utedagarna, se till att barnen hade ombyte med sig och att de inte glömde sin gympapåse när det så småningom var dags för skolans *Idrott och hälsa*.

Och gick på utvecklingssamtal, hjälpte till med läxor, uppmuntrade och stödde.

Ställde frågor och lyssnade på svaren även när det inte handlade om skoluppgifter.

Pratade om svåra saker med sina barn. Tramsade med sina barn. Gjorde roliga saker med sina barn.

Gjorde tråkiga saker med sina barn. Kramade sina barn.

Lärde sina barn att säga "tack för maten", hjälpa till därhemma och att alla människor är lika värda.

Förvandlade sig själv till ett rytande lejon när någon gjort hans barn illa.

Och skjutsade och skjutsade och skjutsade ... Förstås.

Låg vaken om nätterna och väntade på de där barnen som plötsligt blivit tonåringar. Oroade sig. Gav ansvar. Visade respekt. Krävde respekt. Ställde krav. Skällde ibland. Älskade alltid. Hade tid. Fanns. Var där.

Den här pappan visste nämligen att det inte finns något som heter "kvalitetstid", i alla fall inget som kan kompensera kvantiteten. Att vara en del av barnens liv, vardag, varje dag.

Det han däremot inte visste, eller förstod, var att han inte bara var en pappa utan också en svart svan. Han och alla andra män som ser det delade föräldraskapet, det delade hemarbetet och det delade ansvaret som en självklarhet och tillsammans kan för-

ändra samhället. Ett samhälle där den jämställdhet som börjar i hemmet också kan bli omvälvande för oss alla.

Inte med stora åthävor, brinnande tal, explosioner eller vapenmakt. Ej heller med tekniska landvinningar och nya fantastiska uppfinningar. Eller genom en enskild händelse.

Utan helt enkelt genom enskilda människors sätt att vara.

Ju fler de svarta svanhannarna blir, desto färre kommer exempelvis antalet skilsmässor att bli. Jämställdhet gör nämligen underverk i ett förhållande eftersom den effektivt motverkar trötthet, frustration, ilska, uppgivenhet och bitterhet – allt som lika effektivt tar död på både kärleken, sexlivet och glädjen mellan två människor.

Dessutom kommer sjukskrivningarna av naturliga skäl att minska när man hjälps åt och både kropp och själ mår bättre.

Kriminaliteten kommer likaledes att sjunka eftersom pojkar (överrepresenterade i brottsstatistiken) får fler och fler positiva förebilder i form av närvarande, ansvarsfulla män. Vilket i sin tur bety-

der att färre flickor/kvinnor löper risk att bli utsatta för övergrepp, våld och förtryck.

Därutöver kommer vi att få en mer jämställd arbetsmarknad när arbetsgivare tvingas inse att barn inte är en huvudsaklig kvinnlig angelägenhet, att man inte längre kan se könet som en nackdel för en anställning, en viss befattning eller en befordran, att arbetet vad det än består av *måste* kunna kombineras med att vara förälder och att män inte är mindre föräldrar än kvinnor.

Detta kommer i sin tur att få som följd att flickor och pojkar inte blir lika styrda och begränsade i sina könsroller, att jämställdhet i ett förhållande ses som något naturligt och att barn får en nära relation med båda sina föräldrar.

Snacka om en win-win-situation som dessutom främjar samhällsekonomin! För att inte tala om äktenskapet mellan pappan och mamman i den här lilla berättelsen, de som levde lyckliga i alla sina dar (även om de grälade ibland ...).

Snipp, snapp, snut, så var sagan slut! Eller nej, det var den visst inte. Svarta svanar stannar nämligen inte i vår egen lilla pöl. Svarta svanar hittar nya vat-

tendrag, simmar motströms, ger sig in i nya vikar, tar sig över haven, sprider ringar på vattnet ... Lyfter, färdas genom rymden, flyger över jorden, bygger nya bon och fortplantar sig tills ingenting är sig mera likt. Vi har sett det förut och vi kommer att få se det igen. Se de svarta svanarna förändra världen.

En värld där barnen är framtiden.

Svanungarna.

Ina Sohlberg

Hälsningar från hårddisken

— EN FIKTIV BERÄTTELSE OM
EMULERING AV DEN MÄNSKLIGA
HJÄRNAN

För mig har dagen börjat bra. Igår kväll valde jag en ny utsikt, en vy över en tätt befolkad gata någonstans mellan skyskraporna i det forna New York, och blev glatt förvånad då jag öppnade persiennerna i byrån i morse. Utsikten fungerar väl, de små människornas frenetiska rörelser över gatan verkar öka min produktivitet, deras aktivitet är smittsam. Mitt arbete och all information spelas upp på väggarna runtom, så att jag har en tydlig översikt över allt som sker på min avdelning. Och när jag vill kan

jag med viljekraft zooma in och koncentrera mig på de bitar som intresserar mig mest. Jag har också delvis själv skapat de algoritmer som jobbar med mig, som en slags otröttliga assistenter med ganska pålitlig artificiell intelligens, vilket ökar effektiviteten i mitt arbetsflöde ytterligare. Det här är en bra, vanlig dag.

Många faktorer har ändrats här sedan jag uppstod och ofta åt det bättre hållet. Det beror nog mest på att vår ägare blivit mera intresserad av oss som tänkande individer då han börjat uppfatta oss som på riktigt medvetna och inte bara personliga kopior av sig själv. Givetvis är frågan om vårt medvetande inte avgjord för honom, så långt har inte teknologin ännu utvecklats att han vetenskapligt skulle kunna försäkra sig om det. Men det räcker för vår ägare att han börjat misstänka att det finns en djupare mänsklighet i oss för att han skall ta vår existens och det samhälle vi utgör på större allvar. Han har god insyn över hur han organiserar oss och vårt arbete och förutom allt det professionella och legala, så har han börjat kontakta oss allt oftare personligen, utan att bryta mot den tydliga

och allt underlättande hierarki som han själv skapat och som nog ligger bakom vår berömliga produktivitet.

Jag har själv talat med honom ett par gånger och han har alltid varit angenäm och allmänt trevlig med en viss nyfikenhet för våra mer intima känslor och upplevelser. Det var inte länge sedan han började ställa ganska så metodiska frågor om vad vi tänker på, ifall vi dagdrömmer medan vi arbetar och hur mycket vi längtar efter fritid. Det kan också bara ha varit en effektivitetskontroll, för att se ifall vi är för medvetna, för mänskliga, för att vara effektivare än han – för det är ju målet, vi är en resurs vars styrka är att vi kan arbeta som en människa inte fysiskt förmår. För honom handlar det ju om att skapa en hel armé med förbättrade versioner av sig själv för att uppnå höjder som han aldrig ensam skulle ha kunnat drömma om.

Jag blir avbruten av ett meddelande. Det är den nyskapade arbetsgruppen, som skall ansvara för att göra research om ett av våra nylanserade projekt, som tar kontakt för rådgivning via gruppchat. Medlemmarna i denna researchgrupp är alla kopi-

or av en back-up av ett tidigare researchgrupp som vi avslutat för att den inte behövdes och förbrukade onödiga minnesresurser – om vi hade känt till detta nya projekt hade cheferna nog aldrig raderat hela den gamla gruppen. Det var inte en kostnadsfråga, det handlade mer om minneshantering och upplevelsen att de tidigare forskarna slutfört sin uppgift. Dessutom var det en moralisk fråga: ifall hela gruppen alltid, sedan den uppstod, varit förberedd och fullt medveten om att de alla skulle avslutas, tillsammans och på en gång då deras uppdrag var slutfört, skulle det då inte ha varit onödigt plågsamt att mitt i allt ändra på något så avgörande i deras existens och meddela att de skulle få fortsätta leva, om dock utan ett precist syfte att uppfylla? Cheferna ansåg väl det och jag stöder dem i det beslutet. Dessutom är det onödigt att ha massor av individer som gör ingenting eller som måste omskolas till helt nya uppgifter. Vi är så förmånliga att skapa och utgör ändå alltid en del av en och samma större existens.

Den nya researchgruppen har kommit igång med god fart och det är min uppgift att övervaka deras

arbete, det är till mig de rapporterar.” Allt i ordning. Vi tar itu med etapp 2 efter en rast och lite vila.” De verkar ha en god sammanhållning och arbetsmoral, men det gäller ju oss alla, kopior som vi är av en och samma person. Det är nog orsaken till att konflikter är så sällsynta i vårt samfund – konflikter uppstår först när vi blir tvungna att interagera med uppladdade hjärnor som härstammar från andra individer. Visst är alla emuleringar (som vi kallar dem och oss själva) effektiva och har hög arbetsmoral – urvalsprocessen är fortfarande sträng eftersom det omöjligtvis går att ladda upp precis alla individer på planeten, och vem skulle väl vilja det? Det räcker med att föreställa sig alla världens slöfockar och livskonstnärer som skulle flocka till uppladdningstjänsten för att under resten av sitt liv göra ingenting. Mänskligheten är inte rik eller avancerad nog för att tillåta sådant, kanske senare med ökade rikedomar och nya teknologier.

Mina tankar avbryts av att den timer jag lagt upp i början av dagen börjar spela upp en behaglig avslutningsmelodi och väggarna i mitt arbetsrum sakta försvinner. Dagens arbete är avklarat och fastän

jag känner mig glad över att ha uträttat så mycket så är jag också en aning skamsen över min tankspriddhet. Jag måste få mer utmanande uppgifter, jag måste tala med chefen. Men det skall bli imorgon, nu skall jag ta det lugnt – vilket underlättas av väggarna, som automatiskt övergår i ett nytt landskap, det som känns allra tryggast och behagligast: ett litet, vackert hus vid havsstranden med en läcker, röd-gul solnedgång och en dukad middag som väntar vid vattnet.

Jag har blivit ombedd att rapportera detta den 18 augusti 2052. Jag har 32 team som arbetar för organisationen, sammanlagt nästan 500 emuleringar på lägre nivåer och en chef, jag, som rapporterar direkt till ägaren. Vi gör en god vinst åt vår ägare, som har kunnat minska antalet anställda fysiska entiteter till ett tiotal med den främsta funktionen att representera företaget och våra produkter inför resten av den fysiskt existerande mänskligheten. År efter år, allt eftersom vårt antal växer och med ökade möjligheter att i efterhand modifiera de nya kopior som skapas, har vi blivit en ekonomisk makt

som majoriteten av människor inte kunnat räkna med 50 år sedan.

50 år sedan... vad fanns då? Mina minnen finns kvar, dem hade jag ärvt i exakt kopia, och de är förvånande att återgå till. Förändringarna har varit stora men, som det ofta är, skett på ett så naturligt sätt att de flesta av oss, efter att vi fått tillstånd eller blivit ombedda att kopiera oss själva, inte ställt för många frågor utan ivriga och positivt inställda stigit in i en ny tidsålder, självmedvetna och lyckliga över att få den unika möjligheten och i synnerhet fördelen att multiplicera vår egen existens och därmed dra maximal nytta av våra nedärvda förmågor.

I mitt exakta fall har jag ännu bättre tur än de flesta. Jag är inte en enkel emulering, jag är också bland de första som fått rättigheten att inte bara vara en exakt kopia utan en förbättring. Det är självklart nu, men det var inte varit självklart på den tiden jag uppstod. Då var insikten ny: eftersom vi är digitala kan vi också omprogrammeras om man förstår hur den mänskliga hjärnan fungerar. Och även om vi inte ännu gjort de största genombrotten på den fronten så finns det en sak som är gan-

ska lätt att ändra på och det är vår så kallade processorkraft. Hur snabbt vi kan tänka och därmed också arbeta. Jag är inte den första, men bland de första uppladdade hjärnorna, som fungerar 21 gånger snabbare än den ursprungliga människan.

Fördelarna är många och avgörande: min snabba hastighet gör att organisationen är mindre eftersom jag hinner ta hand om alla chefsposter, det behövs inte en ledningsgrupp bestående av flera emuleringar. Högre hastighet ger mer tid, jag har mer än 24 timmar i dygnet, det som de fysiska människorna avundas och fortfarande tjarar om. Detta sparar på våra företagsresurser och tillåter oss att fungera betydligt mer effektivt eftersom vi inte har flera chefer som tvingas samarbeta – vi undviker konflikter mellan olika egon, intern rapportering, möten samt meningsskiljaktigheter. Ingen chef kan heller spela bakom ryggen på en annan. Vår organisation är därmed mer effektiv och transparent, vi är mindre korrumperade och slösar färre resurser.

Hierarkin i vårt samfund blir också tydlig och naturlig: vi som är snabbare har blivit som en annan art kan man nästan säga. Vi har föga intres-

se och möjlighet att umgås med de långsammare emuleringarna. Det är en stolthet att få uppstå med den naturliga fördelen, vi är skapade att leda och de långsammare vet att de inte har en chans att konkurrera med oss, vilket minskar andelen orealistiska ambitioner bland arbetskraften och skapar ett visst lugn. De vet att situationen är denna, de vet inom vilka ramar de arbetar, inom vilka ramar de har möjligheter att utvecklas, och de har inga onödiga drömmar om något mer. Jag är säker, och kan med stolthet rapportera, att vi därmed också har mindre missnöje, depression och besvikelse i vårt samhälle nu än under den fullt fysiologiska epoken då skillnaderna var mindre tydliga mellan individer och tävlingen hårdare.

På en mer personlig nivå innebär detta givetvis att jag inte umgås med mina anställda, de är för långsamma, för tråkiga och lever i en alltför annorlunda verklighet. De tar hand om det sociala sinsemellan i diverse grupper, oftast inom vårt samfund, men ibland också med helt andra emuleringar, som härstammar från en annan individ. Jag själv umgås bara med andra snabba chefer på andra bolag, inte

direkta konkurrenter utan leverantörer och samarbetspartners. Vi härstammar alla från olika människor, men vi är alla snabbare än våra ägare och de andra uppladdade, så vi har något väldigt unikt gemensamt. Det är bara vi som kan förstå oss, för en utomstående vore det omöjligt att – rent konkret faktiskt – följa med vår diskussion, våra skämt, våra sorger, eftersom vi inte bara tänker snabbare, utan också diskuterar i en helt annan takt.

Med den ökade hastigheten har det uppstått en parallell värld av existenser där tiden är en annan, där allting har en helt ny utgångspunkt, och den är väldigt svår att kommunicera till dem som inte befinner sig på samma frekvens.

Vi är nästan färdiga med våra uppgifter, det återstår för oss ett par arbetsdagar och en stor avslutningsfest, och så tar det slut, så tar allt slut. Vi har en god sammanhållning, vi inte bara arbetar väl tillsammans utan trivs också ihop. Allt underlättas av att vi skapats tillsammans eftersom det gör att vi delar allt, hela situationen och alla upplevelser. Jag har varit nöjd med att få vara en del av denna grupp

och känner mig tacksam över att ha fått uppstå. Givetvis är jag rädd för slutet, för döden, givetvis har den funnits där från allra första början då vi fick vår deadline och planen för vårt arbete. Den har spökat där i bakgrunden, men vi har kunnat tala öppet om det med vår team leader och den psykolog som anställts utifrån.

Inte för att deras entré på scenen var det som skapade den initiala krisen, den som skakade oss alla under den allra första veckan: vi fick veta att varken team leadern eller psykologen var som vi, att vi var särskilda, skapade i ett särskilt syfte, och att de inte egentligen alls förstod vår situation. Visst förstod de, rationellt, men inte känslomässigt. De hör till de bestående kopiorna, de som inte kommer att raderas som vi, de som får fortsätta existera.

Vägen ut ur första veckans kris var våra samtal sinsemellan, tillsammans, privat. En av oss insåg att både ledaren och psykologen också var raderbara, att de inte heller skulle tillåtas existera evigt – man behöver bara tänka sig ett scenario där företaget slutar existera, går bankrutt eller stängs ned för att det vi gör inte längre är aktuellt eller behövs.

Eller att det blir vanligare med emulering och därmed brist på minnesutrymme. Vem vet? Detta fick oss att ytterligare inse fördelen med att de har längre livstid än vi: tänk så mycket erfarenhet de kan samla på sig och använda till allmän nytta. Det fick hela systemet att kännas mer rättvist i våra ögon och besluten om livstid kändes inte längre så godtyckliga. Och det var vid denna punkt som allt vände om och vår gemensamma sorg blev vår gemensamma styrka: vi bestämde oss för att utnyttja den tid vi hade på maximalt sätt, både i vårt arbete och på vår fritid.

Det kollektiva har varit det viktiga, det avgörande, vår hemlighet. Våra resultat är utmärkta, historiska, vi har slagit effektivitetsrekord och vid sidan om har vi talat, dansat, målat, skidat, vandrat i bergen tillsammans, vi har älskat varandra och vi har haft roligt, vi har levt – kanske mer än de andra, mer intensivt, mer brinnande, och vi har varit lyckliga, vi är lyckliga, att ha fått dela allt detta.

Vi har också alla dokumenterat våra upplevelser, det var ett av våra allra första beslut: att skriva loggbok varje dag som ett sätt att hjälpa oss själ-

va med alla svåra känslor, alla frågor och smärtsfulla svar, men också som ett sätt att leva kvar efter vårt gemensamma slut; lämna något åt inte bara framtida emuleringar utan också åt vår ägare som uppmuntrat denna verksamhet och visat sympati och förståelse för oss och vår särskilda situation.

Vår avskedsfest är om två dygn och jag har varit utvald att ordna det mesta, ett riktigt hedersuppdrag som jag ägnat största delen av min fritid åt. Vår fest kommer att vara 12 till 14 timmar lång, beroende på när mina bröder vaknar den sista morgonen. Jag har nämligen valt att låta alla sova så länge som de vill och behöver. Småningom kommer vi sedan att samlas för den underbaraste frukosten vid ett långt, gemensamt bord mitt på en solig äng bland högt vajande gräs i en skön bris. Jag har valt ut allas favoriträtter och en del överraskningar, sådant de andra och jag själv aldrig smakat på förr, och så har jag en del lekar och programnummer för att få alla att slappna av inför dagen.

Jag har också skapat en virtuell värld som är unikt skräddarsydd för detta syfte och låst den med ett lösenord för att vi ska få vara ensamma i denna

mest privata upplevelse som kan tänkas finnas för en människa. I denna virtuella värld har jag skapat en vit strand, palmer och turkost vatten för dem som älskar värme och avkoppling, ett berg med en skidbacke och ett kafé som serverar den godaste varma chokladen för dem som föredrar en fartfylld dag under solen, och så finns det en livlig gata från en liten italiensk by med ett torg och en fontän, där man kan gå på konstmuseum och sedan sätta sig och ta en utsökt kaffe och se på människorna som vandrar förbi i medelhavshettan.

Kvällen avslutas med en gemensam fest med musik och flera uppträdanden, vi kommer att sjunga och dansa tillsammans och eftersom vi gillar att uppträda kommer var och en att bli bjuden upp på scen. Och när vi alla är utmattade av allt det goda kommer vi att tillsammans stiga in i en rofylld sovsal där det finns en enda stor säng som vi kan lägga oss sida vid sida i. Och uttröttade av all njutning och all glädje kommer vi att somna in för att aldrig vakna igen. Kanske kommer vi att ta en sista, lycklig titt på varandra innan vi sluter ögonen, kanske någon vill röra en annan, kanske vi delar lite kärlek

innan vi lägger huvudet på den allra skönaste tänkbara kudden.

Jag har fått de rapporter jag bett om från olika delar av min organisation och resultaten är häpnadsväckande. Jag hade inte förväntat mig så mycket olikheter, så många olika människor, så många skiljaktigheter. Visst stämmer det att de är alla som jag, de skriver som jag, de tänker som jag, de har liknande känslor. Det är en kuslig känsla för någon som växt upp i en värld där varje människa ansågs unik, till hundra procent egen, att höra sin egen röst, samma röst, tala med så många munnar – så många virtuella munnar. De är definitivt inte jag längre, de lever i en annan verklighet. Deras hjärna är min hjärna, men de har andra utgångspunkter, de är som en vidareutveckling av mig själv i en annan miljö.

Jag är glad, inte bara ekonomiskt, fastän det onekligen var mitt motiv till att påbörja hela denna process. Jag har blivit rikare än jag någonsin hade kunnat föreställa mig i det gamla systemet. Men jag är också glad personligen, för mig är detta ett mirakel, det största mirakel jag upplevt: jag finns här,

i min fysiska, gamla verklighet, min kropp som blir allt sämre, min hjärna som sakta faller samman – inget kan ännu hindra det – men samtidigt finns det hundratals jag som fortsätter att arbeta. Och inte bara arbeta, utan leva liv som känns meningsfulla, givande och intressant. Det är som om jag blivit odödlig, det är bättre än att ha fått hundra barn.

Att alltsammans är virtuellt verkar inte ha någon effekt på mina emuleringar. Det är spännande att notera att de virtuella visualiseringarna – det vill säga de omgivningar de lever i – inte behöver vara särskilt fotorealistiska jämfört med de visuella minnen de ärvt av mig från den fysiska verkligheten. De kan ändå mer än interagera med sin virtuella miljö: få emotionella kopplingar, känslor och upplevelser som tillfredsställer de psykologiska behov en människa har. De är så föga modifierade ännu och så nära min egen hjärna – vissa är exakta kopior, en del snabbare (vilket är en aning skrämmande faktiskt, det är som att umgås med en mycket mer intelligent och skarp version av mig själv och jag kan känna att den snabbaste chefen definitivt tycker jag är långsam, dum och till och med

tröttsam), men de är fortfarande mänskliga medvetanden. De behöver vänner, de behöver kärlek, sex, mat och känsla av mening i sitt liv. Att de kan få allt detta genom virtuella sinnesintryck är ren magi för mig.

Det kan också vara av värde för denna rapport att skriva ett par ord om hur den fysiska verkligheten, den jag lever i, påverkats av introduktionen av möjligheten att emulera människohjärnor. Resultaten kan konstateras vara etiskt utmanande eftersom mänskligheten definitivt ökat sin produktivitet, det finns mer av allt. Att vi insåg att den mest värdefulla resursen är våra egna hjärnor och att vi valt att öka denna resurs tusenfaldigt på en så kort tid, det har givit oss bättre resultat, av alla slag. Vi har mer förmögenhet, men också mer musik, mer film, flera böcker, mer av allt vi kan köpa, mer än vi kan konsumera. Vår levnadsstandard är en alldeles annan, otänkbar 50 år sedan.

Däremot har emuleringarnas otroliga effektivitet utkonkurrerat en stor del av den fysiska mänskligheten. Det finns färre behov för människor att hantera vissa slags uppgifter – inte bara på grund

av att vi laddat upp hela hjärnor utan också för att det vid sidan om har utvecklats allt högre och pålitligare artificiell intelligens, som tar hand om alla de jobb ingen människa ville göra men var tvungna att uträtta. Effektiviteten hos all denna digitala intelligens har skapat en inflation av hjärnkraft, och resultatet är lägre löner för dem som jobbar på lägre nivåer – både i den fysiska och den virtuella verkligheten – medan vi som är förmögna blivit det på ett alldeles nytt sätt. Vår värld är fylld av oändliga njutningar, men vi är inte oändligt många som kan dra nytta av dem.

Min reaktion på detta är kluven, men jag upplever nog att det var rätt i att tillåta emulering av människohjärnor och artificiell intelligens. Framsteg, framtiden, är omöjliga att hindra. Men de kan styras mot det bättre, man kan påverka deras kurs och försöka reglera dem på bästa möjliga sätt. Och hela emuleringsprocessen har ju varit strängt reglerad, riktigt paranoid faktiskt i början. Nu lättar de legala kraven en aning eftersom systemet fungerar så bra och är oemotståndligt – alla vill bara laddas upp nu, alla vill ha minst en virtuell kopia

av sin hjärna – och eftersom vi har nya möjligheter på kommande för att modifiera emuleringarna. Med en del av min förmögenhet har jag beslutat mig för att skapa experimentella kopior av redan existerande emuleringar – kopior som jag kan modifiera och som ett team sedan kommer att testa olika förändringar på. Mitt mål är att skapa ett jag som saknar de största svagheter inbyggda i min hjärna: rädslan för att misslyckas och den depressivitet som medföljer.

Som slutsats kan jag med nöje konstatera att jag upplever att mitt beslut att ladda upp och kopiera min hjärna och att sedan skapa ett företag, ett samhälle, som består av dessa emuleringar, är det bästa jag fattat. Ett beslut som inte bara skapat omåttlig materiell rikedom åt mig, men som också skapat liv, hundratals unika existenser, som fått leva, lära sig, känna och uppleva på sätt som jag aldrig kommer att kunna föreställa mig.

Ulla Svanström

Symbios

Jag tog de tre nötta stentrapporna upp till min praktik i långa kliv. Jag stod framför dörren och letade i handväskan efter nycklarna. Mässingsskylten blänkte i lampskenet, vilket den inte hade gjort på många år – den slitna skylten med texten: ”Leg läkare och psykoterapeut” och mitt namn.

Väl inne stannade jag och såg mig omkring. Jag hade en gång målat väggarna i en milt grön, rogvande färg, men nu var de starkt röda. Fönstret vände mot norr, vilket gjorde att solen aldrig sken direkt in. Det rädde alltid en stilla halvdager i rummet. Klockan var tre på eftermiddagen, det var senhöst och till och med skummare än vanligt. Jag slog mig ner i patientfåtöljen och fällde den till

liggande. Jag satte elektroderna från fMRC-kameran, i folkmun kallad psyke cinema-kameran, på huvudet. Kanske skulle jag somna och drömma. Jag blundade och sjönk ner i en behaglig dvala. När jag efter en stund tittade upp genom halvslutna ögonlock, tyckte jag att Pirkko satt i min stol, terapeutstolen, och jag mindes första gången hon hade besökt mig.

Pirkko var en av de patienter som hade kommit till mig genom rättspsyk. En del av mina patienter gör det. Mitt arbete har huvudsakligen bestått i att avgöra graden av störning, och framför allt farlighet, för att kunna sätta in rätt behandling. I slutändan är det vad som är intressant för samhället, det vill säga oss vanliga människor, de presumtiva offren. Hon skulle besöka mig två gånger i veckan en tid framöver och när hon hade gått efter vårt första möte ögnade jag igenom hennes journal: "En mycket farlig kvinna" stod det bland annat om henne. Jaha du, farliga Pirkko, tänkte jag. Nästa gång blir det trappan för dig!

"Du går sakta nerför den långa, vindlande trappan ner i trädgården. Det är sommar och strax ef-

ter soluppgången. Du vandrar i sakta mak genom den daggfriska trädgården.”

Jag hade sänkt Pirkko till liggande och hon blundade medan jag pratade. Det var hennes andra besök hos mig. Jag fortsatte: ”När du har gått genom trädgården, kommer du ut på en lång sandstrand och längre fram skymtar på ena sidan en skog och på den andra sidan havet.”

Där brukar jag lämna mina patienter med frågan vad de ser och åt vilket håll de går.

Pirkko blundade fortfarande men sade inget. Jag väntade och gav henne tid. Under tiden studerade jag henne noggrant. Det är lättare att studera människor när de blundar och är omedvetna om att man tittar på dem. Det brukar vara tacksamt att studera händerna: hur de håller dem och om de håller dem stilla. Pirkkos armar låg utsträckta längs med kroppen och händerna var stilla. Jag tittade vidare på hennes ansikte. Allt var helt stilla hos henne, förutom ögonlocken som fladdrade lätt, och hon tycktes fullständigt avslappnad. Jag minns att jag tyckte att hon såg ut som ett litet ensamt barn, vilket inte stämde särskilt väl med hennes vakna

jag. Hon var en utstuderad typ, både till klädsel och till sättet hon sminkade sig på. Det fick henne att se billig och vulgär ut. Det långa håret såg färgat ut. Ytterst få, åtminstone i vår del av världen, har så svart hår naturligt.

"Vad ser du?" frågade jag igen.

När hon började prata, var det med ett barns röst: "Jag sitter vid strandkanten framför ett sandslott som jag har byggt. Det är stort och väldigt fint!"

"Är du ensam eller finns det några flera där?" frågade jag.

"Mamma sitter på en filt längre upp på stranden. Nu ropar hon på mig att jag ska komma och dricka saft. Jag springer till henne."

"Är din pappa också där?"

"Ja, han ligger utsträckt på filten och solar sig. Nu reser han sig. Han vill också ha saft. När vi har druckit varsitt glas som mamma hållt upp åt oss, tar han mig i famnen och springer ner till vattnet med mig. Vi leker och han beundrar mitt fina sandslott. Vi har roligt. Jag tittar upp mot mamma som sitter kvar på filten. Jag tycker att hon ser ledsen ut och säger till pappa att vi ska springa upp

till henne. Vi gör det. Jag hade rätt, mamma är ledsen. Jag ser det i hennes ögon. Hon är nästan alltid ledsen. Jag kryper upp i hennes knä och pappa sätter sig bredvid henne och lägger armen om henne. Det hjälps inte. Pappa pratar med henne, men till slut tappar han tålmodet, när hon inte svarar eller reagerar. Han drar åt sig armen, reser sig, går ifrån oss och säger att hon kan ju sitta där för sig själv och sura om hon vill. Han orkar inte längre. Mig tycktes han ha glömt bort. Jag tänker att jag ska bli läkare när jag blir stor så jag kan hjälpa min mamma att bli glad.”

Det blev tyst och jag väntade. Jag hade läst i Pirkkos journal att pappan hade lämnat familjen och flyttat när Pirkko var liten och att hon hade blivit lämnad ensam och växt upp med sin psykiskt instabila mamma. Det måste vara ett mycket tidigt minne hon hade återvänt till.

Alla mina patienter har trassliga uppväxtförhållanden, så det är inget konstigt i sig. Det som förvånade mig var att jag kände igen situationen. Jag tittade på Pirkko som fortfarande låg kvar helt lugn, men med ögonen öppna nu. Hon satte sig upp och

hennes intensiva blick under den tjocka, svarta luggen fixerade mig. Det kändes mycket obehagligt.

”Jag blev läkare för att jag ville hjälpa min mamma!” sade jag.

Hon hade rest sig upp och verkade fullständigt ointresserad av vad jag sade.

”Jaha, gjorde du det då?” frågade hon på sitt på samma gång otåliga och ointresserat nonchalanta sätt.

Jag upplevde det som att hon ville markera att hon inte tyckte att det var något intressant eller viktigt vi höll på med.

”Du vet att dina besök hos mig ingår i ditt rehabiliteringsprogram?” sade jag snorkigt.

Hon gick runt i rummet och tittade på mina saker, men när jag pratade med henne kom hon tillbaka och satte sig i fåtöljen. Hon tittade intensivt på mig igen, precis som hon studerade mig.

”Du påminner mig om min mamma”, sa hon.

”Din mamma? Vad heter din mamma?”

Hennes drag hårdnade igen och hon lät otålig när hon svarade:

”Hur så? Hon lever inte längre.”

Hon reste sig och gick mot dörren.

”På torsdag då. Vi ses på torsdag!”

”Ja, på torsdag”, sade jag.

Vi träffades under några veckors tid, två gånger i veckan. Sedan bjöd hon hem mig till sig. Jag tackade ja fast jag aldrig brukade besöka någon av mina patienter hemma. Jag är alltid på min vakt mot projektioner från mina patienter, och förstås även från mig själv, men det här upplevde jag annorlunda. Hon hade gjort sig hemmastadd i min mottagning. Hon gick omkring och plockade med saker och rumsterade om och jag satt ofta och bara iakttog henne. Det var som hon var omedveten om min existens vid de tillfällena.

Jag fick en konstig känsla av att patientfåtöljen som jag satt i var en asteroid eller någon annan mindre himlakropp som seglade omkring i universum. Jag kände de sugande, virvlande rörelserna och det var på samma gång skrämmande och skönt. Jag ansträngde mig för att försöka titta upp och komma tillbaka till verkligheten och mitt mottagningsrum, men jag drogs iväg igen. Jag orkade inte göra motstånd.

Hennes lägenhet var en etta med ett litet pentry. Väggarna i rummet var röda. Trots att lägenheten var liten, kände jag mig helt vilse i den. Det var som om jag inte hittade. Kanske var det mängden av saker som låg och stod överallt. Hon fick nästan leda mig ut i pentryt där hon hade gjort kaffe. När jag frågade efter mjölk, sade hon att jag kunde titta efter i kylskåpet. Jag tog fel och öppnade flera andra skåp innan jag hittade rätt. Inne i kylan låg det massor av vad som såg ut som skal från någon slags ljusbruna, blanka ägg: trave på trave, uppstaplade bredvid varandra, prydligt delade i halvor. När hon såg att jag tittade på dem, sade hon att jag kunde ta en till kaffet om jag ville.

”Vad är det för något? frågade jag.

”Äh, det är sådana där Kinderegg. Choklad. Jag köper dem för man får en sak i varje ägg. Jag hinner inte äta upp dem i samma takt.”

Infantil regression, för det genom mitt huvud.

”Här, titta!” sade hon och ledde mig fram till en bänk framför fönstret belamrat med en massa små leksaker och plasthylsorna de legat i.

”Har du sett så många någon gång?”

”Nej, det har jag nog inte!”

Även om det bara var struntsaker blev jag en aning imponerad av mängden.

Vi tog med oss våra kaffekoppar in i rummet och jag slog mig ner i soffan och rörde undan en liten plats på bordet där jag kunde ställa koppen. Nu när jag hade fått mitt kaffe, brydde hon sig inte om mig längre. Hon slog sig ner vid ett annat litet bord vid fönstret och tog fram en spegel och sin sminkväska och började sminka sig. Hon utnyttjade det sista, nästan brutalt starka eftermiddagsljuset som avslöjade alla skavanker i det lilla sjabbiga och överbelastade rummet där det flödade in genom det stora gardinlösa fönstret. Ljuset skapade en reflex i hennes spegel och lyste upp hennes ansikte och en fläck bakom henne på väggen, nästan som om hon satt i strålkastarljus. Hon såg mycket blek ut. Kanske hade hon vitsminkat sig. Eller var hon alltid så där sjukligt blek? Jag fick ingen tydlig minnesbild av det.

”Jag ska ut i kväll!” sade hon.

Jag smuttade på mitt kaffe och sneglade på henne ibland. Det var som hon hade glömt att jag var

där. Av någon anledning kände jag mig underligt avslappnad och lugn i den här kvinnans sällskap, ja, nästan lycklig. Jag satt där, blev fullständigt ignorerad, men trivdes och kände mig utvald. Det var som hon hade en egen värld som man blev delaktig av bara genom att vara i hennes närhet. Jag kände mig samtidigt rädd eftersom jag visste att hon var en ytterst labil och oförutsägbar person som kunde vända och bli aggressiv och våldsam väldigt fort.

Under ett av våra senaste möten hade jag sagt att det var väldigt lyckat och att vi hade fått veta mycket om henne.

”Om mig?” sa hon.

Sedan hade hon otåligt rest sig upp och vandrat runt i rummet. Jag tittade med fasa på henne. Vad menade hon? Hon måste vara galen! Jag borde ha börjat medicinera henne med en gång. Nu kanske det var för sent. Jag ansträngde mig och tog mig samman för att inte visa hur uppjagad jag blev. Jag mobiliserade mina krafter, reste mig och gick med lugna men bestämda steg fram till skrivbordet. Jag var tvungen att återta min auktoritet. Jag förstod att

jag hade släppt för mycket på den. Jag satte mig vid datorn för att skriva ut ett recept.

”Pirkko!” sade jag och försökte låta lugn och säker igen. ”Jag ska skriva ut ett recept till dig på en bra medicin!”

Hon fortsatte att dona omkring i rummet. Hon hade börjat hänga om mina tavlor. Hon hade just tagit några steg bakåt och stod och tittade hur en av dem som hon just hade hängt om tog sig ut. Hon var som vanligt helt inne i det hon gjorde.

”Här Pirkko!” sade jag, tog receptet ur skrivaren och viftade med det mot henne. ”Det här kommer att göra dig gott!”

Äntligen tittade hon på mig.

”Jag behöver ingen medicin, jag mår bra!” sade hon och skrattade. ”Ta den själv om du tycker den är så bra!”

”Mår bra?!” nästan skrek jag till henne. ”Du har gjort dig skyldig till de hemskaste saker och du påstår att du mår bra! Det står i din journal att du...”

”Ja, ja, jag vet! Jag är en djävul. Är du nöjd nu?”

”Min uppgift är att se till att du mår bra, att du blir frisk!” sade jag – vänligare nu och lugnt.

Hon lyssnade inte på mig längre och min hand med receptet sjönk ner i mitt knä.

Den natten drömde jag att jag befann mig i en grund liten göl. Den var full av stora isblock som jag höll på att såga isär. Det var ett tungt arbete.

”Den här gölen har en gång hängt samman med havet!” hörde jag en röst som sade.

Jag förundrades över det men tänkte att det måste ha varit innan landhöjningen. Sedan upptäckte jag tre stora fiskar som simmade omkring mig.

”Titta, det finns fiskar här!” skrek jag upphetsat. En av dem var större än de andra två och jag tog tag i den och försökte lyfta upp den. Den var hal och mycket tung men jag lyckades få tag i den och lyfte upp den med mina båda händer och höll den ovanför huvudet. Den var enorm.

Dagen efter gick jag runt som i trance ute på staden. Var det samma stad jag brukade gå omkring i? Var hade jag varit så länge? Jag kände mig otroligt lycklig och fri. Allt var så vackert! Till och med människorna var vackra. Jag kände att jag ville skapa något. Börja måla eller kanske ägna mig åt musik. Dans. Jag kände på mig att det mäs-

te finnas någon dans som kunde uttrycka vad jag kände.

När jag vandrat omkring i det tillståndet en stund utan att vara medveten om var jag var någonstans och bara insupit dofter, färger och ljud på ett sätt som jag aldrig tidigare gjort, började ångesten sakta krypa över mig. Det var en sådan där föräddisk höstdag som är solig och vacker men samtidigt isande kall. Jag huttrade och kände med ens att jag var alldeles genomfrusen. Konstiga tankar trängde sig på. Konstiga tankar om att jag inte hörde hemma någonstans. Konstiga tankar om att jag inte visste vem jag var. Konst, skapa? Jag har väl aldrig skapat någonting. Dans? Jag kan inte dansa den enklaste dans. – jag saknar rytmkänsla.

Jag såg mig omkring efter ett café för att gå in och sätta mig och dricka något varmt, men som av en händelse gick jag precis förbi en kyrka. Den kanske är öppen tänkte jag. De kanske tar emot mig!

Först gick jag omkring en stund och bara tittade. Altartavlans Jesus på korset blickade sorgset ner på mig. Änglarna som svävade runt hans huvud tittade

medlidsamt och nästan förvånat på honom: "Vem är du egentligen?" tycktes de fråga. "Och vad vill du?" Färgerna i deras mantlar glödde.

Jag lade fem kronor i en låda och tog ett litet ljus som jag tände och satte i den stora ljusstaken som ska föreställa världen... eller kanske livet. Jag hade blivit varmare men kände mig tom. Jag vet inte hur länge jag satt så. Sakta kom jag tillbaka i min kropp och lugnet sänkte sig över mig.

"Tillförsikt!" upprepade jag flera gånger för mig själv. "Tillförsikt!"

Jag insåg att det enda jag kunde göra var att tro. Jag domnade bort, men när jag slutligen reste mig för att gå, kände jag hur ett bubblande och fullständigt oförklarligt skratt steg upp i mig. Jag lät det komma. Gapskrattande, hulkande och frustande stapplade jag altargången tillbaka genom kyrkan och ut.

Jag kopplade bort psyke cinema-kameran från mitt huvud, reste mig ur patientfåtöljen och tittade mot fönstret. Det hade tagit i och börjat blåsa utanför. Det var höststormarnas tid! Jag sträckte på mig och kände mig utvilad och förväntansfull. Strax in-

nanför dörren stannade jag och tittade mig omkring i det rofyllda, milt gröna rummet. Jag släckte taklampan och gick ut. Jag letade i handväskan efter nyckeln för att låsa efter mig. Mässingsskylten blänkte matt, och jag tänkte att jag borde putsa upp den så att den blev blank och fin igen, som när den var ny.

Vetenskapen om människans själsliv, känslornas neurologi, minnet, framför allt det känslomässiga, lokaliserat till amygdala i hjärnan, har kommit långt, tänkte jag. Man har lyckats överbrygga gapet mellan vad man på cell- och jonnivå kan studera i hjärnan till vad levande människor faktiskt upplever i sina liv.

Jag studerade till läkare med psykiatri som specialområde relativt sent i livet. Jag var trettioåtta år när jag var färdig. Före det hade jag självklart också ett liv, men ett liv som jag någon gång bestämt mig för att förtränga. Eller kanske använde jag den andra av de två försvarsmekanismerna man brukar tala om inom psykoterapi: projektionen, att projicera (överföra de egna reaktionerna och känslorna på en annan person). Om någon inte förstod det

i min inledande berättelse, som kanske kan verka dunkel och svårbegriplig vid en första genomläsning, är Pirkko jag. Eller, bör jag tillägga, mitt tidigare jag.

Amygdalan är en del av det limbiska systemet, som spelar en viktig roll för psykologiska tillstånd som aggression, ångest, autism, depression, narcolepsi, paniksyndrom, stress och fobier. Under REM-sömnen (sömnens drömtid) sker en kraftig minskning av noradrenalin, den substans som kopplas till stress. Genom att återbearbeta tidigare känslomässiga upplevelser i sömnen, i drömmen, i den neurokemikaliskt säkra miljön, med låg nivå av noradrenalin, mildras upplevelsernas emotionella styrka. Det är då man med fördel kan använda den så kallade psyke cinema-kameran, fMRC (functional magnetic resonance cinema), som är en vidareutveckling av fMRI (functional magnetic resonance imaging), med de tredimensionella bilder av hjärnan man fick. Amygdalan, de känslomässiga minnena, aktiveras, men med psyke cinema-kameran ser man inte bara bilder. Allt spelas upp lika tydligt som i en film. Fast bättre, intensivare

och mer levande eftersom man känner värme, kyla, smärta och så vidare i den egna kroppen och även dofter och smaker.

Den kortsiktiga lindring försvarsmekanismerna ger oss är bedräglig. Allt finns kvar och kan ta sig vilka uttryck som helst. Det är ytterst oförutsebart, det är precis som sprängkraften i de smärtsamma minnena ackumuleras med tiden.

De olika psykologiska störningarna som jag nämnde tidigare, även patologiska, ibland kallade psykopatiska eller sociopatiska tillstånd, har ofta sitt ursprung i en negativ eller bristfällig spegling. Speglingen börjar redan när vi för första gången slår upp våra ögon och börjar ta in intryck från omvärlden. Det är genom spegling i andra människors levande ansikten som vi själva blir människor med förmågan att känna empati.

På grund av den utveckling som har ägt rum inom psykiatrin har samhället gjort enorma framsteg. Framsteg man knappt trodde var möjliga för inte så länge sedan. Psykiatrins landvinningar har på ett radikalt sätt förändrat livet på jorden. Ta mig till exempel, det vill säga Pirkko, hon/jag beskrevs i tid-

ningsrubriker och artiklar som en sadistisk psykopat och mördare. Några använde till och med ordet ondska för att beskriva mig. Ändå var det jag gjorde mig skyldig till milt jämfört med vad de som höll på att föröda hela jorden gjorde sig skyldiga till. De som genom sin egoism och sin vägran att inse och acceptera sin skuld höll på att förintä allt liv på jorden. Inte bara människor, utan allt och alla.

Det tillhör bilden att sociopater inte är kapabla att känna ånger och att de därmed inte kan se någon anledning att förändra sig. De känner bara den infantila och själviska driften att berika sig, och de bredde ut sig som en cancersvulst över hela jorden. De höll på att förgifta och förgöra oss. Det fanns inga gränser för deras girighet och som ytterligare ett symptom i deras sjukdom saknade de impuls-kontroll – det var bara där, då och de som räknades. Efter dem ingenting.

Man brukade ibland felaktigt kalla dem testosteronstinna hannar, men det var snarare en konstant känsla av brist de led av som drev dem. Brist, förlust och rädsla. En tomhet i själen som de försökte fylla på det enda sätt de kände till, att roffa åt sig.

Det var inte personer som hamnade inför rätta, anklagades, dömdes och straffades för sina brott, som till exempel jag och många fler med mig. Det var de alltför manipulativa för (också ett sociopatdrag). Tvärtom såg folk i sin okunskap upp till dem: de hade lyckats med konststycket, förvandlingsnumret, att göra sin egen perverterade livsstil till den norm som nästan helt härskade på jorden.

Ni kanske undrar hur man lyckades identifiera och tvångsbehandla dem. (Fast vi kallade det inte tvångsbehandla. Vi kallade det att rädda dem.) Det var lätt: man studerade barn och deras beteende och såg parallellerna. Man jämförde dagisbarn, femåringar, med skolelever och fann att skolbarnen reagerade på orättvisor precis som friska, vuxna människor. Femåringarna däremot hade ingen känsla för rättvisa. De grabbade åt sig allt de kunde utan tanke på några andra är de själva. De var glupska och de saknade impulskontroll. En normalt beteende hos små barn, men abnormt hos vuxna.

Allt detta är nu ett minne från en primitiv tid med primitiva individer – en miss i evolutionen, som har rättats till. För att symbiosen ska kunna

fungera krävs det att alla delar är sunda och friska. En helhet är aldrig större eller mindre än delarna den består av. En individ och dess själsliga lidande (gr: psyche-själ, pathos-lidande) orsakar stor skada. Parasiterande var inte vägen till framgång, det var symbiosen.

Det är smärtsamt att möta sig själv. Allt man har förträngt eller projicerat på andra och tvingas acceptera som sitt eget inre mörker. Ändå var det just det som var nyckeln till vår framgång.

Det finns ingen av de behandlade som känner bitterhet eller hyser agg för vad de tvingats gå igenom. Tvärtom, känner de sig befriade och lyckliga i den nya gemenskap de nu är en del av. Världen i all sin rikedom öppnade sig för dem. De kan som andra njuta av rent vatten och ren luft. De kan också känna den djupa, genuina och osjälviska glädje man känner när man vet att ingen numera lider och dör av svält eller i destruktiva krig.

Det är en ständigt pågående process vi befinner oss i. Man behöver, som jag själv, vända sig inåt med jämna mellanrum och försäkra sig om att man är ren, oförstörd och frisk del av den stora helheten.

Erkki Viskari

Ruostetaivas

Aloitetaan sitten haastattelu, kyllä se minulle sopii. Ihmettelen vain kuinka te tällaista keskellä korpea elävää vanhaa eukkoa haluatte jututtaa. Ei minulla ole mitään ihmeellistä kerrottavaa. Olisitte nyt haastatellut jotain viisaampaa. Mitä haluatte tietää? Miten selvisin kaikesta hengissä? Niin, mistä kaikki alkoikaan...

Se taisi olla viitisen vuotta sitten kun siitä rupesi tulemaan uutisia televisiosta. Että siellä Amerikassa on kansallispuistossa jättiläismäinen tulivuori, joka on osoittamassa elonmerkkejä. Se oli siellä jo vähän jyristellyt muutamana vuonna ennenkin, joten ei sitä taidettu kovinkaan vakavana asiana pitää. En minä ainakaan pitänyt. Ei kukaan juurikaan tainnut

siitä välittää ennen kuin se suuri pamaus tuli, elokuun 15. päivä neljä vuotta sitten. Ja sitten maailma sekosikin täydellisesti!

Ensin näyttivät kuvia televisiosta sieltä Amerikasta kuinka valtavalta alueelta kaikki tuhoutui ja kuulemma miljoonia ihmisiä menehtyi lyhyessä ajassa. Pelkkää harmaata tuhkaa kaikkialla. Kyllä minä silloin ajattelin että tuomiopäivä on koittanut! Maailmanlopun meiningiltä se näytti. Sanoivat, että se tulivuori on yli seitsemänkymmentä kilometriä leveä. Ja purkaus pisti koko Pohjois-Amerikan hetkessä elinkelvottomaksi. En minä osaa vieläkään edes kuvitella mitä se tarkoittaa. Ihan uskomatonta. Eivätkä sitä tainneet muutkaan haluta uskoa.

Ihmisiä ehdittiin kyllä onneksi siirtää siellä Pohjois-Amerikassa jonkin verran evakkoon, eikö niin? Mutta sanovat että miljoonia menehtyi kuitenkin. Se purkaus alkoi niin kovin äkkiä ja ilma meni kovin huonoksi. Olihan siellä kai varoiteltu ihmisiä että pamaus on tulossa, mutta valtaosa ei ottanut tosissaan varoituksia. Eihän sellaista voi uskoa ennen kuin omin silmin näkee. En minä ainakaan us-

konut ennen kun näin niitä kamalia kuvia hävityksestä.

Kun se tulivuori sitten alkoi sylkeä sitä tuhkaa ja jatkoi vain päivä toisensa perään, aloin minäkin ymmärtää että olemme kaikki samassa veneessä, kuten on tapana sanoa. Nythän siellä Yhdysvalloissa on isot alueet autiona ja pakolaisia tulee Eurooppaan-kin ja ympäri maailmaa. Siellä etelämpänä Amerikassa on jonkinlainen rähinä kai vieläkin käynnissä kun etelämmäs pyrkii valtava määrä amerikkalaisia. Te kai tiedätte siitä enemmän kun minä.

Minäkin lapsellisuuttani ajattelin ensin, ettei se tulivuorenpurkaus koske niin kauheasti meitä suomalaisia. Kyllähän jotkut siitä ikitalvesta alkoivat heti puhua mutta tuntui, etteivät ihmiset halunneet uskoa että se olisi niin vakavaa. Uudesta jääkaudestakin puhetta on ollut, mutta ei kai siitä tiedetä vielä mitään. Sellaista on vaikea ihmisen käsittää, mitä se tarkoittaa.

Sitten kun niitä tulivuoripakolaisia alettiin pian tännekin ottaa, kaikenlaista rähinää tuli. Kaupungeissa syntyi mellakkaa ja ihmisiä loukkaantui ja kuoli niissäkin paljon. Näyttivät silloin kuvia Hel-

singistäkin kun poliisit ja sotilaat siellä koettivat pitää järjestystä yllä. Kyllä se oli surullista katsottavaa.

Se oli kamalaa kun niitä lentokoneitakin puto- si, kun jotkut koettivat vaan lentää vaikka savua ja tuhkaa oli jo ilmassa liikaa. Sitten pian kaikki len- tokenvät suljettiin kai koko maailmasta, ja perheitä on paljon vieläkin toisistaan erossa. Onneksi minul- la ei ole sukulaisia ulkomailla eikä juuri kotimaas- sakaan. Joten säästyn niiltä murheilta. Ikäväähän se on jos perheenjäsenet eivät pääse toistensa luokse.

Aluksi näyttivät televisiosta uutisia tulivuores- ta ja televisiolähetykset toimivat kyllä pitkään. Sitä seurattiin että mitä tapahtuu. Minäkin olin ne- tin kautta yhteydessä tuttujen kanssa, joita minul- la aika kaukana asuu, mutta sittenhän jossain vai- heessa yhteydet katkesivat ja televisiolähetykset loppuivat melkein pariksi vuodeksi, ja nythän niitä on taas alkanut tulla kun tilanne on vähän helpotta- nut. Vanhasta dynamoradiosta olen kuullut tiedot- teita, mutta en oikein tiedä milloin niitä lähetetään. Aika niukasti sitä tietoa sieltä tulee. Neuvotaan vain odottamaan uusia ohjeita ja pysyttelemään rauhal- lisena. Viimeisimpien tietojen mukaan se tulivuori

olisi rauhoittunut. Ihanko totta? No mutta sehän on hyvä uutinen!

Ai mitä? Että teitä kiinnostaa omat henkilökoh-
taiset havaintoni. Niin, itse muistan sen kun tai-
vas alkoi ensin näyttää täällä Pohjanmaallakin hie-
man kellertävän ruskealta kohta sen purkauksen
jälkeen, varmasti jo parin päivän kuluttua. Vähän
niin kuin taivas olisi ollut ruosteessa. Päivä päiväl-
tä taivas tummeni enemmän ja enemmän. Muu-
taman viikon jälkeen keskipäivälläkin oli hämärää.
Eihän sitä ensin talvella osannut ajatella, ettei pa-
riin vuoteen tulisi enää kunnolla kesää. Seuraavana
keväänä jotkut kasvit kyllä vihersivät ja toisiin tuli
lehdet, mutta huonosti. Ensimmäisen kesän tullen
lämpötila nousi ja keskikesällä lämpimimpänä päi-
vänä oli viisitoista astetta. Seuraavana kesänä sää oli
hyvin samanlaista vaikka vähän kylmempää mieles-
täni. Ja hämärää ympäri vuorokauden. Sähköt al-
koivat ensin reistata ja menivät sitten lopullisesti
poikki. Mutta minä opin elämään ilman.

Kyllähän sitä itsellekin aluksi tuli vähän hätä kun tuntui että kukaan ei voi tehdä mitään. Kun netti ei toiminut, puhelimet oli mykkänä eikä televisiokaan toiminut. Mutta mitäpä sitä tällaisessa tilanteessa hötkyilee kun ei kerran mitään asialle voi. Aloin vaan miettiä miten sitä joskus ennen vanhaan ihmiset ovat eläneet ja kyllähän siinä opettelua oli, mutta selvisinhän minä siitä!

Kylän koululla kokoontuu ihmisiä päivittäin ja siellä kiertää kamalia juttuja siitä, miten ihmiset ovat seonneet ja tehneet kaikenlaista ikävää. Eräs vanha tuttavaniikin oli kuulemma ryöstetty ja murhattu rahan takia. Joku sanoi että oli ampunut jonkun kun tämä oli tullut uhkailemaan heidän perhettään. Niin, puolustusvoimat koettavat pitää jotain järjestystä, mutta vähän heikosti se tuntuu onnistuvan. Toivotaan että tilanne tästä helpottuu. Pari päivää sitten minäkin kävin koululla kuuntelemassa ihmisiä, ja eräs Leppäsen rouva väitti kuulleen, että jotkut määrätyt ihmiset pääsivät heti silloin tulivuoren purkauduttua turvaan johonkin väestönsuojan tyyppiseen. Ja että sinne otettiin vain harvat ja valitut ja siellä on ruokatarpeita ja muuta elämiseen

tarvittavaa. En sitten tiedä onko siinä mitään perää, en ole mokomasta kuulutkaan, eikä ne tällaista vanhaa ämmää sinne varmasti olisi halunneet ottaakaan. Jos se on totta, niin toivottavasti lapsiperheitä pääsi sinne koska heitä tässä eniten on käynyt sääliksi. Heti ensimmäisenä syksynä vanha tuttavani koetti saada minua lähtemään mukanaan johonkin turvapaikkaan josta oli kuullut. Sanoi että jossakin on väestönsuoja johon me pääsisimme, mutta minä en suostunut lähtemään hänen mukaansa. Ajattelin että kotona on parasta olla. Koululla joku sitten puhui, että se tuttavani oli jäänyt jonkun mellakan jalkoihin ja loukkaantunut pahasti.

Ai että miten minä selvisin täällä hengissä yksinäni melkein neljä vuotta? Miksi en olisi selvinnyt? Minulla on tuo vanha puuhella jolla olen lämmittänyt tätä pientä mökkiä. Siinä olen keitellyt vettä ja ruokaa. Olen nukkunut kylmimpinä aikoina tuossa keittiön laverilla, jotta en ole paleltunut. Pihalla on hyvä kaivo josta olen suurimman osan elämästäni vettä saanut. Se on onneksi varsin runsasvetinen kaivo. Onni sekin että siinä on vanhan ajan käsipumppu, niin olen saanut nostettua

vettä. Järvi on myös tuossa lähellä, sieltäkin hain joskus.

Ajattelin heti kun tulivuori purkautui, että kannattaa varmasti varautua pahimpaan, ja kuivasin suuren määrän viinimarjoja, mustikoita ja kaikkea mahdollista mitä vain keksin. Kaikki juurekset, mitä jaksoin kaivaa mökin kasvimaalta, pistin kellarin talteen. Aloin myös muistella mitä olin kuullut pula-ajasta, siitä joka oli kauan sitten Suomessa. Minulla sattui olemaan täällä isomummoni vanha keittokirja, joka on ollut tallessa vuosikymmeniä, ja sieltä löysin hyviä vinkkejä. Keräilin ison määrän pakurikääpää, jota kuivasin, ja sitä minulla on vieläkin. Siitä olen keittänyt teetä. Tuntuu että se on pitänyt minut pirteänä ja terveenä. Keräsin myös valtavan määrän voikukan juuria ja lehtiä joita kuivasin, ja niistä olen tehnyt ruokaa. En ennen edes tiennyt että niitä voi syödä. Samoin kuivasin maitohorsmaa, vuohenputkea ja nokkosta. Ihme kyllä niillä kasveilla olen pysynyt hengissä! Minulla oli kyllä hyvä varasto pahan päivän varalle ja itse asiassa sitä on vieläkin jäljellä, vaikka nythän toivotaan että tilanne paranisi tästä. Vähän tuhkapilven

ilmestymisen jälkeen maanviljelijätuttavani toi minulle muutaman kanan ja tein niille kanalan tuonne ulkorakennukseen. Se oli häneltä kiltisti tehty. Sain munia jonkun aikaa mutta sitten kanat jotenkin sekosivat, varmasti pimeydestä, ja kuolivat yksi kerrallaan.

Uutisissa sanottiin pian tuhkan leviämisen jälkeen, ettei ole syytä paniikkiin, sillä amerikkalaisilla on kuulemma varastossa siemeniä kaiken maailman kasveista jossakin vuoristoon tehdyssä bunkkerissa ja niitä voidaan ottaa käyttöön kun taivas joskus selkenee. Että elämä jatkuu sitten joskus. Tästä selkenemisestä on sitten erilaisia ennusteita. Tekin sanoitte että tulivuori on rauhoittumassa ja että tuhkat häviäisivät ilmasta ajan myötä. Toiset sanovat että ainakaan vielä sitä tuhkaa ei ole niin paljon että kaikki ihmiset kuolisivat maapallolta nälkään ja kylmään. Sitten on niitä jotka sanovat että tuhkaa tulee vielä paljon lisää ja jonkinlainen ikitalvi tulee koko maapallolle eikä meillä ole enää mitään mahdollisuutta selvitä. Jos se tulivuori kerääkin vain voimia välillä? Ei sitä ympärivuotista talvea onneksi tullut vaikka ei niissä vä-

leissä kyllä varsinaista kesääkään ollut. Kylmä oli koko ajan ja ukkostakin vähän väliä. Mutta paljon parempaahan sitä odotettiin ja maailmanlopusta puhuivat.

Mitä mieltä olen poliittisesta nykytilanteesta? Mitä minä siitä tiedän täällä metsän keskellä? En mitään! Ei ole paljon presidentistä tai pääministeristä kuulunut! Ovatko hengissäkään? Ihmeellistä miten paljon suomalaisiakin kuoli näissä mullistuksissa. Isoimmissa kaupungeissahan sitä tuli kaikenlaista kamalaa mellakkaa ja paniikkia. Kertoivat että ihmisiä kuoli nälkäänsikin parin vuoden aikana kamalia määriä. Eivät kaupungeissa saaneet mitään ruokaa. Niinkö paljon heitä kaikkiaan kuoli? Voi kamalaa. Todella surullista. Sehän on melkein kolm... Ai mitä? Tulivuoripakolaisista en osaa sanoa mitään kun en ole niitä nähnyt. Ai, että niitä on Suomessakin niin kamalan paljon? No, toivottavasti heille löydetään paikat missä asua. Kyllä on mennyt maailmankirjat sekaisin.

Se oli hurjaa kuultavaa kun ruoka alkoi silloin ensimmäisenä talvena loppua kaupoista ja säännöstely alkoi. Kamalaksi rähinöinniksihän se meni.

Kyllä ne kai saivat kasvatettua jotain kasvihuoneissa niin kauan kun sähköä piisasi ja saatiin keinovaloa, mutta sitten alkoivat ne sähköongelmat ja pitkiä katkoksia oli joka paikassa. Niissä kasvatuslaitoksissakin oli jotain ongelmaa ja rähinää kun ihmiset murtautuivat niihin varastamaan ruokaa. Jostain näytettiin kuvia kun oli syttynyt tulipalokin.

Kuulin, että jotkut helppoheikit rahastavat vieläkin isoja summia harvinaisemmasta ruuasta. Puhuvat että rahan arvokin on muuttunut täysin ja koko kansatalous on mennyt jo sekaisin. Ehkä te tiedätte siitä enemmän kuin tällainen vanha eukko. Toisaalta huvittaa kuinka rikkaat ja köyhät ovat kaikki samassa tilanteessa eikä siitä tunnu olevan juuri hyötyä onko rahaa vai ei. Minusta tuntuu että tällainen köyhä eukko elää nykyään täällä metsän keskellä jopa paremmin kuin monet rikkaat kaupunkilaiset. Olen ainakin elossa! Minä en antanut periksi vaan päätin sinnitellä. Jotenkin minä uskoin että asiat kääntyvät vielä parhain päin.

Ai että olenko pelännyt? Välillä kyllä tuntee olonsa turvattomaksi. Yhtenä yönä reilu vuosi sitten tänne tunkeutui joku nuorisolauma ja tonki kaikki

paikat, mutta lähtivät jatkamaan matkaansa kun totesivat, ettei täällä mitään ole. Menivät kellariinkin ja potkivat kumoon kaikki astiat joissa olivat kuivatut marjat ja kasvit mutta eivät onneksi ymmärtäneet niitä varastaa. Minulla oli siellä säilykkeitä pahan päivän varalle piilossa eivätkä ne onneksi niitä löytäneet. Uhkailivat tappaa minut ja vaikka mitä mutta lopulta jättivät minut rauhaan. Ikävää sakkia.

Muuten minua ei ole millään lailla häiritty. Onhan täältä matkaa tuonne kylällekin yli kymmenen kilometriä ja lähin naapuri on kolmen kilometrin päässä. Tie on varmasti huonossa kunnossa. Välillä ajattelin että minut on varmasti kokonaan tänne unohdettu.

Onneksi minulla ei ole mitään pakollista lääkitystä, kun lääkkeetkin ovat olleet loppu. Olen säästellyt yhtä paketillista aspiriinia pahan päivän varalle vaikka siinä on päiväys tainnut kyllä jo mennä. Perintökirjasta löytyi onneksi ohjeita troppeihinkin. Keitin pajunkuoaresta rohdosta joka auttoi nivelsärkyyn. Kerran minä vilustuin ja se kesti muutaman viikon ja minulla oli kuumettakin, mutta sillä paju-rohdolla minä hoidin sitä ja join paljon pakuriteetä

ja söin kuivattuja mustikoita. Silloin kyllä ajattelin kauhulla että kuolenko tänne yksikseni, mutta onneksi parannuin siitä. Sitä minä aina välillä mietin että mitä jos minulle tulee joku paha sairaus eikä kukaan tule auttamaan kun puhelinkaan ei toimi. Mutta olen koettanut pitää itsestäni huolta ja ajatukset kasassa.

Keräilen polttopuiksi risuja ja oksia aina kun vaan jaksan vaikka minulla kyllä oli muutaman vuoden polttopuut isossa ulkovarastossa jo tulivuorenpurkauksen alkaessa. Ja on niitä halkoja siellä vieläkin kun olen polttanut muuta lisäksi. Järvisen isäntä teki minulle aina polttopuut täällä maalla ja niitä kyllä oli aina useammaksi vuodeksi varastossa. Totta kai puita on mennyt parina viime vuonna päivittäin kun sää on ollut pelkästään kylmää ja pakkastakin suurimman osan vuodesta, mutta kylä ne ovat riittäneet oksien kanssa. Puuhella lämmittää hyvin keittiön ja kyllä tässä mökissä on tarjennut elellä. Kylmään on tottunut. Olen lämmitänyt välillä ulkosaunaakin että tarkenee peseytyä. Ruokavarastot alkavat kyllä olla vähissä ja mustikat ja puolukat ovat loppuneet mutta kyllä siellä vie-

lä kuivattuja syötäviä kasveja piisaa. Olenhan minä laihtunut, mutta olen yrittänyt kaksi kertaa päivässä jotain syödä. Selviäähän sitä vähemmälläkin ruual-
la kun jotain saa. Välillä on kyllästytännyt tämä jat-
kuva lämmittäminen mutta ei ole muukaan autta-
nut. Ja pimeyteen kesti tottua pitkän aikaa mutta
oppihan sitä sitten liikkumaan. Minulla oli kyntti-
löitä täällä jonkin verran ja olen niitä käyttänyt to-
della säästeliäästi silloin, jos olen ehdottomasti tar-
vinnut enemmän valoa. Päivisin on nähnyt liikkua,
sen verran kyllä on aina ollut valoa, ihan niin kuin
tumma kesäyö olisi ollut päivälläkin. En tiedä tot-
tuisivatko sitä silmät enää kirkkaaseen auringonva-
loon ollenkaan!

Minulla oli tulitikkuja pari punttia silloin kun
nämä mullistukset alkoivat, mutta sitten aloin ym-
märtää että vähän ajan päästä ne tulisivat väkisinkin
loppumaan. Koetin haalia niitä heti silloin syksyllä
paljon, mutta niin koettivat kaikki muutkin ja kyl-
lä niiden saaminen pian loppui. Viimeisen kerran
kun kävin S-marketissa kylällä, siellä oli hyllyt tyh-
jät ja sotilaat vartioivat ovilla. Sain ostettua kynt-
tilöitä vielä jonkin verran mutta tulitikut olivat jo

vähissä enkä saanut kuin pari rasiaa. Niitäkin säännösteltiin jo silloin. Ymmärsin varsin aikaisin että tulitikkujen loppuminen tarkoittaisi minunkin loppuani, sillä en saisi pesään tulta enkä lämpöä.

Pähkäilin asian kanssa jonkun aikaa ja piilotin tulitikut irrallisen lattialankun alle koska ymmärsin, että ne ovat ruuan lisäksi suurin aarteeni. Kesti aika kauan ennen kuin minä hölmöläinen muistin Arvon, edesmenneen mieheni kokoelman. Hän keräsi tulitikkuaskeja, ja kun menin vintiltä niitä katsomaan, niin siellähän niitä oli iso pahvilaatikollinen! Ja suurin osa tikuista on syttynytkin hyvin kun ovat kuivuneet vaikka olivat vanhoja. Monena aamuna on ollut sen verran vielä kyteviä kekäleitä pesässä että saan syttymään lastuja ilman tulitikkuja. Tikkujen loppuminen on ollut yksi pelkoni, mutta olen käyttänyt niitä niin nuukasti kun vain pystyn ja katsokaa: vieläkin niitä on jäljellä!

Tulevaisuudessako? Kyllä minä taidan jäädä tänne asumaan enkä lähde mihinkään. Jos minua ei täältä pois ajeta. Toivotaan että se pitää paikkansa mitä sanoitte, että taivas olisi selkiämässä vihdoin. Ja elämä palautuisi normaaliksi jälleen. Tai

mitä Suomesta sitten on jäljellä elämään. Valtava osa ihmisistä kuollut ja ulkomaalaisia varmaan kohta puolet, ettekö te niin sanonut? Kyllä outoja aikoja eletään. Mutta ei auta valitukset. Kai sitä keksitään miten yhdessä jatketaan elämää eteenpäin. Ainahan sitä on keksitty. Mihin tämä haastattelu muuten tulee? Ai jaa, en ole kuulutkaan sellaisesta. Mutta saisiko olla lisää pakuriteetä?

Venla Väisänen

Mustat joutsenet

Eräänä päivänä
silmät kyynelissä
lapsemme katsovat meitä.

”Äiti.
Isä.

Kerran mekin
veimme itseltämme ihmisyyden.”

”Suoraan silmätyksin
tahdoimme kokeilla maailmaa, oppia
onnemme oksia:

kompastella, kulkea ja
kummastella.

Mutta eksyimme, kun vieras metsä meitä kutsui
– Ei!

se huusi,
kuinka kauniista se lupasi!

Hämärtäen
meiltä sen tien, jota
sydämestämme
tahdoimme taivaltaa.

Ivaten, pilkaten, nauraen
se sanoi halveksuen,
ettei
tässä maailmassa
olla niin kuin
Narniassa: haaveet vain
hattaroita,
uniemme unelmaa,
ettei koskaan
kannata
uskoa

katoavaan
purppuraan.

Meitä pelotti, emme osanneet
selittää
ettei sydämessä
ole oikeaa,
ei väärää.
Kun vasta opettelee: ei parempaa,
ei huonompaa,
vain monta tapaa
kuljettaa.

Ja koska pelkäsimme,
kaiken luulimme jo menettäneemme –
vihasimme.

Silloin taas vieras varoitti: ei viha ole oikein.
Silloin senkin
suljimme sisimpäämme.

Kaikki se vangittu, eksynyt
ja unohdettu

tunne
kalvoi, syöpyi,
syöksyi
kohti loputonta tyhjyyttä.
Köyhä
kauneus, se imi
ulkoa tyhjäksi, raateli
raiskaten sisältä.

Siksi teimme niin kuin teimme:
hirtimme hirveyteemme
satoja, tuhansia
maita, meriä, metsiä.

Tuskamme tulella hiillostettiin
ihmisiä;
kirottiin
kansoja ja kansattomia;
lapsia
ja vanhuksia.
Ja läheisimpiä.
Me
kylvimme kyltymätöntä.

Vain unohdimme,
pakenimme.

Se vihavankila
tiklak-tikitti,
väistämättä
räjähti, räjäytti:
pum!

Havahduimme.
Ja liian kirkas, kirpeä, kepeä,
hauras,
valkea
koski kipeästi: se entisen häpeä.

Mutta sen valitsimme –
ettei sattuisi
enempää, ettemme enää
itseämme, emme muita
tai tätä maata
kiusaisi, kiduttaisi.”

”Äiti, Isä.

Välitämme

teistä.

Kerran

kauan sitten te teitte sen, minkä mekin teimme,

virheenne

virheissänne,

tietämättä tietämättömyydestänne.

Emme enää jaksaa olla

hiljaa: emme enää osaa.

Kaikki on hyvin, jos vain katsomme tätä

hetkeä: hiljaa se

parantaa.

Kun hellästi

tunnumme, tunnistamme,

annamme

riikkinäisen olla, lempeästi nauramme

vasten kasvoja:

virtaamme veden lailla.
Puhkotut polut, palaset
kohdatut
tuovat takaisin
iättömyyden,
ajatusten
lapsuuden.

Siksemme
voi olla muistamatta, tai kantamatta sisimmässämme
teitä,
ja niitä,
jotka kärsivät
särkyneiden
lasten teoista, sellaisista joita
mekin teimme
äskän.

Tahdomme auttaa niitä
jotka nääntyvät
nälässä, kauhussa, kokemisessa,
kokemattomuudessa
ja koskettamisen puutteessa,

ja niitä
jotka elävät elämättä
jotka tahtovat vain haipua haihtumalla
jotka muistavat vain kipeästä.

Tahdomme tuntea,
olla ja uskaltaa,
kyetä
ja menettää, yrittää ymmärtää,

mennä kohti kipeintä kipeää,
pelkäämättä pelätä kuolemaa,

kutoa
suloisia, suunnattomia sateenkaaria
tähän
maailmaan.”

Hetken he ääneti
hymyilevät,

kääntyvät
katse
tuuleen, kaukaisuuteen.

He näkevät
lämmön,
kodin
ja rakkauden,
inhimillisyyden
ja ihmisen
tulevaisuuden.

Minä luulen,
he eivät kestä
enää
tätä harmaata hitautta, tukahduttavaa
sumua,
tätä vanhuuttaan hapertunutta, haisevaa, homeista
rumuutta, surua ja
samaa.

He ovat jo osa
uutta aikaa, joka
valaa puhtaampaa.

Tänään he tuntevat tuulen kääntyvän, herkkinä
aistivat
muutoksen mahdollisuuden.

Ei vain yhtä
suurta:
mutta muutamia
pieniä, jotka päättävät
toimia
yhdessä, käsi kädessä
ykseydessä.

Ei mikään suunta
vedä puoleensa ikuisesti,
kaikki
muuttuu, palaa, tuhoutuu.

Mutta tämä on kaski, ja
hento verso
nuori.

Nousevat joutsenet,
lapsemme,
tuhkasta harmaina, mustina,
toiveikkaina.
Ja me?

Tahtomalla
askel askeleelta
korjaamalla.

Paula Tiihonen
Tulevaisuusvaliokunnan sihteeri

Mikä yllätti, mikä yllättäen puuttui?

Musta joutsen ajattelutapana sisältää ennalta-arvaamattomuuden.

Alkaessani lukea tarinoita yllätyin aluksi niiden synkkyydestä. Jotenkin se sai kuitenkin selityksensä mitä enemmän tarinoita luki. Aiheet olivat varsin monialaisia. Kun suomalaiset nyt ryhtyivät näitä monialaisia asioita tulevaisuuden näkökulmasta puimaan, ryhtyivät he hihat käärien töihin. Suomessa työn tekemisen pelisäännöt ovat sukupolvesta toiseen olleet selkeät eikä niitä kesken homman vaihdella. Työ tehdään vakavasti: hartiavoimin, vakaalla otteella, vakavalla äänenpainolla ja alusta lop-

puun asti uskottavasti oli sitten kyse ruumiin tai hengen työstä. Jos on vaikka kyse runosta, siinä on oltava kaihoa ja jos tehdään laulu, valitaan luonnollisesti mollisointu. Ja tästä onkin vain kivenheitto synkkyyteen.

Toiseksi ihmetytti miten ruotsinkieliset, monet Ruotsissa asuvia ja mitä todennäköisimmin suomalaislähtöisiä, olivat sankoin joukoin löytäneet kirjoituskilpailun. Tieto lähetettiin kaikkiin Suomen ulkomaan lähetystöihin, mutta vain Ruotsissa tieto tavoitti suomen- tai ruotsinkieliset kirjoittajat. Tulivatko he jonkun kirjallisuuskerhon, nettiyhteisön taikka muun verkoston kautta? Vai kirjoittamisen nälkäkö heitä piiskasi?

Seuraava odottamaton tulos oli tekniikan ja teknologian runsas mukanaolo. Hyvänä ja pahana ilmiönä, ratkaisijana ja tuhoajana. Onkohan väitteessä, että me suomalaiset vakavuuden ja suorotteisuuden lisäksi olemme kiinnostuneita uudesta nimenomaan tekniikan kautta sittenkin perää? Oma pienviljelijäisäni, kouluja käymätön jorikka ison metsän keskellä osti aina – jos rahaa jostain vain siunaantui – pikkumökkiimme jonkun vem-

paimen. Esimerkiksi puhelimen seinään töröttämään hetimiten. Eläessään hän ei soittanut sillä, aluksi siksi, kun ei muilla puhelinta ollut, ja lopuksi siksi, että hänellehän sitä pitää soittaa eikä päinvastoin.

Suurin yllätys oli kuitenkin se, ettei juuri kukaan pohtinut työn loppumisen aiheuttamia seurauksia. Monenlaista tuhmaa, hikeä, verta ja kyyneleitä kylä kylvettiin yllemme, mutta niin arkinen asia kuin työpaikkojen menetys ei kiinnostanut kuin oikeastaan kansalaistoimintana, erilaisena harrasteaktiiviteettina. Kuitenkin kaikki näemme työn katoavan. Monessa Euroopan maassa joka toinen nuori tai perhe on ilman vakinaista työtä. Suomessa olemme kokeneet, miten kokonaiset teollisuuden tai palvelun alat puolittuvat tai katoavat. Puu- ja paperi melkein katoaa, vaate-, kenkä- ja moni muu teollisuus on jo aikoja sitten siirtynyt muualla. Palvelualoilla ensin pankkitoiminta puolittui ja nyt on meilläkin niin liikenteessä kuin terveydenhuollossa ja vanhustenhoidossa kilpailu, jossa suuret ulkomaiset yritykset tulevat voittamaan. Kaikki se työ, joka voidaan siirtää, siirretään muualle ja koneille.

Vaikka osa teollisuuden työpaikoista etenkin USA:ssa palaakin jo takaisin, on edessä entistä kovempi juoksu työn perässä. Suurin työtä hävittävä muutostekijä on nimittäin tulevaisuudessa älykäs automaatio: nimenomaan älykkäät robotit ja niiden johdannaiset. Muistan lopun ikääni tulevaisuusvaliokunnan matkan jo 1990-luvun alussa professori Martti Tiurin johdolla Japaniin tutustumaan robotteja valmistavaan tehtaaseen. Keltaiset robotit työstivät keltaisia robotteja keltaisilla liukuhihnoilla keltaisten työhön innostavien banderollien alla valtavissa saleissa 24 tuntia 7 päivänä viikossa ilman kahvi- ja ruokataukoa. Muutama hassu mekaniikko, keltaisissa asuissa, valvoi tehdasta. Keltainen oli tarkkaan valittu väri – se piti pirteänä.

Teknologiaa painottaessaan suomalaiset tulevaisuuden tarinan kirjoittajina osuivat mielestäni oikeaan. Tekniikka on tärkeää. Olisin odottanut kuitenkin käsiteltävän tekniikan merkitystä ihmisen työn tekijänä ja siitä seuraavia laajoja vaikutuksia aina yhteiskuntarauhaan ja demokratiaan asti. Ihmiset keksivät kyllä varmaan itselleen puuhaa, mutta mistä saadaan elanto? Mistä tulevat koulutus-

rahat, mistä kustannetaan lääkärit tai eläkkeet? Millä muulla keinoin ihmiset kiinnittyvät yhteiskuntaan suurina joukkoina kuin työllä? Mistä ryhti, kurinalainen elämä ja järjestys ihmisten enemmistön elämään, jos työtä ei ole?

Kaikkein mielenkiintoisinta tässä kehityksessä on sen pohtiminen, millä suoritetaan varallisuuden jako tulevaisuudessa, jos jakoperusteena ei ole enää työ.

Asetelma koskee niin saatua kuin tulevaa varallisuuttakin. Työ on ollut vuosituhansia se, joka on mahdollistanut paitsi elannon, jakanut varallisuutta ja myös mahdollistanut pääsyn eteenpäin. Työ on ollut yhteisen hyvän – niin materiaalisen kuin henkisenkin – saannin ja jaon perusta. Valtiota ei nykymerkityksessä ole ilman työtä. Työ yhdistettynä joissakin päin maailmaa valtion moninaiseen tukeen, jossakin päin yhdistettynä vain luonnonrikkauksiin tai rohkeuteen, jossakin päin maailmaa työ yhdistettynä koulutukseen ja perusturvaan ja yleensä yrittämisen mahdollisuuksiin on viime vuosisatojen aikana avannut huikeat mahdollisuudet miljoonille ja miljoonille ihmisille nousta köyhyydestä taikka

edetä vauhdilla melkein millä alalla tai missä asiassa vain.

Periminen ei voi olla ihmisten enemmistölle varallisuuden ja mahdollisuuksien ainoa jakoperuste. Ei yhteiskuntaan kiinnittymisen väline, uuden varallisuuden luonnin perusta tai kiihoke ylös- ja eteenpäin.

Kun työn loppumisen seurauksia ei tältä kannalta otettu esille, on toivottava Leena Ilmolan (joka työskentelee Wienissä instituutissa nimeltä IIAS/International Institute for Applied Systems Analysis) johtaman pienen kansainvälisen tutkijaryhmän avaavan vielä tänä vuonna tätäkin tulevaisuuden asiaa selvityksessään. Tulevaisuusvaliokunta tilasi ryhmältä pienimuotoisen paperin osana hyvinvointivaltion kestämistä selvittävää hanketta, jossa ovat mukana kansanedustajat Olli Immonen, Jaana Pelkonen, Markus Mustajärvi ja Leena Rauhala.

Pasi Karppanen
Scifi- ja fantasiakriitikko

Mustat joutsenet tuomarikonkarin silmin

Mustat joutsenet -kirjoituskilpailuun saapui tuomariston luettavaksi 132 kilpailutekstiä.

Kisan tarkoituksena oli tutkia, onko olemassa sellaisia mustia joutsenia, jotka koskettavat suomalaisia ja jotka mahdollisesti ovat vasta piilevinä kansan syvissä riveissä.

Olin itse kilpailussa Turun Science Fiction Seuran edustajana, ja tarkoitukseni oli omalta osaltani tuoda mukaan näkemystä, jota science fiction- ja fantasia-aiheisia kirjoituskilpailuja Suomessa järjestävillä tahoilla on. Monivuotisen esiraati- ja tuomaristotyön pohjalta onkin mielenkiintoista tarkastella

sitä, miten kisan sato erosi tyypillisestä scifi- ja fantasiakirjoituskilpailusta ja missä määrin se sisälsi samankaltaisuuksia niiden kanssa.

Kisa yleisesti

Teemamalliset genrekilpailut ovat aina haastavampia kuin teemaltaan avoimet, niin kirjoittajille kuin tuomaristollekin. Teemaltaan avoimessa kirjoituskilpailussa riittää, että teksti on hyvä, sisältää tuoreen idean, jota on onnistuttu hyödyntämään tarinassa loogisena osana kokonaisuutta (tai vanhaa ideaa on onnistuttu käsittelemään tuoreesti) ja kieli on kunnossa. Teemallisessa kirjoituskilpailussa on kuitenkin otettava huomioon tekstin tason lisäksi se, kuinka hyvin se vastaa kilpailukutsua.

Mustat joutsenet -kilpailussa tämä kysymys nousi tavallistakin voimakkaammin esille. Sen teema oli äärimmäisen tarkasti rajattu, minkä lisäksi oleellista oli, kuinka hyvin kirjoittaja oli ymmärtänyt käsitteen ja mitä kisassa haettiin. Valitettavasti tämä puoli ei toteutunut teksteissä läheskään niin hyvin

kuin tuomaristo olisi ehkä toivonut. Tekstin sijoittumatta jäämisen yleisin syy oli juuri se, että mustan joutsenen käsite oli jäänyt monelta kirjoittajalta hahmottumatta.

Varsinaisia mustia joutsenia kisateksteistä olikin löydettävissä valitettavan vähän. On kuitenkin syytä muistaa, että Mustat joutsenet -kilpailussa oli kyse tieteellisestä tutkimuksesta, ei ensisijaisesti kaunokirjallisesti viimeisteltyjen, julkaisukelpoisten tekstien löytämisestä. Myös se on tulos, että suomalaisia koskettavia piileviä mustia joutsenia ei löytynyt.

On niin ikään muistettava, että kisa oli kaikille avoin. Jos se olisi suunnattu nimenomaisesti vaikkapa kotimaiselle scifi- ja fantasiakirjoittajayhteisölle tai tulevaisuudentutkijoille, olisi kisan sato saattanut hyvinkin olla korkeatasoisempi, mutta yhtä edustava otos tutkimuksen kannalta se ei olisi ollut.

Tuomaristotyön kannalta Mustat joutsenet -kilpailu oli haasteellinen myös siinä mielessä, että kyseessä ei ollut kaunokirjallisuuskilpailu. Koska teksteissä sallittiin hyvin erilaiset tekniikat, ei niitä

voinut arvottaa tavanomaisin kaunokirjallisin mittarein.

Scifin sanotaan olevan ”ideoiden kirjallisuutta”, minkä takia idean merkitys usein korostuu alan kilpailuissa. Monesti tuomarien onkin punnittava, kummalle asettaa suurempi paino, idealle vai kaunokirjalliselle ilmaisulle. Tässä kilpailussa idean metsästys korostui vielä tavallistakin voimakkaammin.

Kuten monessa kotimaisessa alan kilpailussa, myös nyt tuomaristo joutui pohtimaan idean ja toteutuksen välistä arvoa. Turhankin monessa tekstissä idea ja proosa, tai oikeastaan idea ja kyky sen onnistuneeseen käsittelyyn eivät kohdanneet. Tekstit, joissa oli hyvä musta joutsen, kompastuivat liiankin usein kömpelöön tai naiiviin käsittelyyn. Toisaalta teksteissä, jotka olivat kaunokirjallisesti tasapainoisia, oli usein hyvin ennalta arvattava idea tai heikko musta joutsen.

Myös itse kisaprosessi erosi monesta sellaisesta kirjoituskilpailusta, jossa olen itse ollut mukana. Vaikka kotimaisia kirjoituskilpailuja järjestävät toimijat eivät tätä itse ehkä tiedostakaan, on heille vuosien saatossa kehittynyt aiheesta vahva tieto-

taito. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnalle kirjoituskilpailu oli kuitenkin ensimmäinen laatuaan eikä valmiita käytäntöjä ollut.

Tekstien teemat

Kun tarkastellaan kisan satoa teemallisesti, yksi seikka erotti tekstit tyypillisestä scifi-kirjoituskilpailusta ja se oli negatiivisuus. Vaikka mukana oli positiivisiakin tulevaisuusvisioita, monien tekstien synkkyys ja niistä välittyvä suoranainen ahdistus nousivat tuomariston keskusteluissa useampaan kertaan esille.

Scifissä ei ole harrastettu varsinaisten utopioiden kirjoittamista enää pitkään aikaan. Syy sille on ilmeinen. Tarina tarvitsee toimiakseen konfliktin, ja jos tapahtumapaikkana on ongelmaton onnela, on sellainen hyvin vaikea saada mukaan. Suomeksi tämä tarkoittaa sitä, että utopiat ovat usein yksinkertaisesti tylsiä.

Maailmat, joita scifikirjallisuudessa kuvataan, eivät siitä huolimatta ole pelkkää synkistelyä. Tämä

pitää paikkansa myös kotimaisiin kirjoituskilpailuihin lähettyjen tekstien kohdalla. Tyypilliseen kotimaiseen alan kilpailuun lähetetyistä teksteistä välittyvä maailmankuva ei ole läheskään niin negatiivinen kuin Mustat joutsenet -kilpailuun lähetettyjen tekstien maalaama.

Valtaosassa tekstejä tulevaisuus nähtiin kaoottisena, pelottavana ja täynnä uhkakuvia, joihin kuuluivat muun muassa saastuminen ja globalisaatio. Joissakin teksteissä visioitiin tulevaisuudesta, jossa kehitys kääntää tai sen toivotaan kääntävän suuntansa. Monissa tämä tapahtui jonkinlaisen katastrofin kautta. Esimerkiksi tietoverkkojen tai sähköön katoaminen ei saa aikaan kaaosta vaan paluun yksinkertaisempaan ja turvallisempaan maailmaan.

Vain pienessä osassa tekstejä tulevaisuus näyttäytyi varsinaisesti positiivisena. Näiden tekstien ongelma oli kuitenkin se, että ne eivät olleet kaunokirjallisesti tai edes tulevaisuusspekulaatioina kiinnostavia. Utopioiden tapaan niidenkin painolastina oli ongelmattomuus.

Monet kirjoittajat tuntuivat niin ikään olevan selkeästi epätietoisia aiheesta, ja eräissä teksteis-

sä oli jopa anteeksipyytelevä sävy. Kilpailuun lähetettyjä tekstejä lukiessaan ei voinutkaan välttää vaikutelmalta, että valtaosalta kirjoittajista tuntuivat yksinkertaisesti puuttuvan ”työkalut” kirjoittamiseen tulevaisuudesta tai jostain itselleen tyystin vieraasta.

Scifin kirjoittajalla nuo työkalut kuuluvat arsenaaliin lähes automaattisesti, vaikka kyse ei olekaan tulevaisuuden ennustamisesta vaan kaunokirjallisuuden luomisesta. Tekstien haparoivuutta aiheen kanssa saattaa osaltaan selittää se, että kisaan ei juuri ottanut osaa kotimaisissa scifi- ja fantasia-kirjoituskilpailuissa kannuksena ansainneita kirjoittajia.

Osa teksteistä sisälsi selviä paranoiascifin aineksia. Näissä teksteissä viitattiin maailmaa hallitseviin salaliittorakenteisiin, joiden paljastuminen tai purkaminen muuttaa maailman. Eriasteista islam- tai Aasia-fobiaa oli havaittavissa muutamissa teksteissä, ja joissakin jopa suoranaista rasismia, johon kotimaisissa alan kilpailuissa ilahduttavaa kyllä harvemmin törmää.

Teemallinen jako

Omalla kohdallani Mustat joutsenet erosi useimmista kirjoituskilpailuista, joissa olen ollut mukana siinä, että puhdas pisteytys, eli tekstien jako paremmuusjärjestykseen niiden kiinnostavuuden tai kirjallisten ansioiden mukaan ei toiminut. Sen sijaan tekstit jakautuivat liki itsestään kategorioihin, joissa erottavana tekijänä olivat enemmänkin niiden sisältämät teemat.

Scifi- ja fantasiakirjoituskilpailuissa tavataan kutsua ”hudeiksi” tekstejä, jotka menevät kisakutsun ohi, tai joiden ideasta tai yhteydestä aiheeseen kilpailun esiraadin on vaikeaa saada selkoa. Tähän ryhmään kuului myös monia tekstejä, jotka pystyi lukemaan ennen kaikkea vetoomuksiksi päättäjille, ei niinkään tulevaisuusspekulaatioiksi. Tässä kilpailussa puhtaita huteja oli 17 tekstiä (13%).

Niin ikään omaksi ryhmäkseen erottui tekstityyppi, josta käytän termiä ”ratakiskoproosa”. Puolileikillinen termi viittaa siihen, että asioita väännetään lukijalle tekstissä rautalangan sijasta huomattavasti järeämmästä materiaalista. Tähän ryhmään

kilpailuun lähetetyistä töistä kuului 11 tekstiä (8%). Nämä tekstit olivat kaunokirjallisesti varsin kömpelöitä, ja tulevaisuusvisiointi oli usein puettu tulevaisuudessa tapahtuvan historialuennon muotoon.

Omalla tavalla huteja olivat myös tekstit, jotka voi laskea enemmän tai vähemmän ”ohjelmanjulistuksiksi”. Näissä teksteissä kirjoittajat eivät siis pyrkineet niinkään löytämään tulevaisuuttamme muokkaavia mustia joutsenia, vaan niissä keskityttiin analysoimaan mikä nykymaailmanmenossa on vialla ja miten tulevaisuudesta voitaisiin tehdä parempi paikka asua ja elää. Tällaisia utopistisia tai dystopisia tulevaisuudennäkyjä mukana oli 13 kappaletta (10%).

Huomattavan joukon kisaan lähetetyistä teksteistä muodostivat myös ne tekstit, joissa käsittelytapa oli hyvin lähellä edellä mainittua, mutta kyseessä olivat ennen kaikkea talouspoliittiset pohdiskelut. Eräissä teksteissä luotiin hyvinkin tarkkoja strategioita siitä miten Suomen olisi mahdollista selvitä globalisoituvassa maailmassa. Kilpailussa haettuja mustia joutsenia nämäkään eivät olleet, koska kyse oli tällöin ennen kaikkea aktiivisesta sekä määrä-

tietoisesta tulevaisuuden muokkaamisesta. Tähän ryhmään kuului 25 tekstiä (19%).

Oman ryhmänsä muodostivat puhtaat katastrofikuvaukset, joita mukana oli 6 kpl (5%).

Varsinaisia mustia joutsenia sisältäneet tekstit muodostivat kaksi ryhmää. Näistä toisessa musta joutsen löytyi teknologian (22 tekstiä, 17%) ja toisessa politiikan ja talouden (10 tekstiä, 8%) alalta. Nämä tekstit muodostivatkin kisan parhaimmiston, ja niiden joukosta nousivat esiin lopulta myös voittajat. Se mitä tässä ryhmässä esiintyvät mustat joutsenet olivat tai mitä niistä on pääteltävissä, on huomattavasti laajemman tutkimuksen aihe ja kysymys, johon en tässä artikkelissani puutu.

Mustat joutsenet erosi tyypillisestä kotimaisesta alan kilpailusta myös kaksikielisyydellään. Kilpailuun lähetettyjen ruotsinkielisten tekstien määrä oli yllättävänkin suuri, 27 kpl (20%) ja käsittelin ne itse omana ryhmänään. Käytännössä kaikki tekstit oli vieläpä lähetetty Ruotsista, mikä itse asiassa saattaa selittää myös niiden suuren määrän.

Suomeen on nimittäin muutaman viimeisen vuosikymmenen aikana syntynyt laaja kirjo sisällöltään

ja ulkoasultaan ammattimaisia mutta vapaaehtoisvoimin toimitettuja scifi- ja fantasialehtiä. Myös erilaisia antologioita julkaistaan nykyisin huomattavasti aiempaa enemmän. Tämä tarjoaa suomalaisille kirjoittajille jopa ihanteelliset julkaisukanavat. Ruotsissa vastaavia ei ole, mikä on saattanut johtaa sikäläisten kirjoittajien suureen kiinnostukseen kilpailua kohtaan.

Irma Hirsjärvi

Tutkija

Suuri kieltäytyminen muutoksen agenttina

Kirjoituskilpailumme keräsi hyvin erilaisia näkemyksiä siitä, miten jokin yllättävä tekninen keksintö tai ympäristökatastrofi, poliittinen suuntaus tai talouden romahdus muuttaisivat yhteiskuntaamme sellaisena kuin sen nyt tunnemme. Mutta muitakin näkemyksiä oli. Ensimmäisenä sen huomasi tekstissä, jossa Euroopassa meteorin aiheuttama katastrofi ajaa miljoonaluokan pakolaisvirran maahamme. Tekstissä tilannetta kuvattiin talonsa kolmen perheen kanssa jakavan vanhan pariskunnan näkökulmasta. Kerronta on enemmän utopiaa kuin dystopiaa. Katastrofikuvauksen keskeinen seuraus

onkin ihmisten toimintatavan muutos: jakaminen, elintason vapaaehtoinen madaltaminen ja solidarisuus, ihmisten omaehtoisen toiminnan uudelleenorganisointuminen ilman valtion varsinaista ohjausta, ohi markkinoiden ja perinteisen rahatalouden.

Tarina pysähdytti ja pakotti tarkastelemaan tekstejä uudelleen. Aloin löytää samantyyppistä problematiikkaa muistakin teksteistä. Kysymys näissä kuului, olisiko keskeinen musta joutsen sittenkin muutos ajatuksissamme ja asenteissamme? Yllättävän moni kirjoitus sisälsikin tarkemmin katsottuna kuvausta nopeasta ja globaalista arvomurroksesta keskeisenä, laajasti vaikuttavana muutoksena. Teemoina näissä olivat erityisesti kulutuksen vapaaehtoinen vähentäminen, työelämän radikaalit uudelleenjärjestelyt, solidaaristen toimintojen organisointuminen ja vapaa kansalaistoiminta. Keskeistä niissä oli, että vallitsevaa tilannetta muutettiin monenlaisin kansalaistoiminnan keinoin, ohi nykyisten päätöksentekojärjestelmin, nopeasti ja tehokkaasti.

Oli tarkistettava, oliko syntynyt kuva totta. Kävin läpi vielä kaikki tekstit ja poimin lähemmän tarkastelun kohteeksi sellaiset, joissa muutos oli jotain

konkreettia, ja joissa kuvattiin selviä syy-seuraussuhteita muutokselle. Erityisesti etsin ilmiötä jota voisi nimittää ”suureksi kieltäytymiseksi”, kuten esimerkiksi kansalaisten yhtäaikainen, ja yhteinen kieltäytyminen jatkamasta vallitsevaa toimintamallia, tai muuttuneiden arvojen muotoutuminen uusiksi käytänteiksi.

Laura Leppälän ”Ratkaiseva joukkovoima” käsittelee crowdsourcingia yhteiskunnallisena ilmiönä, Internetin kautta tavoitettavissa olevaa joukkovoimaa joka liittyy erityisesti uusien medioiden helpokäyttöisyyteen ja sosiaaliseen mediaan. Leppälän essee pohtii yksisuuntaista viestintää päättäjiltä kansalaisille, ja sen vaihtoehtona crowdsourcingia. Kyseistä vieraskielistä termiä käytetään sellaisenaan, ja termi kääntyy yhä sängen jäykästi muotoon joukkoistaminen. Turun yliopiston tutkija Lotta Häkinen on kääntänyt sen muotoon ”massavehkeily”, joka sopisi mielestäni paremmin suomennokseksi.

Esimerkiksi massavehkeilystä nostetaan Leppälän tekstissä ravintolapäivä, joka sellaiseksi onkin erinomainen. Suomalaisesta nopeasti kansanväliseksi levinnyttä anarkistista kansalaistapahtumaa ei

ole saanut kuriin EU, sen kummemmin kuin elintarvikeviranomaisetkaan. Tapahtuma organisoituu ohi sekä veroviranomaisten että tarkkaan säädellyn ravintolabisneksen.

Todellisen elämän toisena massavehkeilyn esimerkkinä voisi mainita kansainvälistä mainetta keränneen Iron Sky -elokuvan, joka keräsi faneilta ratkaisevan ensimmäisen miljoonansa myymälä ”sotaosakkeita”. Lisäksi voisi mainita lukemattomat naapuriapukeräykset ja vaikkapa kirjoittajan esimerkkinä mainitseman asukkaiden omien kerrostalojen rakentamisen ilman rakennusyhtiöitä. Uudenlaisen itseohjautuvan kansalaistoiminnan kehittyminen on eittämättä musta joutsen.

Sofia Amberlan ”Musta joutsen elää jo meissä kaikissa” olisi epäuskottava viestiltään ”ryhdymme vapaustaistelijoina itsellemme, sydämeistä toimiviksi futuristeiksi”, ellei hippiliikkeen ja rauhanliikkeiden vaikutusta olisi koskaan koettu. Ihanteellisesti kirjoitettu teksti nojaa myös faktoihin: tiedon lisääntymiseen, yhteisöllisyyden paluuseen ja merkitysten muodostumisen arvon nousuun. Kaikki ovat konkreetteja ilmiöitä, ja ohjaavat ihmisen

ja yhteisöjen toimintaa mitä suurimmassa määrin. Olemassa olevien rakenteiden purkautumisen kuvauksen lisäksi myös Amberla puhuu joukkoistamisesta, siitä kuinka ihmiset yhdistävät voimansa ja pystyvät uusia kanavia hyväksikäyttäen sekä ohittamaan vanhat rakenteet että luomaan uusia, funktionaalisia toimintamalleja. Hän avaa runollisessa fiktiossaan jopa markkinakapitalismin ansaintalogiikkoja, jotka hänen tulevaisuuskuvassaan määrittyvät merkitysten kautta uudella tapaa.

Amberlalle kapitalistinen markkinatalous on se, joka on nähty keskeisenä keinona tavoittaa unelmansa. Uudenlaisten toimintamallien kautta sekä markkinat että monella tapaa myös rahatalous voidaan ohittaa: ”Lopulta teemmekin hyvää itsellemme oikeastaan itsekkäistä syistä, olemme oppineet tunnistamaan ratkaisevalla tavalla paremmin menetelmiä, joista syntyy oikea palaute itselle – teemme hyvin sitä mihin uskomme ja missä olemme hyviä. Se, että autamme toisiamme sijoittumaan näihin pisteisiin, on keskeistä.”

Myös Sanna Sutisen ”Tulevaisuutemme musta joutsen” puhuu sisäisestä muutoksesta. Se keskeise-

nä ponttimena on globaalien syy-seuraus-suhteiden ymmärtäminen, erityisesti ekologisten ja markkinatalouden ongelmien hahmottaminen.

Omaksi suosikikseni nousi Raija Heimosen tarina, jossa 17 miljoonaa Keski-Euroopan kansalaista joutuu pakenemaan pohjoismaihin katastrofien sarjan vuoksi. Saapuneet ovat kotoisin käytännössä eri puolelta maailmaa, ja sijoitettavia on kolme kertaa enemmän kuin sodanjälkeisessä Suomessa oli asukkaita. Tarina kuvaa resurssien ja tilan jakamista, mutta myös merkittävää asukkaiden itseorganisoitumista, käytettävissä olevien voimavarojen ja ammatillisten taitojen moninkertaistumista. Paikallisyhteisöt luovatkin yllättäen perusturvaa, uusia yrityksiä syntyy ja tarpeiden vuoksi ohitetaan arjen toimintaa rajoittavia lakisäädöksiä ja asetuksia. Köyhyyden jakaminen muuttaa yllättäen myös kansuomalaisten syrjäytyneiden minäkuvaa, ja rohkaisee nuoria toimimaan muutenkin kuin palkkatyön ehdoin.

”Te ette taida käsittää” käsittelee asiaa vähän toisesta näkökulmasta. Silti siinäkin punaisena lankana on työn jakaminen uudella tavalla: insinöö-

rit voivat välillä työskennellä siivoojina ja siivoojat puolestaan tutustua hallinnollisiin tehtäviin, ja kansalaispalkka mahdollistaa valinnanvapauden. Työ houkuttaa, kun se on merkityksellistä henkilökohtaisesti ja/tai yhteisön kautta. Jos työtä ei tarvitse tehdä, nousee kysymys siitä, mikä oikein on mielekästä työtä.

Työn eettistä muutosta kuvaa myös Tuure Pitkäsen ”Tekniikka tuli – duuni meni”, jossa ”työlle rakentunut yhteiskuntajärjestelmä on meillä ohi”. Lisääntyneen vapaa-ajan tuomat mahdollisuudet valkenevat kansalaisille hitaasti ja se tuottaa turhan viiveen työn uudelleenjärjestelylle. Myös muun muassa Samuel Rinnetmäki kuvaa omassa tekstissään palkkatyön muutosta – määritellen syitä siihen, miksi kuvitellussa tulevaisuuden yhteiskunnassa mitään muutosta ei sitten tapahtunutkaan, kaikesta aktivismista huolimatta.

Nämä kuvaukset olivat tietyllä tavalla vastakkaisia tekstiryhmälle, joka hahmottui selkeämmin tämän uusluvun aikana. Maahanmuuttajapelko, islamofobia ja siihen liittyen maailmanlopun ja sekasorron kuvat nousivat esiin, sillä niissä oli sangen

yhteneviä teemoja, erityisesti vaihtoehdottomuutta. Kuvaus saattoi olla yksityiskohtaisia esimerkkejä käyttävää tai yleisempää, massojen liikehdintää kuvailevaa. Kauhukuvina esitettiin muun muassa ulkomaalaisen mieshoitajan suorittama intiimipesu vanhainkodissa, tai se, kuinka koko Euroopan kantaväestö lähtee maahanmuuton takia Euroopasta ja tilanne leviää salamurhien ja islamilaisen fundamentalistin kaudeksi. Kahdessakin eri tarinassa kiinalaiset tulevat ja valtaavat Suomen eri yhteiskunnan tasot, jättäen kantaväestön edustajille karun arjen. Näissä teksteissä problematisoinnin taso ei syvene: kypsymässä olevia härkäpapuja täytyy suojata siirtolaislapsilta öisin, mutta ei lähde-tä kehittelemään sitä, kuinka yhteisöllisesti saataisiin niitä papuja kaikille. Suomen itsenäisyys ja rodullinen puhtaus on arvo, jonka ulkopuolella ei ole mitään muuta kuin maahanmuuttajamyönteisyyden aiheuttama kaaos ja yhteiskunnan tuhoutuminen.

Muut ideologinen kylki edellä etenevät kirjoitukset käsittelivät uskonnon nopeaa katoamista. Milka Hakkarainen on varmaan hykerrellyt lukiessaan Paavin erosta, sillä hänen tekstinsä ennakoi asiaa

hieman muin perustein, ja tapahtumat sijoitetaan vuoteen 2017, jolloin paavilta sananmukaisesti petteää pinna. Seuraa nopeatahtinen ketjureaktio, joka päättyy siihen, että YK julistaa kansainvälisen uskontojen kieltämisen kaikissa maissa.

Tämän analyysin viimeistelin sen jälkeen, kun puukolla aseistautuneet uusnatsit yrittivät hyökätä Jyväskylässä tammikuun 30. päivä kaupunginkirjaston salissa järjestettyyn, Äärioikeisto Suomessa -kirjan yleisötilaisuuteen. Siitä näkökulmasta katsoen kilpailutekstien erityinen anti liittyy näköaloihin; siihen kuinka kansalaiset näissä teksteissä hahmottavat maailmaa, eri vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia.